

BIBLIOTHECA
UNIV. JAGIELL.
CRACOVENSIS

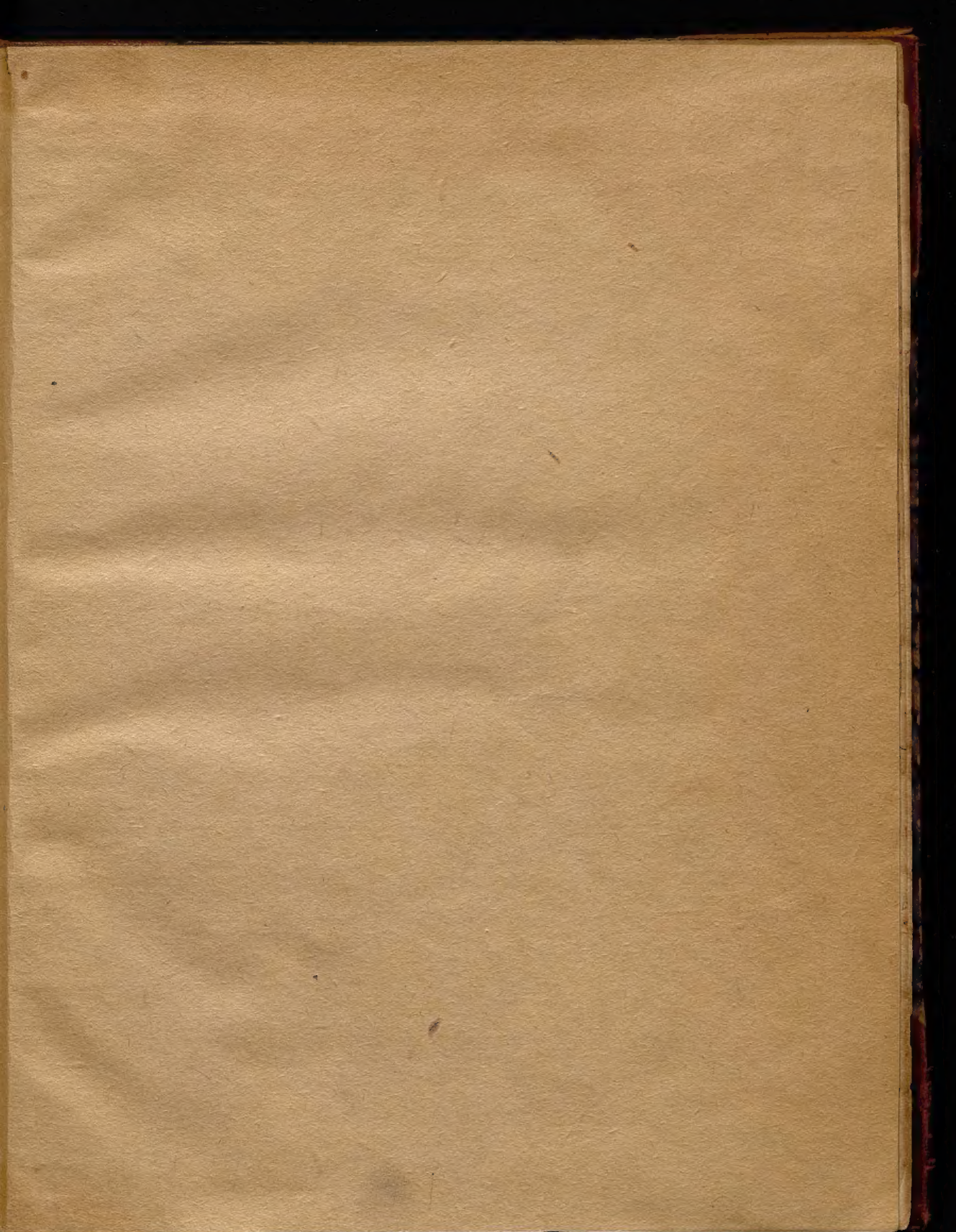
6303

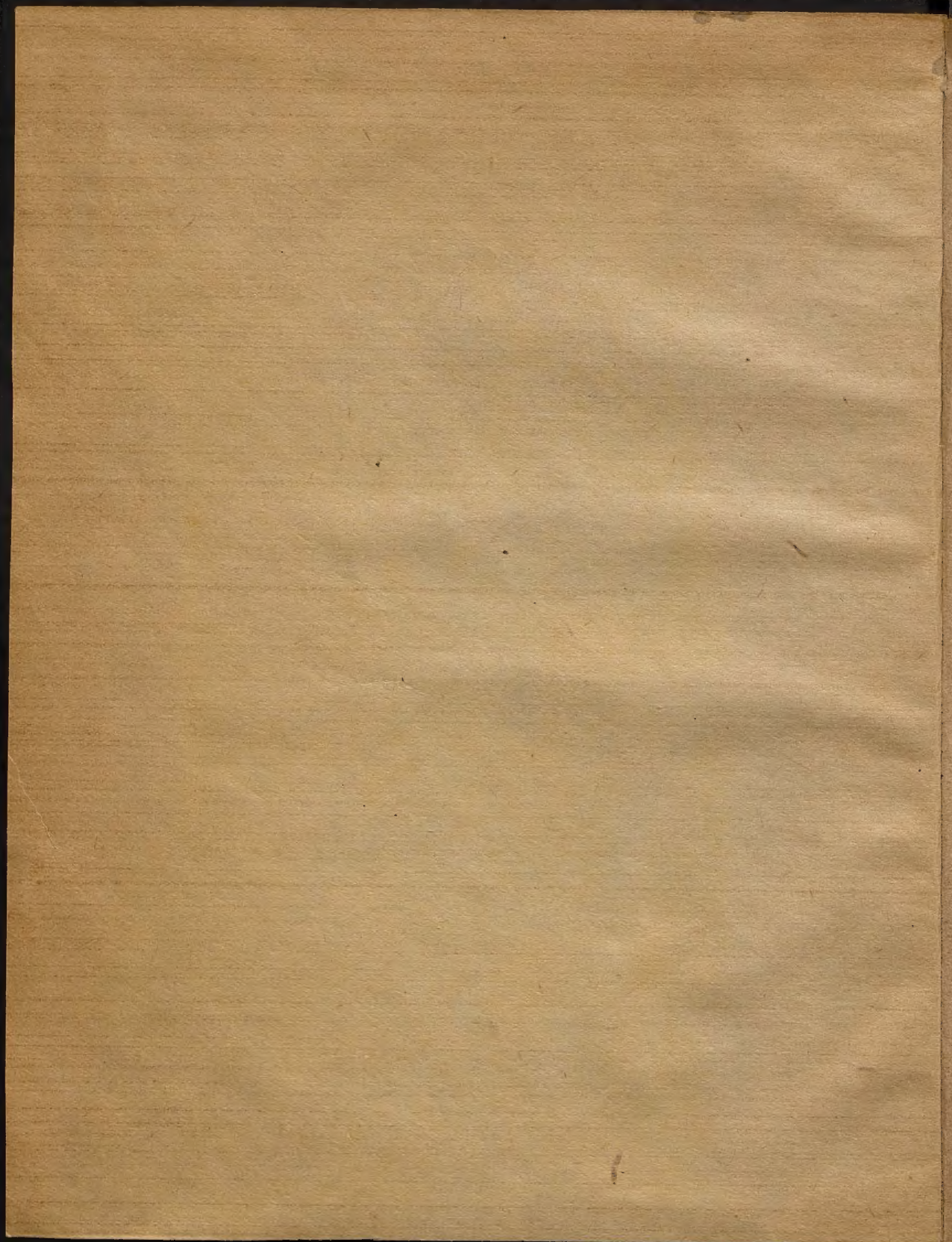
6306

PRAWO

II

Fms 6303-6306

порт.

выс. ку

G. A. Ewenkelius De privilegiis

1607

6303. - fus 6306

AMICI AD AMICUM
SUPER EPISTOLA
DE
STATU TRACTA-
TVVM PACIS AMICI AD AMICVM

Responsio.

Nec non solita & ex actis ipsis deprompta
Informatio,

Qua contra Ioannem Adlerum Salvium
Legatum Suecicum, & Claudium de Mesmes Comitem
de Avaux, ministrum Gallicum

*Culpam retardatorum Pacis tractatum, penes regem Galliae & reginam
Sueciae residere ostenditur.*

Adiuncta est amico critica admonitio ad Galliae legatos Mona-
sterium Westphalorum Pacis tractandae titulo missos

*Item observationes N. N. Germani Franci ad epistolas quas ijdem gallia Legati ad singulos
Sa: Imp. Princ. & dietam Francofurtensem scripsere die 6. Aprilis*

6305. Jus.

ANNO M. DC. XLV.

MAGNIFICE

ET

NOBILISSIME DOMINE,

Amice plurimùm honorande.

MISISTI iam pridem ad me exemplum epistolæ ab Amico, ut aiebas (cuius tamen nomen non edebas) in negotio famigeratissimorum Pacis tractatum ad te scriptæ; simulque significasti, esse etiam te ex eorum numero, qui unâ cum Amico epistolæ Scriptore, ante hac ferè opinari sint, Regna (puta Gallia & Suecia) pacis odio moras necere: Nunc tamen vereantur, ne Austriaci adhuc paci bellum præferant: Noluisset tamen iudicium tuum ad unius partis informationem præcipitare, sed hætenus sustinere, dum à me, ut qui in eorum, qui hæc tractent, penetralibus habitem, si aliter se res habeat, edoceare; Quod ut vel Amicitia pristinae nostræ, vel compluri-

um aliorum votis dem, amicè rogabas, paratum te ostendens, meliore informatione accepta, non modo ipse in priore sententiâ tuâ persistere, sed in eandem etiam amicum reducere, & confirmare. Huic tam honestæ petitioni, ut satisfacerem, tâetsi, quàm variis subiectum obtrektionibus opus in me suscipere, non ignorarem, faciliè tamen me vel memoriâ eius, quæ olim inter Nos contracta fuit, amicitia, vel spe fructus, quem ostendebas, propositi, ad ducipatiebar; Imque adeo ad scribendum me comparaueram, quando, ecce, litteræ à Serenissimo Rege Dania sunt allatæ, quibus Maiestati Cæsareæ ille & dictam epistolam, & aliam à Domino Claudio de Mesmes Comite d' Aulaux ministro Serenissimi Regis Francia ad se in eadem hac materia scriptam communicabat; simulque constitit, primum quidem, quæ in priore illâ epistola ab Amico

A 2 ad

ad te data afferebantur, à Ioanne Ad-
lero Salvio Aulae Cancellario Sere-
nissimae Reginae Suae, eiusque ad
dictos tractatus Legato pro veris &
ex mente sua scriptis agnosci; ac mox
eundem ipsum eius esse authorem.

Fecerunt haec, ut scribendi impe-
tum aliquantum cohiberem, primum
miratus non fuisse, quod tu ad me scri-
bens nomen Amici non edideras, &
ex hoc veritus, cum eodem ne collu-
deres, aut certe tantum iam & à pristina
nostra amicitia & veritate esses alie-
nior, quanto magis adversariis factus
amicus. Verum tamen sicut tu hoc,
iure veteris amicitiae, à me impetra-
bas, ne temere sinistri aliquid de te
crederem doceri cupere profite-
re: ita illud, quod Amicum, quandiu is
latere voluerat, non prodideras, fidei
tuae facile tribuebam.

Subibat autem inter haec aliud ma-
gis metuere, videlicet, ne, cum res ad
Caesarem esset delata, iamque in pu-
blicam omnium luce versaretur, vo-
luntati Sacrae Caesaris Majestatis, vel
eorum, quibus ad hoc officij præ-
standum paratior, & amplior est sa-
culas, seriptione mea praeverterem.

Nec fave diu fuit, cum huc perla-
tum est à Serenissimo Electore Sa-
xoniae apud dictum Serenissimum
Regem Daniae partes Caesaris con-
tra Claudium Memesium in hac cau-
sa ita defensas fuisse, ut ei, qui idem
vellet aggredi, ne actum ageret, ve-
rendum esset.

Iterum ergo dum id responsum in
publicum prodiret, expectandum
mihi fuit. At enim, cum id lingua
Germanica scriptum, nec hactenus,
quod sciam, fuerit editum, forte et

iam non edendum; & tua (quod pro-
ximis tuis ad me significas) atque A-
micorum constantia nutare iam in-
cipiat, silentium meum pro diffiden-
tia causa interpretantium, statui non
tacere diutius, sed breviter intra pri-
vatae Epistolae modum ostendere,
culpam protracti belli, sive retarda-
tae de pace actionis, non esse in Au-
gustam Domum Austriacam, sed in
Adversarios conferendam.

Ac ne te multis morer, videndum,
unde exorsi, quibus adversarii argu-
menti contrarium tibi & alijs per-
suadere conentur. Et Amicus qui-
dem tuus, (cuius Epistolae apogra-
phum una cum P. S. hic sub Num.
1. tibi remitto: ad te ita infit: *Vi igitur desiderio tuo, satis facerem; insinuat
me ipsorum huius rei actorum familiari-
tati, eorumque rationes, pro & contra,
quam potui accuratissime inquisivi: Et,
ut candide dicam, quod sentio: Etsi antea haec
ferè opinatus sum, Regna pacis odio mo-
rasnectere; vereor tamen ne Austriaci
adhuc paci bellum praeferrant.* Effatum
haud levis momenti! quale id sit, &
quàm rite pronunciatum, perpen-
dendum aliquantum, ne temere vel
reijciatur, vel admittatur! Et insinuat,
ait Amicus tuus, *me familiaritati huius
rei actorum.* Imo, sicut ex altera editi-
one epistolae eiusdem ad finem libelli
à Claudio Memesio Comite d' Auau
vulgati annexa patet, ipse Amicus tu-
us unus & praecipuus est huius, de
qua agitur, rei Actorum, & quidem
adversarius Salvius! Quid suades,
Amice, huiusne ego in hac causa Iu-
ditis cognitionem subibo, an excipi-
am? Plena, inquis, res periculi! Sed
vide, quam mihi fiduciam cause bo-
nitatis

5
nitas faciat: non excipiam, sed patiar
in causâ procedere etiam. Iudicem
adversarium. *Rationes*, inquit, *eo-*
rum pro Es contra, quam accuratissime
potui, inquisivi. Laudo equidem, si ve-
rum dicit, & id officii, quod susceptum
ab illo video, ratio postulabat; Et
quin rationes quidem adversæ partis
sat exploratas habuerit, haud multum
disparem. At de altero, quod non mi-
nus necessarium erat, nempe, ut æ-
que de alterius etiam partis rationi-
bus edoctus fuerit, admodum dubi-
to, & ne credam, plurima prohibent:
locus, tempus, & res ipsa, ac homi-
nes, per quos illa tractate, multum
ab illo & remoti, & alieni. Audiam ta-
men iudicium! Sed tuam fidem, o o-
ptime Salvi, ne te amore, vel odio
partis in transversum rapi patiaris, a-
lioqui non effugiturus syndicatum!
Eis, pronuntiat, *ante hæc ferè* (dixit
set verè, si verum voluisset dicere!)
opiniatus sim, Regna pacis odio moras ne-
scire, vercor tamen ne Austriaci adhuc
paci bellum preferant. Sanè contremu-
erant, & sub ipsum sententiæ ferendæ
punctum, dum perpendere, quam
rem fecissem, tanti causam momenti
iudicio adversarii committendo, iam
penè temeritatem meam damnabam.
Sed ad me iam redeo, quasi frigidâ a-
spersâ excitatus. Salva res est! Nam
ut video, de præteritis quidem
tantum non triumphamus, iu-
dice adversario; de præsentibus
non damnamus. O magna & in-
superabilis vis veritatis, quæ quantu-
vis in adversarii pectore reluctan-
tis compede affectus constricta tene-
ris non patitur, sed per obstantes

passionum custodias eluctata verum
bonæ causæ testimonium perhibet!
Nimirum de iis, quæ tractatum Ham-
burgensem præcesserunt, sat fatetur
Austriacos absolvendos; de aliis ad-
huc veretur. Age ergo de præteritis
sic satis tuti, videamus, ut metum ex
præsentibus conceptum ipsi adima-
mus.

Sed hem quid accidit? Quid hoc
monstrum ad me affertur? acta, gesta,
sententia, planè corrupta, vel falsifi-
cata! Lege, O amice, epistolam Ami-
ci tui sub nomine Salvii Ambsteloda-
mi excusam, & ad calcem libelli à
Claudio Memesio Comite d' Auaux
sparsi annexam, hic sub N. 2. repræ-
sentatam: & vide, quæ fideliter à me
ex apographo epistolæ amici tui ad
me misso recitata fuere, quam non
probe & sincere, sed planè perversè
& corruptè edantur? In quem modum
Amicus tuus ad te scripserit, iam me-
cum recognovisti; At idem apud Me-
mesium quid dicat, cognosce. *Vi gi-*
tur desiderio tuo satisfaciam, Es candidè
dicam, quod res est; Eis nonnulli
ante hæc opinati sunt. Regna pacis odio,
moras nescire: Nunc tamen omnibus
notum est, Austriacos adhuc paci bel-
lum preferre; Quæ, malum, ista im-
probitas? Aliusne Amicus tuus, O
amice, & alius Salvius? an unus idem-
que homo ex eodem ore calidum &
frigidum efflans? Processus, iudicii,
sententia, pleraque omnia hic alia &
perversa! An fortè manus Gallica e-
pistolam hanc fugam appendens falsam,
sive falsum hoc in alienam mestem
immisit? Ita videlicet, ut Salvius aliud
inter amicos, aliud inter Gallos, a-

aliud secum, aliud ad libellum? an libellam?) Memesii appensus loquatur? O miseram, si sic est, Salvij & Suecorum conditionem! Sed quid si veteratores Memesius & Salvius ita mutuas operas locant, ut, quod hic afferit, ille neget, quod uanis dat, alter tollat? Tum verò possis dicere, longè inferiorem conditionem eorum, quibus his cum Pacificatoribus, seu verius Vertumnis, tam à tot annis fuerit colluctandum! Tu, ô Amice, verum esse utrumque crede, nec aliter hæc hactenus hanc tractatum fabulam fuisse actam, quam ut, quod hodie placeret, cras displiceret, quod hic fateretur, ille inficiaretur. Sed iam satis huic loco immorati, procedamus in pacem ad ulteriora.

Subdit itaque Amicus tuus: Non opus est Electoris Saxonie, & Sigismundi Marchionis Brandenburgici tractatus cum Suevis repetere: Nec quibus vicissitudinibus Franciscus Albertus, Julius Henricus, & Franciscus Carolus Duci Lavvenburgici, tum Augustus Brunsvicensis diu circumducti, tandem prætadio rem deservere. Nota iam tibi sunt ista ludæbria. Hæc opinor vult dicere, quod Memesius p. 3. suæ Epistolæ sub Num. 3. appolita: Austriacos negotium per tot Mediatore transmittendo id duntaxat prorsum voluisse, ne illi per varias manus erranti, novamque formam subinde induenti, certus aliquis modus, finisq. posset imponi. At dicere, non debebat, si memor fui esse volebat, paulò ante professi, se ante hæc, (vtique ex actis Tractatum Håburgensem antecedentibus) ferè opinatum esse Regna Galliarum & Sueciæ pacis odio moras nectere. Atqui hunc tra-

Actum illis iam memoratis omnibus posteriorem fuisse certum est; quomodo ergo ex istis præmissis contraria prorsus inferri consequentia! Nec ipse sibi, nec ratio constat. C. A. S. A. R., pace cum Serenissimo Electore Saxonie 30. Maij Anno 1633. Pragæ conclusa, eandem & in articulis illius conventionis publicè coronis aduersariis, & mox priuatim coronæ Sueciæ, siue eius Cancellario Oxenstirnio, quatum in ipsa Saxonia exercitum habebat, per dictum Electorem obtulit: Abiit inde Oxenstirnius (siue quod persona Electoris non placeret, siue aliud causatus) VVismariam in Ducatum Megapolitanum concedens. Proseutus abeuntem Cæsar, per ipsummet Duce[m] Megapolitanum, ad tractatus inuitandum, curauit. Nullo vtrobius effectu? quæ culpa in hoc Cæsaris? Cum inde quoque discessisset Oxenstirnius vela in Sueciam faciens, intellectumque esset (Foppio ab Aisema eà de re ad Cæsarem referente) eundem à tractatu cum Serenissimo Electore Brandenburgico ineundo non abhorre: non intermisit Cæsar, quin quasi fugienti insisteret, eumque delegaret Mediatorem, qui illi & ex personâ suâ acceptior, & loco ipso esset vicinior. Igitur etiam per hunc Electorem siue eius subdelegatum Marchionem Sigismundum de pace agi cceptum. Ac ut Cæsar nihil, quod ad pacem conferre posset, omitteret, pendente adhuc isthoc tractatu, etiam Regis Danie interpositionem libenter & merito admisit. Nec Dueibus Lavvenburgensibus subinde se se offerentibus copiam exercendæ in eo indu-

stric

striae suae negavit. Quid hinc inferunt aduersarii? Pacem a Caesare questam non fuisse? Prorsus inconcinne! Vt si quis illum, qui vbiuis, & per plures amicos & pararios, & per obuium quemuis amatam nolentem abiectat, repulsam dedisse, & non accepisse contendat. Et tanta profecto eorundem aduersariorum est procacitas, ut in his sibi, quam rationi ipsimet plus concedi aequum existiment. Iam tibi, O Amice, paulatim, ut opinor, patescit, vnde ludibria profisciscantur.

Quid iam postea amicus tuus? Id saltem, ait, probe notari conuenit, quod cum ante paucos annos Comes Curtius Vicecancellarius Imperii, magno cum rumore tractanda pacis Viennam Saxoniam mitteretur, is quidem Legatis Regnorum & Mediatoris absolutam tractandi potestatem ostenderit, at ubi ad rem ventum esset, tractatu vix tentato, Viennam reuersus, ibique amicis (Principibus viris) nimis propter eius abutū exprobrantibus, ingenuè confessus est, nulla fuisse se instructione munitum.

Cognosce nebulam Suecicam, siue Finlandicam studio ad fallendum obiectam! Fuit omnino secundum in inferiores illas oras missus Procellarius Imperii Comes Curtius. Primum anno 1637. ac iterum anno 1638. priore quidem legatione sub, ad Electores Saxoniae, Brandenburgicū, inde ad castra Caesarea prorsus ad alia, quam hosce tractatus legatus, (tractabantur enim tum temporis praelimina pacis inter subdelegatum Marchionem Sigismundum, & Stanonem Bilke, & quidem ex concluso Electorali Ratisbonensi de

Anno 1636. Quo tempore negat Procellarius Comes Curtius se vllam plenipotentiam Serenissimo Regi Mediatori eiusue, vel Coronarum ministris ostendisse, vel per alium ostendi curasse, necdum ut rumorem de pace tractanda ipsi excitaret. At idem se posteriore legatione non modò, mox 25. Martii Anno 1638. plenipotentiam suam Saluo edendam curasse, & tractatus ipsos aggressum esse, sed iidem, ad 14. vsque Maij sequentis anni ibidem subsistentem, tamdiu operam dedisse dicit, donec, Saluo ab eo, quod post solenne ex Suecia ipsa ad splendidam à Serenissimo Rege Mediatore ed. institutam legationem reportatum responsum, interueniente ipsiusmet Regis Mediatoris autoritate, ad Saluorum conductuum formā semel placuerat recedente, ac neque Serenissimi Regis Mediatoris quantumvis grauib. admonitionibus locum dante, re ipsa patuit, nec stabile quicquam nec utiliter cum ipso transigi, tractariue posse. prout ex litteris tam ipsius Salui ad Cancellarium Dahicum, quam ipsiusmet Serenissimi Regis Mediatoris ad Caesarem, & responso ad eandem Caesarem: ac demum ex subsequētis eiusdem Serenissimi Regis Mediatoris ad eundem Saluum litteris sub Num. 4. 5. 6. 7. appositis manifestum euadit. Ex quibus Amicum tuum, O Amice, falsi redarguas asserentem, quod Procellarius Imperij tractatu vix tentato inde abierit.

Pergit deinde Amicus tuus, & contra, inquit, successor eius (Curtii)
Lm 270-

Luzzovius mandata quidem cum solo Legato Suecico Salvio agendi principio attulit, sed nullā omnino plenipotentiam, prout intercepta ipsius instructio, quibus artibus requirenda potestatis defectum excusaret, edocuit. Acceptā demum potestate cum utroque tractandi prohibitus est cum legato Gallico, nisi mediante Suecico, congregari; quasi Suecia interfederatam Galliam, & hostem utriusque Casarem potuisset nullo modo agere Mediatricem. Negotio tamen per hos gradus diu protratto, postquam tandem agrē Veniam impetrasset cum utroque coniunctim agendi; Voluit imprimis, ut sine scriptis cuncta peragerentur, quod sibi quidem perinde fuisse testantur legati Regnorum, nisi toties elusi necessarium duxissent, scripto transigere, ut & Regna obligari velle docerent; & dubiam aliterius partis fidem tandem obligarent.

De hoc toto diversis intertexto fallacii symmatetur; Amice, breviter sic accipe. Luzzovium; cum Hamburgū mitteretur, habuisse principio in mandatis explorare animum Salvii; an serio in pacis tractatus intenderet? Et mox cum Salvio de serio studio suo asserenti credidisset, accepisse etiam plenipotentiam in patenti forma de eāre cum eodem agendi, nullā factā de Gallis mentione; eo; quod quæ ad illos pertinebant, Colonia; ubi iam annos Legati Gallici; à Legato & Nunciis Apostolicis; & plenipotentariis tam Caesaris, quam Regis Catholici expectabantur, erant tractanda. Accidit subinde; ut cum Cafari in Comitibus Ratisbonensibus fuisset propositum, malle Coronas adversarias Monasterii & Osnaburgæ, quam Colonia & Lubecæ his tractatibus

vacare: isque assensum in hoc fuisse præbuisse: Etiam id solum superesset, ut de die inchoandis tractatibus, atque educendo ex Civitate Osnabrugensi præsidio Suecico (quo nimirum par utrobique esset securitatis ratio) statueretur, (nam & de salvis conductibus iam ante conventū fuerat;) Relatumque Maieitati suæ à Luzzovio fuisset, nolle Salvium, quoad adhuc concludere, nisi simul de iisdem cum Memesio, quoad Coronam Galliarum transigeretur; facultatem etiam cum hoc de die solummodo agendi Luzzovio impertitam fuisse, eā circumscriptam lege, quam ratio ipsa, ne irriti essent tractatus, postulabat videlicet; ne ageret, nisi prius ab illo pro ministro & Residente Casareo agnitus & habitus.

De his omnibus, ut plena (quod refert) tibi, O Amice, fiat Fides, exemplum plenipotentia; Luzzovio data; tum rescriptorū huc pertinentium inter acta huius causæ hic sub Num. 8. 9. II. tibi exhibeo.

Iam ergo quid vitii habet, rogo, si Caesar, antequam Luzzovio plenipotentiam tam amplam transmitteret; exploratum habere voluit, an Salvius serio ad hos tractatus intenderet, necne? Si, quæ Colonia tractari placuerat, his Suecici, misceri, vel confundi voluit? Si, postquam brevi manu etiam hoc, quod supererat, cum Gallis conficere posse spes alluxit, conficiendi facultatem concessit: Et si Luzzovius, cum à Memesio pro Ministro Casareo non agnosceretur, viam rimatus per Salvium, id quæsit, ut vitato illo Scopulo, ad scopum, ipsum Casarem Maiestatem, id est, diei nominationem

nem perveniret. Et si, cum id se commodissime omisa scriptura (quæ in eandem offensionem incursum videbatur) consecuturum censeret, ut de re ipsa coram Mediatore conveniretur, desideravit? Non hæc fugientis, sed omni studio prosequenti tractatus pacis clarissima sunt indicia, imò irrefragabiles probationes. Quibus indignum illud in partem Austriacæ coniectum conutium, quo eius in dubium fides vocatur, solidè refellitur. Nec sanè Luzzovius, præter mandata sua de compluribus aliis rebus pactus, passusque præterea, non tantum Serenissimum Regem Daniæ quoad titulum Tutricis filii pupilli Ducis Sabaudia, & Statum eius Regentis Ducis viduæ concedendum expromittere; sed & schedam loco justæ formæ conventionis, citra obtentionem debiti sibi, tanquam ministro Cæsareo, tituli, ab Aduersario obtrudi, vllâ aliâ re magis excusandus est, quam quod de voluntate in pacem Cæsaris certus, eum quidvis (quatenus Saluâ dignitate posset) facile concessurum confidebat; in hoc tamen falsus, quod non dato sibi titulo Ministri Cæsarei, Cæsari nihilominus in hac conventionem suam dignitatem constare posse existimabat. Ex quibus an de odio, vel studio pacis gētis Austriacæ inferatur, tu Amice, iudica.

Prosequitur hunc narrationem suam Amicus tuus: *Itaqz*, ait, *intervenit Domini Langermanni Iuricosi sulti, Decani Hamburg: Consilarii Regis Daniæ, eiusque tanquam Mediatoris ad hunc actum fiducia ad unum*

quemque nostrum datis litteris Deputati, postquam ille variis hinc inde difficultatibus componendis diu multumque operam navasset, convenitum est tandem in instrumentum, cuius tenor hic adiunctus est, sub littera A.

Libet hic mirari. Primò miram ingenij velocitatem nostri narratoris a principio ad finem tractatum uno saltu transilientis, ac intermedios tractatus nomine duntaxat variarum difficultatum, quibus componendis Dominus Langermannus operam diu multumque navavit, quasi levi plantâ vix attingentis. Secundo, quid sit, quod cum formas conventionis tam Cæsareo-Gallicæ, quam Cæsareo-Suecicæ hîc à me sub Num. 20. & 21. recensitas producat: è contra Suecico-Cæsaream at Gallico-Cæsaream à me hîc sub Num. 22. & 23. adnumeratas non producat? Tertio quòd cum idem Memesius ex promissionem, quoad ratihabitionem Hispanicam, & titulum Ducis Sabaudia dandum factâ sub Num. 15. non celet; celet tamen hactenus plenipotentiam tam suam, quam Luzzovij? Quinimò nec Salvius, tametsi Luzzovij plenipotentiam infra apponere se simulet, eam usquam faciat apparere. De his omnibus, quo animo quidque missum fuerit, exijs, quæ mox deducturus sum, perspicue patebit. Hic satis sit, monuisse, acta non bonâ fide, sed manca & mutila fuisse edita.

Pergit hic referre tuus Amicus: *Per huius transactionis cum iam dies 25. Februarii insinmandis ratihabitionibus, & Salvio conductibus committendis de-*

*stipatu venisset, Nos Legati Regnorum
ratihabitiones nostrorum Principatum
& Salvos conductus omnes, in termino,
suetaque summis Imperiis formâ produ-
ximus. Casareus autem, cum speraretur
ex sua parte optatum negotio finem impo-
siturus, hinc revocatur, nulla mentione
facta ullius Casarea ratihabitionis. Osti-
duo tamen post dictum terminum, Do-
minus Langermannus ostendit Nobis
exemplar cuiusdam Epistolæ (ut videre
est sub lit. B.) ab Imperatore ad Regem
Dania per Comitum ab Auerperg Lutz-
zovio substitutum missæ, requirens, ut et-
iamsi nolit Imperator dictum tractatum,
prout optandum fuisset, ratum habere, à
proposito tamen pacis, ausque mediis pro-
movenda pacis non desisteremus.*

*Vbinam aduersarij ratihabitiones
suas & Salvos conductus produxe-
rint; non exprimitur: An in termi-
no, suetaq; summis Imperiis formâ
produxerint; in medio relinquitur:
hoc tantum dicitur, de eo Imperato-
ri non nisi mense Iulio post, fide fa-
cta à Serenissimo Rege Danicæ legiti-
mè constituisse. Quando & quâ de
causâ Luzzovius fuerit revocatus,
nihil ad rem, cum sufficiat, illi in tem-
pore Comitum Auerpergium &
substitutum fuisse & comparuisse &
epistolam Imperatoris declaratori-
am super præliminaribus à Regi Me-
diatori exhibuisse. Quod verò non
nisi ostiduo post lapsum terminum
adversarijs à Decano Langermanno
eius exemplar solummodo, idque mi-
nimè authenticum, & sine ullis à Re-
ge suo litteris fiducia ostensum fue-
rit; Videant aduersarij ipsi, quam
causam, quæ inculandi habeant!*

*Nugæ sunt hæc, & inanes conatus,
nodum in scirpo quærentium! Nec
valde laborandum, quid Decanus
Langermannus ad aduersarios retu-
lerit, aut requisiverit: Cum quid fie-
ri, refertique & requiri Casar volue-
rit, & debuerit ex epistolâ eiusdem
clare liquere.*

*Et cum in arcem huius causæ iam
ascenderimus, relatis ijs, ex quibus
Adversarij contendunt, conventioni
Hamburgensi à Casare & Rege
Catholico non fuisse, uti par fuerit,
satisfactum, ex eo inferentes, Austri-
acos adhuc paci bellum præferre; ut,
quam infirmis hæc ipsorum imputa-
tio nitatur fundamentis, liquidius
pateat, non insistam iam ulterius sin-
gulis verbis vel periodis epistolæ ab
Amico ad te scriptæ refellendis, cum
ne sumæ quo longior, tum ut ne ipse
secum solo mihi negocium esse pu-
tet; Sed quatuor hæc ordine dedu-
cam. Primo, nec Casarem, nec Re-
gem Catholicum fuisse simpliciter
obligatos ad ratihabendam totam il-
lam, de qua agitur, conventionem.
Secundo, imò iustissimas, gravissi-
masque eam non ratihabendi causas
habuisse. Ac, tertio ratihabuisse ta-
men, quantum satis erat, & in tempo-
re implevisse. Quarto, siquæ in re
non exacte adversariorum vobis re-
sponderint, id eiusmodi esse, quod
non retardando, sed magis promo-
vendo pacis operi conducat, nec si
æquâ ratione agatur, exprobrande
beat.*

*Dico ergo primo non fuisse Ca-
sarem & Regem Catholicum sim-
pliciter obligatos ad ratihabendam
totam prædictam conventionem.
Idque*

Idque ex duplici capite: Primò, quia Confiliarius Luzzovius nec habuerat ad omnia in ea contenta sufficiens mandatum; & id ipsum publicè testatus sit. Secundò, quia nec Claudius de Mesmes se ad eum tractatum legitimavit, ac de eodem ipse quoque publicam extare protestationem voluerit.

Ac de Luzzovio quidem, de quo priore loco asserui, ut quomodo se res habeat, percipias, advertere & observare te velim.

Primò annis aliquot antequam tractatus hic in hunc Hamburgi institueretur, ita inter Coronas socias Franciæ & Sueciæ (non repugnante Cæsare) conventum fuisse, ut simul eodem tempore duobus locis, Colonia videlicet & Lubecæ sive Hamburgi de pace, ac illuc quidem de his, quæ tam Imperatori, quam Regi Catholico cum Rege Franciæ controversiæ intercedunt: hic verò de iis duntaxat, quæ Imperatorem & Reginam, Regnumque Sueciæ concernunt, tractatus institueretur; Mediatoribus ad Coloniensem tractatum Summo Pontifici; Ad Lubecensem verò Rege Daniæ, delectis; Et hac insuper lege, ut primas in tractatu illo teneret Corona Franciæ, assistente eidem ex parte Coronæ Sueciæ Residente: Sicut vicissim Lubecensi tractatui, in quo primas sibi Corona Sueciæ vindicat, ex parte Coronæ Franciæ Residentens adesse permittebatur.

Secundò, quòd cum Imperator &

Rex Catholicus sub initium anni 1637 Legatos suos plenis mandatis quoad omnia instructos misissent Coloniam; Rex Franciæ, quantumvis gravibus & frequentibus Mediatoris Pontificis, eiusque Legatorum & Nanciorum pulsatus adhortationibus ac flagitationibus, suos eodem mittere detraxerit, hoc prætextu, quòd antequam sibi, & suis colligatis de Salvis conductibus ad id necessariis satisfaceret, mittere non posset nec vellet.

Tertiò, venisse tamen Hamburgum Claudium de Mesmes Comitem d'Anaux ab eodem Rege (pacis tractandæ, an potius belli fovendi, & incendendi causâ missum, tum ex post dicendis esto iudicium) certè nullis Salvi conductus litteris à Cæsare munitum, eoque magis suspectum, quòd, si Regi ipsius de pace tractare animus erat, breviorē utique viâ, sumtuque & periculo minore Coloniam, qui locus componendis ijs, quæ Coronam illam concernunt, destinatus erat, mittere poterat.

Quartò, egisse nihilominus Luzzovium Hamburgi non tantum cum Salvio legato Suecico, verum etiam cum Memesio Missionario Gallico: idque duplici nomine, Imperatorio videlicet & Regis Catholici.

His politis non equidem, quin Luzzovius ad tractandum cum legato Suecico sufficienti mandato fuerit instructus, admodum negarim; Hoc nego, illud mandatum ad ea, quæ cum Memesio sunt tractata, extendi posse vel debere. Quòd nisi ita se habet,

B 2 cede

cedo, curidem Memesius cum epistola Salvii ad te scriptam, ceteraque in ea designata ederet, apographum mandati Luzzoviani contra ad promittitur, non ediderit, ut certo de assertione ipsius potuisset cognosci & Nulla videlicet alia de causa, quam quod ex eo minus quam ipse volebat, probari; imò de insufficientia eiusdem mandati, quoad pleraque cum ipso acta, apparere sciebat. simulans autem illud se apponere & non apponens, id nimirum, ut tibi & bonis viris, imponeret, egit.

At enim non posse negari, inquires, quin Luzzovio etiam cum Memesio agendi fuerit potestas? De quo, ut non aliunde, certè ex epistola Ordinum ac Statuum Imperii ad Serenissimam Reginam & Regnum Sueciæ, 4. Julii 1641. missa appareat! Respondeo ne id quidem me negare: hoc negare, tale fuisse eam potestatem, qualis perperam ac subdole à Salvio, æquè ac Memesio allegatur, sed qualis à dictis Ordinibus & Statibus Imperii rectè & fideliter exprimitur, nempe ad agendum de tempore solummodò & loco tractatum; Iterum ergo Memesium ingenio hic uti suo & imponere, quando in præambulo ad marginales notas Epistolæ ad Regem Daniæ subnexas asserit: *Ministros Cæsareos posterioribus litteris Ordinum ac Statuum Imperii ad dictam Reginam inferi curasse, legatum Luzzovium sufficientissimè iam esse instructum, mandatis & potestate de preliminaribus Pacis generalis cum legatis Gallica Suecicoque, qui Hamburgi essent, transigendi.* Nisi fortè idem Memesius velit (quod Salvii conventionem non potest, nec debet

dicere) nihil nisi de loco & tempore fuisse transigendum!

De hac Adversarii fraudulentia, ut certò tibi constet, edo paragraphum huic pertinentem ex dicta epistola fideliter extractum, sub Num. 10.

Ex quibus hoc iam satis, ut opinor, liquido consequitur, quicquid cum Memesio ultra, quam quod vel citato superius rescripto Cæsareo, vel etiam Epistola Ordinum & Statuum Imperii exprimitur, à Luzzovio tractatum, transactumque, citra ullius mandati auctoritatem actum fuisse, atque idcirco nullam, quoad Imperatorem, vel Regem Catholicum obligandi vim habuisse.

In peculiari omnino ratione & causa est id, quod de titulo Tutricis pupilli Ducis Sabaudia & Statuum eius Regentis, Ducissæ Viduæ Matri eiusdem dando fuit insertum, eo, quod non modo mandatum de hoc à Cæsare nullum, sed contrariam planè declarationem Luzzovius habuerit, de quæ eo adversariis, cum aliunde, tum ex ipsiusmet Luzzovii confessione constiterit. Rem sicuti gesta est paucis perdisce.

Cum utriusque parti Adversariorum iam tum quoad novam locorum tractatibus instituendis denominatori concessionem, tum etiam quoad ceteros salvos conductus à Cæsare esset satisfactum, Rex Gallia de Salvo conducto dictæ Ducissæ Sabaudia cum titulo paulò ante expresso concedendo, apud Deputatos Cæsareos Colonia commorantes per Oratorem Vernetum in Gallia residentem urgere cœpit: De quo Cæsar, ubi ex dictis Deputatis

putatis suis intellexit, in eum, qui rescripto eiusdem 25. Septembris anni 1641. continetur, sensum, respondit: Elargiri se dictæ Ducissæ eiusmodi litteras passus, quarum præsidio tuto in loco conventus comparere, & de rebus suis possit agere: Addita ratione, cur de titulo petito Tutricis & Regentis non possit concedere eod., quod ea res potius ad ipsos tractatus in causa principali, quæ ad hæc præliminaria pertineat: ac præterea quia pro nulla alia vidua, (ut puta Mantuana, vel Hassiaca) eiusmodi aliquid postulatum fuerit. De quo ut Oratorem Venetum, quanto cyus certiorum facerent, Maiestas sua simul iubebat. Et cum eodem tempore ad eandem à Luzzovio hanc rem æquæ à Memesio Hamburgi premi, ac præterea, quæ difficultas sibi quoad legitimatorem suam ratione Regis Catholici ibidem obiiceretur, fuisset relatum; continuo & huic, quoad Sabaudam quidem in eandem sententiam; quoad legitimatorem vero pro Rege Catholico ita rescripsit, ut suam pro eo fideiussionem interponi ab illo vellet: Quorum utriusque rescripti exempla exhibentur in actis.

sub. a. † Et ne oscitanter Casarem de titulo pro Ducissâ Sabaudia petito cogitasse existimes, videbis ex litteris eiusdem de 2. ac 18. Decembris (quando tractatus maximè feruebat) hic sub Nû. 16. 17. ac prioribus quidem ad Deputatos suos, Colonia commorantes; Posterioribus autem ad Luzzovium datis de hac voluntate suâ enixè declarasse. Ac neque Luzzovium suo hic muneri defuisse, ex apogra-

pho expromissionis à Serenissimo Rege Dania factæ clarum fit, ubi is, cum Memesium ne illi quidem resolutioni Casareæ acquiescere, ac ne valdè quidem ad finem præliminarium propere, sed Titulum Tutricis & Regentis pro Ducissâ Sabaudia, simulque plenipotentiam sive rati habitationem Hispanicam, ante omnia urgere intellexisset, fiduciâ perspecti iam pridem in pacem studij Maiestatis Casareæ, ac commiseratione publicarum calamitatum induci se passus est, ad expromittendum, fore ut de utroque postulato Memesio satisfiat: prout in ipsâ expromissionis ab Adversario editâ (Casari nunquam ante visâ) formâ Num. 15. videre est. Ex quibus utrumque horum convincitur, & requisivisse Memesium, quoad utrumque prælibatorum postulatorum ampliorem in Luzzovio potestatem; Et cum eam non afferretur, verbo non Luzzovii tractantis, sed Serenissimi Regis Mediatoris expromittentis acquiescere. Quo nescio quid ad hoc, ut Luzzovium sufficienti mandato instructam non fuisse doceatur, clarius dici, vel afferri possit? At enim cum & utriusque horum postulatorum, & totius tractatus ipsi adversarii hanc velint esse conditionem, ut nisi omnibus concessis & adimpletis, nihil actum esse censetur; Et expromissio illa à Serenissimo Rege Dania sponte interposita in Casarem & Regem Catholicum, nullam nisi quam ipsi voluerint, rati habendi obligationem inducant, vides, Amice, in arbitrio fuisse Casaris & Regis Catholici, an & quatenus

nus conventionem *Hamburgensem* vellent ratihabere!

Nequēhiemihi quisquam hoc nimum urgeat: Non potuisse, nec debuisse *Cæsarem* & *Regem Catholicum* per communis humanitatis leges aliter facere, quàm ratihabendo id, quod ab Amico & Mediatore Rege promissum fuerat, fidem eiusdem liberare. Scio equidem, quid communis humanitatis officium, quid Amicitia inter Reges ac Principes ratio postulet; Sed nec illud ignoro, vel quemquam ignorare opinor, eiusmodi esse ex illo officio nam tam obligationem, quæ sic moveat, ne cogat; quæ stimulos addat decoris; non iustitiæ necessitatem imponat. Id si omnes alios non nescire æquum, an Mediatorem Regem, an *Cæsarem* & *Regem Catholicum* ignorare putare fas est? Ac uttu, Amice, de hoc ne dubites, lege, amabo, quas epistolas eâ super re à sapientissimo *Serenissimo Rege Daniæ* ad *Cæsarem*, ac priorem quidem aliquantò antequam tractatus *Hamburgensis* signaretur Num. 14. alteram, Num. 18. paulò post scriptam. Itane ille cum *Cæsare* agit, ut ad ratihabendam expromissionem suam illum obligatum velit? Minime. Amicè requirit: rationes, ut persuadeat, explicat; ex lege, vel iure nusquam postulat: neutiquam id omisurus, si præcisam illam obligandi vim verbo, vel expromissioni suæ inesse fuisset arbitratus. Et sanè si *Cæsar* expromissioni illi (quod potuit) non detulisset, quid inde incommodi timere poterat? Maiorem ne aliquam æquissimi iuxta ac sapientissimi Regis Mediatoris offensa-

nem quam timuit *Salvius*, quando prima *Octobris* *Anni* 1638. dato consensu suo, ut *Salvius* reductus pro foderatis per Germaniam cum adiectione clausulæ (nondum reconciliatis) de qua iam annos disputatum fuerat, expedirentur, quinque post septimanis, eundem consensum retractavit; cum res iam non amplius integra, sed arbitrio Regis Mediatoris interposito ab eodem ad *Cæsarem* per litteras delata fuisset? quæ mox acceptatâ *Cæsar* *Salvos* conductus in ea, quæ *Serenissimus Mediator* censuerat, formâ expeditos eidem transmissit? Nisi forte levius quis existimet, iudicium Regis contemnere, quàm promissionem insuper habere; quorum illud parte volente, & assentiente dictum; hæc nesciente fuerit facta; præsertim cum Adversarios quidem exempli in Mediatoris evacuanda authoritare à se introducti novitas accusaret, *Cæsarem* & *Regem Catholicum* excusaret? Rem ut gesta sunt ex epistolarum; O Amice, superius sub Num. 4. 5. 6. citatarum exemplis tam *Salvij* ad *Cancellarium Danicum* quàm *Serenissimi Regis Mediatoris* ad *Cæsarem*, & *Cæsarei* ad eundem responsi, cognosce. De similibus ac pluribus, quibus Gallicæ cœptæ tractatum negotio usi sunt iudificationibus nihil dico. Et cum ex ijs, quæ dicta sunt, satis pateat, non fuisse simpliciter obligatos Imperatorem & Regem Catholicum ad ratihabendam *Hamburgensem* conventionem ob defectum mandati ex parte sui Mandatarij; Iam ad alterum caput transeo, quo osten-

dendum

dendum erat, neque Memesius ad eam se satis legitimasse.

Hic Memesius nota marg. 10. Altâ voce clamans auditur: *Plusquam triennium est, quod Legatus Galicus Procancellario Curtio idem de pace negotium Hamburgi tractante (cum id exposceret) ministris quo Regis Dania, mandatum, quod habebat, Procuratorium edidit quo ipsi potestas facta est transigendi, & de pacis preparatoriis & de pace ipsa.*

Ita nimirum asserit Memesius. Sed è contra vocem audio Procancellarij Curtij, constanter & sancte negantis, unquam se mandatum eiusmodi exposcisse, vel vidisse. Vtri potius credemus, illine, quem iam superius secundum vanitatis manifestum deprehendimus? an huic, quem hactenus illibata fidei tuetur fama?

Mirum autem videtur, cum Memesius mandatum illud haberet, cur potius Procancellario Curtio (nunquam ad tractatum cum ipso congresso, adeoque ante triennium) quam Luzzovio, in ipsa arena & conflictu disceptationis huius ostendere voluerit? Poposcisse illum negabit; Sed quin id iam dudum non Averspergius tantum, sed universi Christiani Orbis & expectatio & expectatio flagitet, negare non poterit; Quæro igitur cur adhuc celetur, & non potius suspicio ex pluribus gravissimis rationibus contra asserentem concepta ex animis hominum deleatur? Quin aliquid hic lateat docti, vix dubium esse potest, & si diligenter investigemus, vel mendacium, vel monstrum prodibit.

Meministi, O Amice, me adverte-

re superius, Regem Franciæ, quantumvis multis & gravibus Legatorum & Nunciorum Pontificiorum, adeoque ipsius Summi Pontificis requisitum adhortationibus nunquam induci potuisse, ut aliquem ex suis mitteret Coloniam, locum rebus Gallicis tractandis delectum, vel ad ipsa præliminaria componenda, nisi prius omnibus & singulis Salvis conductibus in formâ præscriptâ pro suis fœderatis impetratis.

Meministi etiam hoc observari velle, quod Memesius nullo ab Imperatore accepto Salvo conductu Hamburgum perrexerit; (an obrepserit?) Cuiusnam, exquiro, rei procurandæ causâ? Vel dicat quod verum est; belli non Pacis tractandæ ergo; vel fateatur, Regem suum, cum causam quare Coloniam ad tractanda præliminaria non mitteret, apud Pontificem dicebat, non veram, sed quod de integritate Regia nemo præsumpserit) falsam attulisse, sive, ut clarius dicam, Pontifici, Casari, Regibus imposituisse & adhuc impenore.

Hic si Regem, quam semet, prode-
re maluerit, in isto & quæro, quale
mandatum habere potuerit? Ad tra-
ctandum ne eum Rege Hungariæ, an
cum Imperatore sive eius Ministris?
Neutrum dicere poterit, quin doli,
vel mendacii teneatur. Si prius il-
lud dixerit, perinde faciet, ac si man-
datum se nullum habuisse fateatur,
cum hactenus sint paria, mandatum
nullum, vel non sufficiens habere;
clarum autem sit, tale mandatum ad
res Imperii, de quibus agendum erat,
tractandum, invalidum, eoque no-
mine, ac vel maxime, quia illo Maie-
stas.

itas Imperii quam gravissimè lædebat, acceptandum non fuisse. Si elegerit posterius: iam nullam causam dicet, cur non in eadem formâ, quâ Legatus Salvius cum Luzzovio contraxerit & subscripserit, cum eius rei alia à Memesio ratio non allegetur, nec allegari possit, quam hæc, quòd Rex suus, nisi priùs præliminaribus omnibus compositis, & executioni mandatis, Imperatorem pro tali nollet agnoscere; Casura autem fuerit, & necessario cadere debuerit causa, vel prætextus iste, edito (quòd solet, & necesse erat) tali mandato, & parti adversæ communicato.

Habes opinor, Amice optime, satis argumentorum ad credendum, quòd Memesius vel nullo, vel non sufficienti mandato ad ea de quibus actum est, transigendum, fuerit instructus: Sed quid opus erat istis, cum publicè propria ipsius extet confessio, quæ nullâ tergiversatione, nullâ arte eludi potest? Lege, O Amice, hic sub Numero 24. Epistolam eiusdem prima Ianuarii, anni 1642. ad Serenissimum Regem Daniæ datam, videbis ubi fateatur palam, se præter mandata fecisse: In quo, vel ubi? parum refert, cum, quin fecerit, revocare confessionem suam non possit.

De præfixione d. ei, ait, id se solum intellexisse; At eiusmodi id est, de quo vel solo, vel maximè tractandum supererat, cum ut ipse alibi obicit, de locis iam ante fuerit conventum, & recessu Ratisbonensium Comitiorum provisum.

Sed eadem epistolâ id quoque expressè contineri, ait, Regem Chri-

stianissimum, quæ suarum partium in tractatu isto futura essent, impleturum. An tu, Memesi, hoc tibi credi vis toties iam vanitatis convicto, an Regi tuo: Si Rex id diceret, vix est, ut crederem, non quòd illum (bonum apud me & probum) pro vano habeam, sed quòd eundem à tuis, & tui similibus supplantationibus minimè exemptum sciam: Et tu vis, ut id Regi, cum non dicat, credam!

Finio hanc partem & concludo cum neque Luzzovius, neque Memesius sufficientibus ad sæpe dictâ conventionem instructi mandatis fuerint, non fuisse Cæsarem, vel Regem Catholicum obligatos simpliciter ad id, quòd actum fuerat, ratificandum.

Aio autem præterea (quæ secunda pars erat propositionis meæ) còplures utrumque & gravissimas causas ac rationes habuisse, cur eam ratificare non deberet. In quibus non urgeo, quòd suus Imperatori titulus non integrè fuerit tributus; Levius est hoc, quam ut ob eiusmodi omissionem, quæ properantium ad congressum festinationi facilè condonari potest, votorum publicorum spem frustrandam, vel diutius differendam existimem. Eadem facilitate, adversæ partis vel imperitiæ, vel intempestivæ ambitioni, vel flagrantium bellorû intemperiei remittam, quòd in conceptæ conventionis formâ Legatus Suecicus suam Imperatori Reginam præferre voluerit, cum alioquinæque ipsa, ut opinor, neque Rex Franciæ de præcedentiâ, sive in litteris, sive in incessu, confessive cum Cæsare

Cæsare contendat. Maioris longè ponderis, altiorisque considerationis erat, quod minister Gallicus hæcenus in suo Maiestati Cæsareæ negatido titulo perstabat, ac tametsi privata scheda Num. 19. Hic apposita erga Decanum Langermannum professus esset, nolle se vel Regem suum Imperatori de eo controversiam facere, eundem tamen non tribuebat; Hac ipsa de causâ in eâ, quâ Legatus Salvius, formâ cum Lazzovio contrahere & subscribere detrectans; Quodque eo ut summum Cæsaris & Imperij Maiestati impingebatur præiudicium, ita in conventionem ipsam, sicut superius insinuavi, manifestæ nullitatis nota iacebatur, cum eiusdem materia ita comparata esset, ut de ea nisi cum legitime electo Imperatore non posset transigi.

Huic istud non levius accedebat, quod ad expromissionem Serenissimi Regis Danicæ de Ducissâ Sabaudia, quoad titulum Turriceis & Regentis, insertum conventioni fuerat. Quo minus in id Cæsar consentiret, obstabat cum iustitiæ ratio, quippe qui ante annos non multos, cum Ducissâ Vidua citata & aliquoties monita, nec iusta & solennia ad tutelam, ac administrationem præstans præstare, nec à Partibus infectorum Cæsaris & Imperij hostium recedere voluisset, re in consilio suo Imperiali Aulico diligenter ac mature deliberatâ Tutelam pupilli Ducis & administrationem eiusdem Statuum in patruos ipsius tanquam proximos agnatos, Mauritium videlicet, tum temporis adhuc Cardinalem, ac

Thomam fratres Principes à Sabaudia ritè contulerat, liberatis à iuramento Ducissæ Viduæ præstito subditis, ac solennibus super hac re litteris publicatis; Tum ista etiam gravissima cōsideratio politica, quod cum modò nominatos Principes diu multumque à Rege Galliarum sollicitatos ad secessionem à Domino Austriacâ faciendam spectare non ignoraret, valde profectò ac merito verebatur, ne ratificatio conventionem Principibus Vassallis suis optimè de se & Domino sua meritis tam præiudicalem, non hos solum in præcipitum certum impelleret, sed & Ducissam Viduam refractariam in suâ obstinatione confirmaret, exemplo ad famam quaqua versum, & ad omnes tam suos quam adversariorum socios, ipsamque adeò partem adversam longè periculosiorem; cum inde coniectura facienda esset, quid pars à parte, vel huius, illiusve socij à suis quique Principalibus sperare possent.

Sanè hæc ipsa, de quibus iam memoravi, incommoda Imperator iam longè ante contemplatus, cum primum hæc pro Ducissâ Sabaudia prætensionem à Rege Franciæ moveri, cum per Nuncios Apostolicos, tum suos Colonia commorantes legatos, ad quos huius puncti tractatio propriè pertinebat, tum ipsum etiam Lazzovium intellexisset, ipsdem, diversis suis, sicuti superius ostensum, diligenter solliciteque rescripserat, rationes aperiendo, cur in id postulatum & novum & iniquum nec posset, nec vellet consentire. Neque vel Regem Franciæ, vel eius Ministrum

C. Memesius

Memesium hæc in utramvis partem proposita vel commoda, vel incommoda, vel ipsa etiam mandata Cæsarea eiusdem Ministris ea super redacta fugiebant. Qui proinde (cùm bellum quàm pacem mallent.) testati, quanti suâ referret, non excedere se suis quoad hanc rem, votis, palam professi fuerant, se nisi obtento hoc postulato suo ad Pacis tractatus non esse venturos; Quàm autem præter spem ipsis accidit, ut eidem Luzzovius subscriberet; tam non credebant fore, ut id Cæsar, vel Rex Catholicus ratum haberet: Itaque exultare Hamburgi Memesius nec obscurè suum, quasi de solenni reportato trophæo, gaudium ferre, cum videret Cæsari & Regi Catholico, vel hunc bolum tam crudum de-verandum, vel bellum ferendum esset; ut ut res, caderet, ingentem votorum suorum partem reiturus.

Quid ad hæc Cæsar & Rex Catholicus? Sanè si bellum trahere Pacis rationes in super habere constitutum ipsis fuisset, habebant non solum cur id facerent, causas gravissimas, sed titulum & modum, quo facerent, quàm in iure fundamentum, tam apud omnes æque approbandum, unâ illâ titulos Ducissæ Sabaudia concernente particulâ reiectâ, quâ cadente tota conventio concidebat; Quibus illa à Memesio hic nota marginali. 7. De causâ Viduæ Ducissæ Megapolitanae intentata Syndicatio tam videlicet formidanda erat, quàm vana vigilantibus dormientiû insomnia. Sed

vicit apud Pacis amantes privataram rationum respectum, publicæ salutis intuitus; Belli & odiorum causas; Patriæ & Christiani Orbis charitas; Ius & iustitiam unius, vel duorum; commiserationis in multos, imò in universalem omnium calamitatem affectus, bonâ spe frictos fore, ut etiam Principes Sabaudia hæ ipsas considerationes suis lueribus præponerent.

Fecit ergo id, quod Salvâ Maiestatem potuit, & ad rem latis erat, Imperator (de quo tertio loco dicendum erat) videlicet, ut titulum quidem Ducissæ Sabaudia concederet, dignum ex promissioni Serenissimi Regis Dania deferens honorem: Quod de Salvis conductibus, in quibus abundè omnia ad securitatem æquæ suam ac suorum, Nunciorumque, cursorum & litterarum mittendarum provisum erat; de quædâ tam ipsidem committendis, quàm congressui auspiciando fuerat conventum, ratum haberet: loca quoque iam ante designata iterum acceptaret: Quod de præstidiis educendis, vel reducendis indicta loca fuerat conventum, approbaret: Peculiares etiam litteras ad supremos armorum suorum Duces ad maiorem securitatis cautelam datum se promitteret; fidem quoque Regem Hispania suam interponens. Nec renuebat, quin eadem securitas hinc inde ad sex

men-

mensēs etiam abrupto tractatu
præstaretur, declarando super his
per epistolam ad Regem Me-
d atorem voluntatem suam. Qui-
bus datis & confirmatis; nihil, quod
ad substantiam præliminarium
pertineret, Cæsar desiderari posse,
vel debere omnino existimavit; Cum
illa, (ipsis adversariis, ac nominatim
Legato Salvio ad finem post scripti
sui fatente) in tribus his locis, die,
& Salvis conductibus consisteret.

Cætera autem in instrumento con-
ventionis à tractatibus adiecta, quod
ta vel superflua, vel æbigua, & imper-
tinentia, vel more nostro impossibi-
lia, eoque ipso confirmationis inea-
pacia, ac retardandis, quam pro-
movendis tractatibus aptiora essent,
omittenda potius, vel prætereunda,
quam non necessaria & periculosa,
vel frustratoria confirmatione com-
probanda Imperator censuit, non
modò nullum, eo nomine, imprope-
rium, sed summam laudem, (quod
ultimo loco de monstrandum super-
erat) commeritus. Prout ex sin-
gulorum, quæ in declaratione Cæsa-
rea omissa adversarij queruntur, in-
spectione clarius elucebit.

In Tractatu Hamburgensi §. Lo-
ca: & proxime sequenti, hæc statuun-
tur; *Durantibus congressibus diæte ci-
vitates (puta Monasterium & Oma-
bruga) Sacramento erga utramque par-
tem soluta ad neutralitatem obligentur:
Magistratus autem dato reversali astrin-
gatur ad fidelitatem & securitatem toti
conventui præstandam, & tractantium*

*rei, ac personas, comitatumque Sanctæ
habendum, & custodiendum.*

Habent ista ut insolitam quandam
& planè inusitaram; ita minimè ne-
cessariam, quin imò & invidiosam,
& in omnes, quotquot supremam in
subditos exercent auctoritatem, gra-
vis exempli cautelam; ideoque non
magis peculiari Cæsaris, quam com-
muni universorum, quorum interest,
censurâ expungendam. Et libet sa-
nè mirari, quæ ista sit prudentia, cre-
dere, eam, qui iuramentum Principi
suo præstitum & Salvum conductum
ab eo concessam violare non dubi-
tet, religiosè, quod alteri iuraverit
servaturum.

Addè quòd cum Civitas Monaste-
riensis immediatè non Cæsari, sed E-
piscopo sit subiecta, Cæsar in tam no-
tabilem mutationem quoad regimen
eiusdem, non poterat, nisi eodem E-
piscopo requisito & contentiente an-
nuere?

Iam istud, quòd eidem paragrapho
annectitur; *Et, si quid ab eo (Magi-
stratu) pro communi tractatus bono re-
quisitum fuerit, præstet se quidem obse-
quentem neutrius tamen partis iussa exe-
quatur, nisi ab utroque Legatorum cor-
pore Collegiatim insinuata;* In eosdem
ferè incurrit scopulos, necquam ha-
beat necessitatem facillè percipitur;
Quæro enim, quid si illud, quod pro
communi tractatus bono requiretur,
in fraudem, vel in commodum cedat
sive Principis, sive ipsiusmet Civita-
tis, an etiam tùm civitas se præbebit
obsequentem? At hoc, ut faciat, dif-
ficulter, præsertim Principe absente,
obtinebis. Quod si intelligas, qua-
tenus

tenus id. citra fraudem, vel incommodum fiat Civitatis; Quid opus iuramento eam ad id obstringi quod sponte suâ factura est, & quorsum illa operosi moliminis insinuan- di necessitas, nisi ad sufflammandos, non promovendos tractatus?

Huic proxime in conventionis quidem Cæsareo-Suecica forma subicitur hic articulus: *Iura & privilegia Civitatis Osnabrugensis Salva manean- t, & templa, schola, Curia penes Senatam. In cognominem vero Diocesim neutra belligerantium pars plus iuris, factiue si- bi sumat, quàm tempore huius contra- ctus habeat*: Qui in foram Cæsareo- Gallica planè omittitur, hoc ipso, puta, vel superfluum, vel iniquum, & ra- men à Cæsare etiam in declaratione suâ minimè reiectus.

Articulo deinde immediate sequen- ti sancitur: *ut uterque congressus* (sive ut Salvius in P. S. suo accipit) *Tra- ctatus pro uno habeatur*. Hoc in quem sensum commodè explicetur, vix re- perio, cum, ut personarum rebus tractan- dis, ita res personis tam sint inter se diversæ & discrepantes, ut Chimera quis facilius existere, quàm hæc in- ter se, & in unum coire posse, existi- mare queat! Quid Regine Suecica cum Hispania vel Sabaudia? Vel his cum Pomerania & Suecica? Sed & Mediatores ita comparati sunt, ut se in unum colligi non patiantur; Iam pridem hoc testato Pontifice, nolle se in hoc negotio cum A catholicis quicquam commune habere. Si de lo- corum unitate id accipit, ut demus, loca tot milliaribus inter se distita, neque quicquam commune habentia

destinatione adversariorum unum fieri, iam dixi, nolle Pontificem vel eius Legatos ullâ ratione in unum cū A catholicis locū convenire. Sed nec ad tempus sive auspicandi, sive fini- endi tractatus, poteris id commodè re- ferre; Non auspicandi; Nam de eo ali- bi in ipsâ conventionis expressè dispo- situm: Non finiendi; Cum sibi nec Cæ- sar, nec Rex Catholicus à parte ad- versâ; neque hæc ab illis hanc neces- sitatē imponi sint passuri, quia, si so- cium à pace ac omnibus equis condi- tionibus abhorreere sentiat, absque eo possit & continuare & finire tractatus. Quando alioqui, nisi id liberū mane- re debeat, hic articulus partem hanc (Cæsare videlicet & Regem Catholi- cum) adigeret ad rati habendū iniquis- simum contra se ab Adversariis initū fœdus. Quod quàm absurdū sit, quis non videt? Vnitati in confusione hanc forte aliquis appellabit, ut si quis arā lupinis; grana Zizaniis; & qua- drata rotundis miscendo in unum om- nia cumulum conficiat! Non in- concinnè hoc equidem! At reclama- bit Pontifex, & se cum Lupinis, vel Zizaniis in unum confundi debere, vel posse negabit.

Quod si hoc volunt illi nostri So- lones, ut eadem neutralitate uterque locus gaudeat; de eo quoque iam ali- bi dispositum, & quid habeat incom- modi, à me ostensum est.

Si denique parem securitatem pro- locis intermediis æque atque ipsis Ci- vitatibus spectant, iam per Salvos conductus sufficienter prospectum erat; Dic quicquid voles non efficies, ut usum aliquem huius Vnitatis ne-

cessarium probes, aut omnibus ap-
probes.

Demum §. *Salvi conductus* placue-
rat, ut Salvi conductus infra e-
numerati utrimque omnes in-
tra duos menses à die huius cō-
ventionis commutarentur,
& infra §. *Quo facilius* adiectum ut
valeant Salvi cōductus à quon-
dam Serenissimo Cardinale In-
fante in formā supradictā expedi-
ti, si à Rege Catholico con-
firmentur & rati habeantur;
At tandem ult. §. addita promissio,
quod tam rati habitio tractatus,
quàm Salvi conductus Statuto
tempore (puta intra duos menses)
insinuari debeant; Volunt con-
trahentes, ut Salvi conductus à quon-
dam Serenissimo Cardinale Infante
expediti confirmantur; At illos cum
iam expirassent, quomodo, nisi Car-
dinale ipso resuscitato à mortuis, vim
recuperare, vel confirmari fas erat?
Volunt secundo, ut rati habitio Hi-
spanica intra duos menses adfit? At
hoc quidem, nisi Pegasis, vel Tripto-
lemis Nuncijs utaris, possibile non
videtur, factio praesertim Hamburgo
Viennam ad Caesarem, (qui pro Re-
ge Catholico caverat,) circuitu? Et
nec possibile fuisse contendas, quid
opus ratificatione Salvorum condu-
ctuum à dicto Cardinale Infante ex-
peditorum, cum eadem operâ & tem-
pore Salvi conductus à Rege ipso
expediti, unâ cum ratificatione tra-
ctatus adesse potuerint?

Et hæc nimirum sunt celebres

illæ nugaturum nugæ, quas, quia
Caesar in Epistola sua declarato-
ria præterierit, lætæ causæ se habere
adversarij putant, cur Christianum
orbem hætenus bello in-
ternecivo subvertere non cēs-
sent, adeoq; Caesarem & Regē
Catholicū non adimpleti con-
tractus publicè reos peragant.
Audi vocem Memesii (an impuden-
tior?) sub finem Epistolæ ad Sere-
nissimum Regem Daniæ clamantis;
*Ceterum pacis animi indicium in Gente
Austriacâ cum ne ullum quidem hæte-
nus prodierit, quin & novissimum
hunc tractatum violarit sine re-
ligione, &c.* Ego quid hic ultra in
cassum morer non video; Non erat nem-
pe nec magis idoneus Actor, qui
hoc probum Imperatori Germano,
Regi Hispano objiceret, quàm Rex
Galliæ; Nec spectatior Advocatus
quàm Claudius Memesius! Hic scil.
in verbis, dictisque, ut ille in factis
& pactis religiosus & sanctus! Quis
non rideat, qui (ut Monzonica illa &
Vervinensia, aliæq; pacta Hispanico-
Gallica omittam) meminert, hæc ab
illo, siue illius nomine iactari, qui cū
12. Octobris Anno 1630.
Ratisbonæ in conventu Electorali,
praesentibus plerorumque Regum &
Principum Christianorum Legatis,
per legatum suum Carolum de Leon
Brulard, solēni mandato instructum,
& assistentem eiusdem P. Iosephum
Capucinum, (ne videlicet religi-
onis quid deesset) inter alia in hæc
verba subscriberet: Primo Rex

C. 3. Chri-

Christianissimus promittit, quod Romanorum Imperatorem, Sacrum Romanum Imperium, eiusve Status & Ordines, aut Regna, Ditiones atque Provincias Maiestatis suæ Cæsareæ hereditarias, neque per se, neque per alios, directè aut indirectè, vel alio quocunque modo offenderet, neque rebellibus vel inimicis Maiestatis suæ Cæsareæ, Sacrique Imperii, qui nunc sunt, aut aliquando declarabuntur, ope, consilio, pecuniâ, armis, comiteatu, vel quâvis aliâ ratione assisteret, quin potius illos ad æquitatem, respectum & obedientiam debitam hortabitur: &c. Eodem tempore, fœd. fragi illius fœderis leges: ex quo Ilias illa malorum in Germaniam exundavit, cum Regis Sueciæ Gustavi Adolphi Legatis per Legatum suum Herculem Baronem de Charnaze contra Imperatorem condebat, ac tertio post mense (cogita, quo crimine, vel culpa Cæsaris interveniente intra tam breve spatium?) id est, 13. Ianuarii 1631. subsignavit?

Iam verò cum idem Memefius per summam mentiendi licentiam intaminati honoris Imperatori Austriaco (non pacem, nedum fœdus, sed inducias annorum aliquot cum Turcapasto) infamem illam fœderis cum eodem initi, eiusque tot

pagorum ad Austriæ fines dedicatione ac servitute redempti notam, idque iubente (ut ipse in Epistola exordio credi vult) Rege suo, conatur aspergere, quibus tu, O Amice integerrime, verberonem plagis dignum censeres? An non eommeritum, cui malæ continuo hoc molari confringantur, quem Historiarum superioris sæculi fide digna monumenta Nobis suppeditant? Nimirum: Reges Galliarum, sive Christianissimos, Initio à Francisco primo ducto, eos esse, quos cum, utà Vicinia Turcica Regni sui situs remotiores, ita tot undique obiectarum fortissimarum Christiani nominis Gentium propugnacula à violentiâ tutiores fecisset, veriti tamen non sint immani illi Tyranno. hoc Sacramentum dicere: Rer Deum Magnum & Altum, Misericordem & benignum, Formatorem cœli & Terræ, & omnium quæ in eis sunt: Et per hæc Evangelia, per Sanctum Baptisma, per S. Iohannem Baptistam, & per fidem Christianorum promitto & iuro, quod omnia, quæ nō vero, aperta erunt Altissimo Domino Sultano Solimanno & Imperatori (cuius Regnum Dominus fortificet!) Ero Amicorum suorum Amicus, & Inimicus inimicorum: Ero Redemptor captivorum Turcarum ex vinculis hostium eius: Nihil mea parte fraudulentum erit. Quod

N hoc neglexerim: Ero Apo-
stata, mandatorum S. Evange-
lii, Christianæque fidei Prava-
ricator: Dicam Evangelium
falsum esse: Negabo Christum
vivere, & Matrem eius Virgine
fuisse: Super fote B. pismatis
porcum interficiam; Et altaris
Presbyteros maledicam: Super
altari fornicabor cum luxuria;
& SS. Patrum maledictiones o-
mnes in me recipiam. Ita me
Deus respiciat ex alto: Annun-
tialiquis: Obstupescite Cœli,
&c. exclamet? Lege de hoc, si vacat:
Ægidium de Bernomolin: & Lauren-
tium Surius ad Annum Christi 1544.
Item Caspai em Fns referentem quod
Antonius Pratensis Magnus tum tem-
poris Franciæ Cancellarius huic sce-
deri nunquam voluerit subscribere.
Et audeat Memesius horum sibi & su-
is Regibus conscius ex intempestivo
illo apud sapientissimum Regem per-
orandi pruritu Heroum Domum
Austriam, Christianarum Gen-
tium & Occidentalis Ecclesiæ
contra tyrannidis Turcicæ immanem
potentiam, intemeratum munimen-
tum, hoc tam vano iuxta ac gravi ma-
ledicto incessere? Hôrret animus vel
meminisse hœrum diutius.

Itaque posita framea, quam co-
thurnata Adversarii maledicentia ar-
ripere me coegit, ad mite pacis insti-
tutum nostrum iam redeo.

Et quæres absque dubio; Cûr
cum Caesar per Epistolam ad Regem

Dania datam de voluntate & assensu
suo super iis quæ plus difficultatis vi-
debantur habere (ut de Salvo con-
ductu Sabaudico) adeoque ipsis tra-
ctatus substantialibus declararet;
Quoad illa, quæ minùs importabant;
& utcunque vel superflua, vel ambi-
gua, vel impossibilia etiam fuerint)
certè confirmari potuisse ex subse-
cuta deinde eorundem ratificatione
convincatur, se adeò difficilem præ-
buerit? usis etiam quoad illa priora
non solenni ratificationis, sed epi-
stolæ forma?

Respondeo breviter ad utrumque
hœrum, ac ad illud prius quidem;
primò, quia sperarit, ac certo sibi
promiserit, cum ipse se nunc & alias,
quoad res longè difficillimas ac gra-
vissimi periculi, tam facilem præbu-
isset, minimè difficilibus se adversa-
riis usurum quoad ea, quæ tam pa-
rum vel nihil importarent, partim
etiam impossibilia forent.

Et ut intelligas, quam meritò Cæ-
sar id persuadere sibi & sperare po-
tuerit, recognosce mecum paucis et-
iam illa; quæ solius pacis studio Im-
perator, qui nunc rerum summam
moderatur, & is, qui ante eum mode-
ratus est, Pater & proximus præde-
cessor eiusdem, à quo tempore pri-
mum de tractatu pacis instituendo
agere ceptum est de Iure, vel commo-
do remittentes suo fecerint & con-
cesserint.

Cum primum de loco his tra-
ctibus instituendis ageretur, optabat
Cæsar Tridentum, vel Constantiam,
vel Augustam Vindelicorum, vel et-
iam Spiram aut Francofurtum ad id
deligi, Civitates, ut præteritorum
tem-

temporum vel consiliis, vel Comitibus celebratissimas, ita, ut ipse existimabat, æque omnibus, vel paulò minùs illi parti commodas; Renuit Rex Galliarum, & Leodium vel Coloniam postulavit. — Caesar in hanc posteritorem, tametsi duplò longius ab Aula suâ, quam Parisiis distitam, actum moribus intestinis admodum periculosè laborantem non sine magno discrimine suo annuit.

Actum deinde de Salvis conductibus utrinque dandis. Dedit Caesar pro Plenipotentiaris Regis Franciarum, & vicissim acceptis, qui ab illo per Nuncium Apostolicum offerebantur, nullâ morâ interpositâ, suos Coloniam misit. Rex Franciarum in hodiernum usque diem non misit. Quid causatus? Primum non placere sibi Salvum conductum à Cesare imperitum eâ, quâ conceptus erat, formâ. Nec causâ, cur, vel quid displicuisset, tum aperiebatur, (cognitum autem est postea id fuisse, quòd in contextu verborum Rex Catholicus Christianissimo fuisset prepositus) nihil moratus Caesar 16. Maij. Anno 1637. in eadem formâ, quâ Gallus in suis usus fuerat, alium scribi & transmitti iussit. At ille nihilominus emansit.

Petiti postea tuere Salvi conductus pro sociis in genere, ac expressè pro fœderatis per Germaniam, & deinde in specie, pro Sabaudis, Mantuanis, Parmensi Ducibus & Hollandis.

Pro sociis in genere nihil abnuìt Caesar. Et quanquam videret, si in hos tractatus etiam Italica & Hollandica miscerentur, in quam molem res evasura esset, etiam Salvos conductus

speciales pro Sabaudis, Mantuanis & Parmensi atque Hollandis ipsis (reclamantē licet Residentē Hollandico Foppio ab Aisema nihil his opus sibi esse, eo, quòd bellum Hollandis cum Cesare nullum intercederet) concessit.

Quoad fœderatos verò per Germaniam (quos illo vocabant, & in quorum numero etiam illos, qui iam pridem post Pacem Pragensem Cesari reconciliati & pacati erant, collocabant) quo minus sic simpliciter Caesar consentiret, cum solidissimas ac longè prægnantissimas haberet rationes; (quas postea in responso suo Oratori Veneto dato expressit) Ex hoc tamen tractatus moram pati nollet etiam illis, quantum ad securitatem commendi & tractandi fatisset, concessit; datâ Plenipotentiaris suis Coloniarum iam tum commemorantibus facultate, ut si qui ex Ordinibus & Statibus Imperii negotia sua per Legatos Regis Franciarum in conventu illo tractare vellent, iisdem petentibus ipsi idoneos Salvos conductus enlargirentur; Et factâ præterea omnibus, qui se gravatos sentirent, ad Aulam Cæsaream veniendi, & illic agendi potestate.

Quid ad hoc Rex Franciarum? Suis nimirum postulatis inhaerere; & cum Caesar publice, ut dixi, rationes sanè prægnantes, cur iis assentiri non posset, explicasset, ne tantum quidem moveri, ut unum aliquem hominem, cum potestate de his rebus agendi Coloniam mitteret; quantumvis id & Caesar & Pontifex ipse summopere urgerent, & (quod amplius est) Regi-

Regina & Corona Sueciæ socia Legatum suum ad tractandum non minus de summâ, quàm præparatoriis rerum plenâ potestate munitum iam pridem Hamburgi haberet.

Factum deinde operâ ac labore Serenissimi Regis Daniæ, ut Legatus Suecicus Salvius in certas Salvorum conductuum formas, quorum illi, qui pro fœderatis per Germaniam conceptus erat, hæc restrictio adiciebatur (nondum reconciliati) consentiret, easque Rex Cæsari approbandas transmitteret, prout superius audisti. Non reiecit Imperator, sed statim nullâ remutatâ, prout ipsi à Mediatore Rege, assentiente Oratore Suecico, oblata fuerant, expeditas transmisit, nil iam superesse ratus, quin laboriosa hæc ac tot annos jactata Præparatoriorum navis portum teneret, ac mox initium operi Pacis fieret. Nec supererat sanè quicquam nisi Commissarius Gallicus, probe nimirum officij sui memor (utpotè non Pacis, sed belli promovendi ergo illuc missum se esse sciens) oblocutione suâ intercessisset eâque effecisset, ut etiam Salvius ab eo, quod placuerat, renliret.

Alia post atque alia ad moram ex morâ trahendam subinecta sunt postulata; Ac in primis institum, ut etiam causa Palatiniana ad hos tractatus admitteretur. Admisit Cæsar, Petritum, ut speciales etiam Salvi conductus pro Duce Bernhardo Weimariensi, ac Emiliâ Elisabethâ Landgraviâ Hassiæ Viduâ concederentur. Cōcessit Cæsar. Vtrique in illis titulus Illustris (quo maiorem ex Gentili-

bus illarum familiarum nemo, præter Electorem, Principem, obtinebat) datus erat; Nec opinor illi, quibus dabatur, recusabant; Recusavit Salvius & titulum (Illustrissimi) poposcit. Etiam hunc indulxit Cæsar. Cum deinde Ordines ac Status plerique Imperij in Comitibus Ratisbonam indictis, mutata, quam ante foverant, sententiâ, clausulam illam decantatam, de quâ paulo ante diximus (nondum reconciliati) ex Salvo conductu pro fœderatis per Germaniam concessio omitti posse tenuissent; hic quoque Cæsar nihil oblatu assensit.

Demum cum nihil non sibi deserti à Clementissimo Cæsare adversarij sensissent, pœnere etiam cœpit locorum jam pridem ad votum ipsorum habendis tractatibus stabilitorum; Petierunt ergo pro Colonia Monasterium, pro Lubecâ Osnabrugam substitui. Cæsar, tametsi sentiret, quantum hæc mutatio incommodi sibi, rebusque suis esset allatura, quando in necessariis tractandarum rerum communicationibus, ab extremo Imperij angulo, in altero extremo expectandi forent, hic quoque cessit.

Nec dubitandum, quin eâ facilitate invitati Adversarij tandem etiam pro Ducissâ Sabaudia; eum, quem impetrarunt, titulum Tutricis Pupilli Ducis & Regentis eius Statuum petierint.

Considera, mi Amice, an iniquum fuerit, Cæsarem, eum in tot, tamque gravibus sibi postulatis de jure
D suo

suo cessisset adversariis, ab iisdem sperare, ne sibi vim in iis facerent, quæ parum vel nihil adiecta, detractave commodi in utramvis partem afferrent, sed quæ manifeste apparet non retardandis; sed promoven- dis magis tractatibus ab eodem fuisse omissa?

Quamquam (ut alteram te ac ve- ram causam ne celem.) Cæsar ne hic quidem cunctaturus erat, si de fide Gallica & eorum, quæ ab illâ promittebantur, observatione certus esse potuisset. Dubitandi causa erat, memoria cum Pacis Ratibonæ an- no 1630. initæ, de quâ paulò ante dictum, tum & actorem inde subsequen- torum. Istud autem maximè, quod hætenus titulum Imperatorium sibi ab unico Rege il- lo, quàm liberatione, tam ob- stinatè negati, & ex quo sibi summa irrogabatur iniuria, ex eo acta ipsa irrita fieri videbat. Ut quid enim apud Cæsareum Media- torem agere; Cæsarem non agnosce- re. Salvos conductus ab Imperatore pro Statibus Imperij stipulari; & eidem Imperatorium titulum ne- gare? Quæ eo nomine contracta cum ipso fuerant rata habere; contractui subscribere nolle? Promittere, quæ acta fuerant, rata etiam apud Regem fore, & de defectu mandati sui pro- fiteri? Quid sibi Cæsareæ sincerita- tis, candor promittere vel augurari ex his poterat, quam hominem Versi- pellem id agere, quod actum; pro- mittere quod servatum; contrahere, quod impletum noller; Et uno ver- bo Cæsari simul & delecto ab eodem

Mediatori illudere? Probasset con- tractum Cæsar, Rex Galliarum reieci- set. Tanto altius præiudicii plaga illi im- primebatur, quanto volentius fuisset accepta, & tanto difficilior imposte- rum curanda, quanto facilius ad- missa.

Ergo cum alioqui Pacis cupidissi- mus Princeps, nihil optaret magis, quàm ad Pacis Tractatus properari; non posset autem formam illam con- ventionis integrè comprobare, fecit, (quod tu secundo loco quærebas) quantum satis erat, & Salvâ dignitate suâ poterat, ut de suâ voluntate, quo- ad ipsam substantiam rei, per L. pi- stolam declararet, id sibi iure su- mens suo, ut sub more loqueretur; præsertim eum de formâ ratificatio- nis in contractu nihil fuisset expres- sum, & non iniquum duceret, quan- do Memesio non modo suam sibi in acceptando contractu peculiarem formam arrogare, sed expressè etiam declarare licuisset, quod illum non nisi quoad substantiam, loca videlicet, & diem congressu, mutuatque Salvorum condu- ctuum traditionem acceptaret; idem Cæsari in eius substantiâ acce- ptandâ non negari; paratus cetero- quin, quandoeunque certus fieret; Regem Galliarum promissis per suum Ministrum stare, ad unguem omnia non ratificare tantum, sed & adim- plere. Quod tum sine morâ perfecit, quando à Serenissimo Rege Da- nia Legato Cæsareo Comiti Auer- spergio, & ab hoc Maiestati suæ per litteras de transmissâ Gallica ratifi- catione idonea fides est facta; Tam- eti

et si eam ratificationem eiusve exemplar neque dum vidisset Auerspergius, nedum, qualis ea esset, divinare potuisset.

Hic si Rex quoque Catholicus perceptis tam gravibus, cur sæpemenoratum Hamburgensem illam tractatum non ex amussim ratihaberet, suam etiam hactenus ratificationem suspendit, donec de ulteriore resolutione Cæsareâ certior fieret; eandem sanè, quam Cæsar, imò iustiore excusationem habere dicas, eo, quod Gubernator eiusdem Provinciarum Belgicarum Don Franciscus de Melo Marchio de Tordelagunâ, eadem in omnibus, quoad Gubernationem, atque hos tractatus, quâ quondam serenissimus Cardinalis Infans potestate munitus, ante quam de rationibus Cæsaris intelligeret Tractatum illum per omnia, dato solenni instrumento, ratihabuerat; transmissis etiam omnibus ex conventionem requisitis Salvis conductibus. Nec dubitandum, quin idem Rex Catholicus, ubi de eo, quod posterius Cæsar fecit, fuerit edoctus, eiusdem se voluntati in expediendâ etiam suâ ratificatione sit conformaturus.

Quod verò Memesius intemperanti calamo, & sui usque & usque immemor in Regis Catholici ac Ministrorum eius actiones ubique invenitur, in hoc magnum causæ suæ præsidium invenisleratus, si ostendat; non continuò, ubi ipsi placuit, vel placere simulatum fuit, plenipotentiam ad tractandum cum eo de pace Hamburgum transmiserint; quo alio gladio excipiam quàm suo? Erat, quod sæpius jam inculco, compo-

nendis rebus Gallicis constitutus locus non Hamburgum, sed Colonia, ubi quinquennium Oratores Hispanici unâ cum Cæsareis, Legatisque & Nunciis Mediatoris Pontificis frustra Gallum præstolantes desidebant. Hoc æquum in illos! At contra iniquum, si ubi Memesius increpueit digito, hi non illico, & crepitum eius habeant pro oraculo, & confestim Hamburgum revolent, illic imperia Memesiana excepturi! Nec à tractatibus Palatinianis importunus Orator maledicum dentem abstinet, illud arrodens, quo cum Serenissimi Magnæ Britanniæ & Daniæ Reges, tum excelsum Collegium Electorale sibi summopere satisfactum fuisse non obscure ferunt, nempe, quod cum d. Serenissimus Cardinalis Infans, cui plena ad hos tractatus potestas à Rege facta fuerat, paulò ante è vitâ excessisset, neque ea, quæ postea in Marchionem de Castel Rodrigo collata fuit plenipotencia, è vestigio aduisset, Cæsar & tum, cum ea expectaretur, & postea, cum advenit, operâ & autoritate suâ promoveri negocium cœpit & eo usque promoveri non cessavit, donec Orator Serenissimi Regis Magnæ Britanniæ quidvis aliud potius, quàm Austriacæ Gentis culpam causatus, ultro re in aliud tempus dilata ablit.

Ad cæteras Adversariorum cavillationes passim per epistolas & notas ipsorum marginales sparsas sigillatim respondere, planè superfluum duco (præstabunt id forte alij, quibus plus ad hoc suppetit otii.)

Atque his finio, satis, ut opinor, pro epistolæ quidem modo, ostend-

sum esse existimans, non fuisse simpliciter obligatos Cæsarem & Regem Catholicum ad ratificandam conventionem Hamburgensem; Cumque causas non ratificandi gravissimas haberent, declarasse tamen de voluntate suâ; quantum satis est; Et si quid omissum fuerit, cum id parvi, vel nullius esset momenti, non fuisse committos, ut tam inclementer ab Adversariis audirent, cum longè maiora ipsis indulgissent.

Iam verò si è contra tu consideres, quæ adversariorum, ac potissimum Regis Galliar, sive, (ut id, quod verius censeo, enunciem) Ministrorum eius, in producendis indies novis, ac, ut levissimè dicam, minimè necessariis postulatis fuerit arrogantia, & in perurgendis iisdem pervicacia, qui novissimè etiam, cum Imperator de suâ per Epistolam ad Regem Daniæ, voluntate satis declarasset, denunciare non dubitârint, Regem nisi conventionem Hamburgensi ad unguem impletâ suos missurum nō esse, dignum nempe iustitiâ & pietate eius arbitrati trophæum, si continuatâ ad hunc usque

diem Christiani Orbis ruinâ, inanes quosdam litterarum ac verborum apices evincerent; Nullus dubito, quin & tu, & quisquis ab affectu vacuus hæc prout gesta sunt, verissime scripta penitus inspexerit & considerârît, id mecum sensurus sit, si quid ad pacem hætenus profectum est, id totum studio quietis, & pietati Austriacæ esse adscribendum; sicut è contra retardatæ culpam Adversariis, ac maxime Regis Galliar ministris imputandam.

Tu autem, Amice, cogita & crede, habere Deum vindicem Oculum septuplum redditurum in sinum hypocritæ, qui cum pacem oderit, desiderium eius simulât: ! Nec immuam fore, huic qui nimium sit Amicus; Atillius divino iudicio causam suam Austriacos sicuti hætenus probare studuerunt, ita adhuc commissam velle.

*Dabam Colonia Agrippina pridie
Cal. Septemb. Anno 1642.*

POSTSCRIPTVM.

Vm aliquot Septimanis ante quam hæc scriberem, Cæsar, dubio, de quo in epistolâ insinuaui, remotò, conventionem Hamburgensem solenni diplomate ratihabisset; cuius forma hic

sub lit. A. adjungitur; simulque de eo Regem Catholicum certiore fecisset, hortans, ut iam & ipse citra cunctationem sibi ex dictâ conventionem incumbentiâ expedienda ac quantocyus transmittenda curare vellet; iamque adeo passim apud omnes

omnes hæc esset concepta spes, fore; ut intra breve temporis spacium, alatis ex Hispania expeditionibus, omnis in posterum adversariis cavilandi ansa præscinderetur: Putaram mercede nec tibi rem ingratam facturum, si tantisper dum huius spei bonum nobis representaretur, epistolam jam obliugatam apud me retinerem, vel tuam & Amicorum vacillationem tanti argumenti soliditate firmaturus, vel moram Nuntij felicitate pensaturus: Sed mota subinde alia, atque alia ab Adversariis, eaque eiusmodi contra vel præmemorata Cæsaream, vel eam, quæ postea ex Hispania advenit, ratihabitionem & Salvos Conductus fuere difficultates, quas præteriri à me, nequætu & Amici, nec res ipsa patitur.

Sparsa igitur primum fuere à Legato Salvio animadversiones ad dictam ratificationem Cæsaream hic sub lit. B. adiecta. Quibus examinandis nescio sanè, an operæ precium sit futurum, bonas horas consumere.

Et abstinerem profectò nisi nugæ omnium maximæ longè etiam maiore ab Adversariis contentione atque ita agerentur, ac si iis Imperia & Regna imò Christiani Orbis Salus posthabenda esset. Igitur nolenti volenti aliquid se iis dicendum.

Auspiciens ergo animadversiones suas noster Aristarchus. Hæc ratificatio, inquit, videtur ambigua, fallax, insufficiens, & illusoria.

Quod si enim externam formam, id est, modum ipsum, sive (ut vulgo vocant) conceptum intelligas, parum ad

rem fuerit, larvam, corticemque ratihabuisse, indole, nucleoque neglectus.

Sin Internam accipias, est ea quidem formati pars, non tamen formatum ipsum. Vi enim non solum hominis anima est homo, ita non sola forma conventionis conventio. Atque ita qui formam tantum approbat, non totum probat, sibi insuper libertatem reservans, quamcumque instrumenti particulam non formam, ut usus tempusque postularint, nuncupandi.

Quemadmodum verò ambiguum est, utrum Externam, vel Internam intelligas: Ita eistramque sumas, tamen est insufficiens ratihabitione. Conventio enim tota compositum quid est, non solum ex forma, sed etiam ex materia efficiente, sine, adeoque loco, tempore, ac pluribus aliis circumstantiis. Qui igitur ex toto causarum & circumstantiarum acervo solam formam educit, baptizatque, is ceteras omnes singulasque exclusisse censetur.

Ac licet hæc cuncta se rite haberent, ludibriosæ tamen nunc primum dies tam commutationis instrumentorum, quam traditus principalis ratus habetur: Vt pote quorum prior præterito (15.) (25.) Februarij, alter (15.) (25.) Martij; uterque tot ante Menses, culpâ Cæsareanorū irritus effluxit, ut neuter amplius servari possit.

Quin nec addunt cauti simulatores Cæsareani, se instrumentum in ceteris suis punctis & clausulis servaturos, vel non passuros, ut æquus nullo modo violetur (prout moris est, & in Regnorum instrumentis servatum) scilicet: ne tam crassis prædicatis transcendentis forma abstractioni inepte applicatis, obscurior aliàs dolus, forte pateret. Hactenus Salvius. Aquilina profectò & planè transcen-

dens Adleri nostri in speculando sublimitas, in lastrando perspicacitas, in dijudicando subtilitas, in omnibus (quod pae tuâ, O Amice, & ipsius dixerim) ineptia! Haud multum ab similibus illi, ac si quis inter instrumentum, & id, quod instrumentum comprehenditur, sive instrumentatum (ita enim vulgo hodie & loquuntur & distinguunt harum rerum artifices) distinguens; Serenissimam Reginam Sueciae instrumentum conventionis inter partes confectum (hæc sunt verba ratificationis à Salvio ex parte eiusdem exhibitæ, cuius exemplum infra lit. C. videbis) rati habentem, instrumentum sive externas solennitates non ipsum instrumentatū, vel conventionem rati habere; ac proinde ratificationem ambiguum, fallacem, insufficientem & illusoriam nobis obtrudere contenderet. Quis non hunc in rem maxime seriâ ludos tacerere diceret.

Salvius ipse, ut credo, indignatus vim Reginae, ac verbo eius fieri clamaret, quippe cuius hæc in legibus usuque ipso sit significatio, ut totam scripturam sive conventionem significet. Quod equidem me quoque approbante & laudante ille faceret. At idem Cæsareani regerent, & regerunt Salvio; formam conventionis ab ipsâ conventionem distinguendi nihilo meliore, imò peiore subtilitate.

Quid usu tritius, & vel iuris Interpretibus, vel legum ipsarum conditoribus familiarius, quàm cum quid contra vel secundum Ius, Legem, Edictum, vel Conventionem factum, gestumne significare volunt,

dicere, id contra, vel secundum formam Iuris, Legis, Edicti, Conventionis factum esse?

Vlpianus l. 7. §. sed si quis ff. de pactis: Item, inquit, Si quis pactus sit, ut ex causa depositi omne periculum praestet, Pomponius ait, pactionem valere, nec quasi contra Iuris formam non esse servandam.

Idem L. 22. ff. de minoribus ita refert: Cum Minor restituitur ad adendam hereditatem, quæ antea gesta erant, per Curatorem bonorum decreto Pretoris ad distrahenda bona secundum Iuris formam constitutum, rata esse habenda Calpurnio Flacco Severus & Antonius referri sèrunt; Idem Vlp: L. 7. §. ff. soluto matrimonio; Item si messes eius anni, quo divorcium factum est, Colonum ex forma Locationis sequantur: Antè Vindemiarum soluto matrimonio, nihilominus pecunia messium in computationem cum spe futura Vindemie veniet.

Et Papinianus l. 42. tit. eodem pactis privatorum respondet, formam Iuris Fiscalis convelli non placet. Imo est, ubi Legislator formam simpliciter sinè alio adiecto pro lege accipiat; tanta nimirum in Iure Formæ est reverentia! Imperator Alexander Augustus Epicteto. C. de venditione rerum Fiscalium, Forma est, inquit, quoties ad Fiscum vel minima portio rei pertinet, ut universa à Procuratoribus meis distrahat, sed precium partis tantum in Fiscum redigatur, reliquum partium Dominis restituatur.

Quid his, si viverent, Salvius diceret? Nonne de ambiguitate & fallacia

lacia Vadimonium? Eodem nempe Iure, quo iam Cæsareanis de formâ conventionis dicam scribit.

Et vide, quam non probe suas in-
anias adornet.

Distinguit inter formam Exter-
nam & internam, ac per illam
quidem, modum, *sive* (*ut vulgo ve-
cent*) *conceptum* ipsum intelligere se
dicit; (quâ perite. Nil hic attinet di-
sputare? Et mox patebit.) Per hanc
autem, quid velit, plane non dicit.
Nimirum, si diceret, suo ipse indicio
periturus, ut forex. Et quid dice-
ret, nisi formam illam Internam id
esse, quod Externa refert significat,
exprimit?

Nempe conventionem partium
circa idem obiectum sive materiam,
dequâ Hamburgi actum fuerat, cum
omnibus causis & circumstantiis an-
notatam. Ex quo unam cum alterâ
formam comparanti mox patuisset,
Formam externam esse explicatio-
nem consensus idem volentium, non
inanem aut abstractam, sive (*ut Sal-
vius sibi fingit*) *larvam* & *cornicem* *fi-
ne in dolo* & *nucleo*; Sed relatam ad su-
um obiectum & significantem (nisi
forte ipse actum voluntatis sine ob-
iecto, signum, sine re significatâ, aut
unum correlativorum sine altero
proprie dici vel comprehendi posse
existimet?) Et huic quidem formæ
sive scripturæ Cæsarem ratificationis
sua actu extremam quasi manum ad-
hibentem, absolutam omnibus so-
lemnitatum numeris existentiam tri-
buisse.

Et ex hoc ipso vides, O Amice,
formam Conventionis etiam Exter-

nam ab ipsâ conventionem minùs ha-
bere dissidij, quàm instrumentum ab
instrumentato, de quo supra insinua-
veram, cum is, qui instrumentum
conficit, consensui iam extrinsecus
expresso vestem publicam quasi in-
duat: illa autem nascenti, ut cognos-
catur, conferat speciem.

Iam verò quod Censor noster lu-
dibriose se à Cæsareanis haberi ex eo
conqueritur, quod illi etiam diem
commutationi instrumentorum, &
congressui inchoando dictum, iam
pridem elapsum ratihabuerint, quid
aliud, quàm ludibrium quærit, inven-
tum etiam apud suos, ut qui imper-
tinentiam illam præteritione suâ pri-
dem damnârint. Quod idem absque
dubio de formæ doctrinâ & aliis e-
rant facturi nisi & ipsi tricas quære-
rent, & honorem Cancellario hu-
berent.

Putat deinde istud quoque sua a-
nimadversione dignum, quod Cæsa-
rianitatem se formam Conventionis
per omnia ratihabere dicant, non
tamen dicant se instrumentum in ex-
teris suis punctis & clausulis servatu-
ros: Videlicet, ac si is, qui omnia di-
cit, non etiam puncta & clausulas di-
cat; vel qui omnia ad nudam & ina-
nem formam refert, non etiam pun-
cta & clausulas eodém sit relaturus?
Vel qui contractum de dando & fa-
ciendo acceptet, non etiam ad exe-
cutionem eius se obliget? Et vere-
batur forte Salvius, ne parum ine-
ptus esset, si quod ipsa rei conditio
abesse non patiebatur (puta, quod de
die elapso iam obiecerat;) reiiceret;
Nisi etiam hoc, quod tacite inest, hic
abundare, & superfluere desideraret.

Et

Et hæc quidem ad cognoscendam Salviij iniectam procacitatem satis esse nobis poterant: Sed non quiescit ipse, & coniecturas his accumulat nihilo feliciores.

Quarum prima est (ut in schediasmate ipsius ulterius legens videbis) quod Caesar in epistola sæpe allegata prima Februarii ad Serenissimum Regem Daniæ scripta, se in Conventionione Luzzoviana quadam tantum probare: quadam vero (ut ipsa formalia sonent,) neutiquam approbare dicat.

Iam sic: Aut igitur, inquit, hæc rati habitio contraria est dictis litteris, aut si id sacrilegium est suspicari, latentem continet distinctionem, qua utraque sententia salvetur, atque ita ambigua est & fallax.

O plus quam Euclidæum acutem? Vt si quis dicat, aut totum contrarium est parti, aut, si hoc absurdum est dicere, latentem continet distinctionem, qua utrumque sibi constet. Atque ita ambiguum & fallax quid est totum. Quomodo? percontaberis. Salvium audi: Possunt enim dicere, inquit, formam per omnia esse bonam, materiam nihil valere, atque ita, si Deus placeret, habent intentum?

Hic Salvium memorem esse velim, non solum, quid ego, sed, quod magis oportet, quid ipse paulò antè dixerit. Itane verò Caesarem qui, ut Salvius assumpsit, per epistolam quadam in Conventionione Luzzoviana (imò pleræq; omnia, nequaquam sane quoad formam, quam si inspicias, reprobarat, sed quoad materiam, quod ne Salvius quidem negare possit) approbat, Nunc revocare & invertere omnia, & materiam qui-

dem nihil valere, formam verò per omnia bonam esse dicere? At hoc sacrilegium vel ipso concedente suspicari! Si vero eorum, quæ ego de forma disserui recordetur, inveniet non aliter ad propositum Nostrum distinctionem suam quadrare, quam si Totum quidem bonum, partem verò nihil valere dicam. Tu Amice cogita utrum Amicum ex principis suis, an meis iudicare velis! Quanto planius, imò sanius & sanctius facturus erat, si non vanitati & bello, sed veritati & paci velificari, ac in hunc modum ratiocinari voluisset.

Caesar in epistola pleraque materialia conventionis, imò ipsa substantialia confirmavit: Et cum sacrilegium sit suspicari eundem, quod semel dixerit, revocare, aut sibi contraria dicere velle: restat, ut eundem formam conventionis per omnia confirmantem, non partem, sed totum confirmare credamus.

Sed neque placitum fabulam Histrio existimavit, nisi etiam decantatos (ut ipse ait) equivocationum artifices Jesuitas (a quibus ministrorum Casareanorum scientiam, & conscientiam præcipua sui parte dependere confidenter asserit.) Et mox Hispanorum Europa dominatum affectantium cupiditatem in scenam produceret, Nesciens hæc puerorum oblectamenta pridem peritis rerum facere naveam?

Iam verò quid putidius, quam decerni (quod Salvius factum fuisse somniat) ab Electoribus Imperij Legationem ad Pontificem, oratum, ut is Regem Christianissimum ad pacem, excluso Hispano, faciendam disponat? Et hoc

metu percussis Austriacis hanc ratificationem fuisse expressam ! Quasi nimirum unquam Principes Electores, aut quisquam alius impetrata difficile apud Regem Galliae existimavit, ut is Domus Austriacae inter se separationem admittat, cuius quin interitum, suam ille salutem putet, vix quisquam sanus dubiet.

Ad illud, quod veretur, ne, ubi contra conventionis minus sincere a Caesareanis servata, imo pleraque aperte violata fuerint, in obscuritatibus illis colores habeant, quibus nullam non perfidia atrocitatem incrustent, & pallient. Nihil aliud respondendum, quam quod suo Salvius pede Caesareanos metiatur.

Molestè deinde fert, in dictae ratificationis Caesareae instrumento Luzzovio titulum Legati non tribui; sed longè molestius, ut opinor, eundem titulum non tribui sibi. Hoc quidem non immerito, meae sententiae; At illud nullâ ratione, cum nullum extet documentum, quod Luzzovio talem à Caesare titulum unquam fuisse datum probari possit. Quod verò nec Memesio Legati titulum tributum innuit; falsum est, & ut verisimile, unguis in Salvianae ambitionis ulcere, atque huius forte tam acerbi scripti, & morae tam salutari pacis operi hinc obiecta causa.

An autem Salvium, O Amice, & causa tantopere excedere fecere, & suum dolorem contra amanuensis, vel Cancellariae inadvertentiam, tot tamque diris inde secutis Christiani orbis cladibus, tantaque adeo innocentis sanguinis effusione ulcisci oportuerit, tuum esto iudicium.

Demum ut ostendat, quam non modo aliena, sed ne sua quidem commoda intelligat, curetve, incuriam Caesareanorum (minimè adversariis noxiam, forte etiam, si dissimularetur, consuetudine coalituram, ac ipsius aliquando profuturam) notat: Videlicet, quod in eodem contextu bis posuerint: *Vigore praesentium, & harum vigore litterarum.* Quid hoc ad ipsum, vel ad locum, vel ad causam? Hoc forte? Quod recto rem indicio quis pensans ex eâ Caesareanorum quidem animum minimè nocentem aut insidiosum, sed liberalem & securum: At illius, qui Virgam censoriam in alienam Cancellariam tam arroganter exerceat, impertinenter curiosum, & incontinentem; ac, ut ne quid gravius dicam, malo dignum putare possit.

Et quid, si his tam suspiciosus excitati impetitionibus Caesareani contra aciem tendant, moveantque, non inania illa & vana, & tautologias nempe & non necessariam longioris tituli in non longo diplomate Suecico repetitionem; Sed istud, quod in eodem promittitur (*nequè passura sumus, ut à nostratibus nullo modo violetur, puta, instrumentum inter partes confectum*) dolum & insidias clamantes, sub quarum umbra, qui non sint Gentis Sueciae, eidem tamen addicti, quamvis perfidiam in Caesareanos exerceant?

Habebant maiorem, ut opinor, si vellent, quam Salvius excipiendi ansam; Et si exceperint, rem gratam absque dubio Salvio ac Memesio facturi erant. Hoc sciens Imperator, & quia religio erat eius in patriam

E pietati,

pietati, hunc ipsum ex adversariorum ingenio conceptum non iniustum metum, certo tetradium & calamitatum, quas ex quacunque morâ his tractatibus illata secuturas prævidebat, dispendio emendari velle; Non modo tum continuo, ubi de predictis adversarii cavillationibus ex litteris Legati sui prima Novembris datis (Cæsari 25. eiusdem redditis) intellexit, nihil pro se vel contra adversarii formam (quæ hic sub Lit. D. exhibetur) locutus, ratificationem, qualem Salvis optabat, sub priore dato (cuius exemplum hic sub Lit. E. adiungitur) expediendam, transmittendamque Comiti Averspergio curavit? Sed cum aliquanto post etiam hoc ab eodem Salvio adhuc urgeri percepisset, quod in ea dies commutandis Salvis Conductibus & congressui auspiciando præfixi, ut potè jam pridem elapsi ratihaberi non possent, nec deberent, tamen si hoc prævidens Comiti Averspergio ipso ingressu Legationis suæ, ut de aliis terminis præfigendis ageret, commisisset, jamque adeo actum fuisset; Nihilominus infirmitati ingenij cōdescendens Adversarii, mentem super eâ re suam speciali diplomate 15. Decembris post dato (quod sub Lit. F. apponitur) iterum declaravit: Nihil ab hac facilitate suâ, etiam ex eo deterritus quod cum paulò ante sibi à sæpe memorato Legato Averspergio copiaratificationis Gallicæ (quæ hic sub Lit. G. repræsentatur) fuisset transmissa, in ea neque contractum ipsum insertum neque ullo verbo, an cum Cæsare, vel Cæsareo Ministro (de quo maxime agebatur) contra-

ctum fuisset, expressum videbat: Nimirum ut ne quis, quantumvis iniquissimus rerum æstimator, ac neque adversarii ipsi haberent, quo Cæsaris à pace alienationem animi in ullum vocare dubium possent.

Et advenerat interea etiam ratificatio Regis Catholici super præliminaribus in universum omnibus, ac in specie tam super ratificatione tractatus Hamburgensis, quam super Salvis Conductibus post obitum sæpè memorati Serenissimi Cardinalis Infantis à Don Francisco de Melo expeditis; Cuius ratificationi adiuncta erat alia amplissima ab eodem Rege in Cæsarem collata potestas (Quarum exempla sub Lit. H. I. exhibentur.) Nec morâ, vihius concessa sibi potestatis Cæsar omnes & singulos ex forma conventionis super præliminaribus requisitos Salvos Conductus nomine Regis Catholici iisdem, quibus suos, formis conceptos & expeditos ad manus Comitum ab Averspergio mittit; Addit in eundem Comitum subdelegatione, ut, quando contra spem aliquid amplius desideraretur, is addere & supplere; Quin etiam, si Adversarii pro ea, quam cognitam jam habebat Cæsar pertinaciâ, præcisè in ratificatione Hispanicâ cū insertionem ipsiusmet conventionis super præliminaribus de verbo ad verbum, adeoque Salvis Conductibus ipsa manu Regia subscriptis urgendis persisterent, posset non modo ipse nomine Cæsaris expromittere, forte, ut etiam, quoad hæc, & quamcunque aliam formalitatem sub initium congressus indicendi ipsis plenissime satisfiat; Sed

Sere-

Serenissimum quoque Regem Mediatorem ad idem secum expromittendum, requirere & advocare.

Ac ne quid usquam huc pertinens deesset, etiam dictus Gubernator Provinciarum Belgicarum patentes suas, quibus fidem faciebat, à se & ab Officialibus suis tam bellicis, quam civilibus, adeoque omnibus Regis Catholici subditis, litteris passus nomine Maiestatis Catholicae à Cæsare datis paritum iri, eidem Comiti Averspergio transmisit. Eorum omnium & singulorum, prout scripta, expedita, acta, gesta que sunt, copiam tibi facerem, si necessarium iudicarem, & faciam, si id desiderari à te intellexero.

Et quis non hac tanta cumulatarum satisfactionum quasi tempestate oppressos adversarios manum duros, & Pertinaciam navem tandem subducturos esse crederet? Non subdixerunt? Et Salvius quidem in litteris à Cæsare nomine Regis Catholici expeditis dignum mastige suo censuit. Quod quæ in iis vigore dicta facultatis Cæsar se facere dicebat, *in vim plenipotentia*, fieri dicebantur; Cum Salvius magis proprie & Latinius (*Vi plenipotentia*) dicendum fuisse contenderet: prout de eo ad Comitem Averspergium per D. Langermannum referendam curavit.

At Ministri Regis Galliarum, cum infulgentis claritate facti perculsi sat diu, quid obicerent, nihil certi reperissent, tandem causari coepere; Quod ratificatio Hispanica in forma deficeret; ut cui (1) transactio Hamburgensis de Verbo ad Verbum non esset inserta. Ac tamen per eam qui-

cunque Tractatus Hamburgi inter Ministros Imperiales, Gallicos, Suecicos; & quoscunque alios interesse habentes, mediante Serenissimo Rege Danicæ conclusi ratificarentur; Tamen (2) nomina tractantium Ministrorum, sicuti & dies conclusi tractatus non exprimerentur. Nec (3) etiam hoc adderetur, quod eos Rex in omnibus suis punctis & clausulis ratificet: Quæ ratione unitas & connexitas congressuum; Item neutralitas Civitatum Monasteriensis & Osnabrugensis; sicuti & securitas loci intermedij communicationi tractantium designati exclusæ cenferi possint. Nec sufficere (4) adhuc reparanda ratificationem, quam nomine Regis Catholici Don Franciscus de Melo vi plenipotentia sibi concessa statim post Tractatus Hamburgensis conclusionem cum insertione eiusdem, adeoque cum expressione omnium necessariorum qualitarum & circumstantiarum expeditisset; Quantumvis ipse Rex in suâ ratificatione se modo memoratam à Don Francisco de Melo factam aut quascunque alias ob eodem expeditas ratificationes, confirmare & ratificare expresse affirmaret. Et (5) non fuisse ratificandos à Rege Catholico (id quod faciat) Salvos Conductus vi eiusdem plenipotentia ab eodem Don Francisco de Melo concessos, sed eos, quos defunctus quondam Serenissimus Cardinalis Infans expeditaverit, Denique omnia non solum iuxta litteram sæpe memorati Tractatus Hamburgensis adimplenda, sed ratificationem in forma (tamen si de ea nihil expressum sit in illo) ex more Regnorum, id est,

Franciæ & Sæciæ repræsentandam esse: Nec scilicet, nisi iis omnibus ad unguem præstitis (invertatur licet interim, & in sanguine ac cinere suo suffocetur, & sepeliatur Christianus Orbis) Regem suos ad tractandum de pace legaturum esse.

Quid ad hæc Cæsaris aut Regis Catholici Ministri? Inculcarent à Rege Catholico ratificationem Don Francisci de Melo fuisse confirmatam; Ab hoc vero totum contractum Hamburgensem cum infertione eiusdem de Verbo ad Verbum rati habitum & approbatum? Non audiebantur. Retorquerent, minus etiam à Rege Galliæ fuisse præstitum, ut qui suæ Rati habitioni non contractum Hamburgensem, sed eiusdem à suo Ministro cum notabili restrictione *quoad substantialia* factam acceptationem solummodo inferuisset? Reijciebantur. Contenderent, remissionem & securitatem, non formalitates & apices rerum spectandos? Explodebantur. Adderent, non potuisse confirmari Salvos Conductus à sapientissimo Serenissimo Cardinale Infante concessos, eo quod iidem iam pridem expirassent, idque ipsum Don Franciscus de Melo Orator Venetus in Gallia Residens per litteras 13. Novembr. Ann. 1641. paulò post excessum ex hac vita dicti Cardinalis Infantis datas denunciari fecisset? Et esse, qui hic obijciatur, defectum non solum per Salvos Conductus à Don Francisco de Melo expeditos, sed per eos, quos Cæsar supererogavit, abinde reparatum? ridebantur. Quid ergo faciendum ipsis erat? Id quod febriis ad deerrationes eorum, quos

affluentis fortunæ blandior vultus ebrios fecit, nimirum ut plurimum tacendum, conscientia suâ, & rerum pro se loquentium patrocinio apud sapientes tutis. Supervenere inter hæc Salvi Còductus, qui requirebantur à Rege Catholico manu Regiâ subscripti. In his Galli cum omnia reperissent plena, hoc conqueri coeperunt, quod nil esset vacuû ad inscribenda mittendorû nomina. Nec dubium, quin in hoc quoque perlituri fuerint, nisi fœderati & sortiti ac nominati Hollandi, id quod Galli carpebant, suum interpretati lucrum (quippe qui litteris illis plenis multo se commodius uti posse viderent) manum inieciissent silentium de hoc rogantes: Ac nisi Rex ipse Mediator intolentiam obstinationis iam dudum moleste ferens, authoritatem interposuisset suam, & oratione dignâ se & eximia sua prudentia, id est, gravissimâ (sicut ex Epistola eiusdem sublit. K. hic annexâ videre est) Residenti Galico friuolas obiectiones suas exprobrasset; Aut quod mihi verisimilius est, nisi iam non tantum Hollandi, sed & Sueci tam damnabilem in rebus gravissimis levitatem pertassi, & cum improperio superati indignantis orbis, tum exemplo moniti tam vastæ arrogantia, obloqui ipsi & angarias paulatim declinare velle ostendissent. Ac demùm nisi, quod omnium potentissimum est, monitrix Dei accessisset dextera, sideratoque Galero terrarum orbis incendiario, etiam Coronam Regiam propius cõsiderare fecisset, quid illi agant, qui

cum,

cum, ut ipsis est usus, paces in Polonia, Italia, Anglia particulares vel fecerint, vel facere se simularint hactenus & simulent, bella ex bellis excitant: Imò cum universali ruina omnia impleant, universalemque omnium quietem tam levibus pretextibus tandiu retardent, universalem in omnes Dominatum affectantes, nil nisi universalem pacem spectare videri volunt.

Huius nempe benefici Dei Bonitati, sicut & indefessa Mediatoris Regis sedulitati acceptum ferendum, quod tandem Rex Galliarum accepta, quam diu repudiaverat, Caesaris de representanda, sub initium congressus ratificatione Regis Catholici cum inserto instrumento transactionis Hamburgensis, Expromissione, secunda huius, quod felix & faustum sit? Diem eidem congressui auspiciando undecimam Iulii proximi (iuxta patentes sub lit. JJ. his adiunctas) indici & publicari sit passus.

Et hic tu habebis, ut spero, mihi de nunciis tam diu expectatis bono gratias. At ego postquam intentus revolui ludubria, quibus tot iam annos ab infidis vicinis tam probrose agi-

mur, non possu, quin miserimum afflictiissima Germaniarum Statum deplorem: Quæ cum in honore esset summâ non tantum liberratis, sed & Imperii gloriâ præ cæteris omnibus nationibus decorata, suam ipsa felicitatem non tulit. Collisa est inter se, spectaculo prædæ, risui facta committentibus. Vidisti quandiu quanta protervia Emissarius unus Gallicus inermi manu, linguâ & calamo temerariis, in mediâ Germaniâ Imperatorem, quem ipsa sibi legitime elegit & constituit; Quem hoc nomine omnes æque Cives, atque Extranei, hostes ac Amici, morigeri ac immogeri agnoscunt & colunt, Imperii titulo publicè minutum iverit? Quod utinam inclyti Status tam gloriosi olim Imperii corde hæc recogitent, & si (quod valde verendum) inimici porro insolentes ludos faciant, ipsi cum suo in unum Capite compositis simulatibus coeant! Pöterunt, eodem Deo propitio, videre momento dissipatos & factos sibi supplices, qui nunc discordiis & calamitatibus ipsorum tam crudeliter insultant. Datum ut in Litteris. 20. Aprilis.

Anno 1643.

N^o. I.N°. II.

Copia Litterarum ,

Copia Epistolæ Legati

Succici

AMICI AD AMICVM.

AD AMICVM.

DE

DE

TRACTATIBUS

TRACTATIBUS

PACIS,

PACIS,

Prout ea ad Cæsarem à Se-
renissimo Rege Daniæ
suo transmissa.

Prout ea à Claudio Mem-
sio Comite d' Avaux ad finem
libelli sui Ambstelodami ex-
cusi annexitur.

MAGNIFICE ET NO-
BILISSIME DOMINE,

MAGNIFICE ET NO-
BILISSIME DOMINE,

Amice plurimum honorande.

Amice plurimum honorande.

VERIS à me
nuperis tuis,
quo loco tra-
ctat^{us} pacis sint?
ut, quid sperari
metuivè debe-
at, & tu & ami-
ci noscatis.

Quæsi verunt id tecum jam diu
multi, tam cupidi scire, quid eos
moretur, quam anxie hætenus pa-

cem

VERIS à me
nuperis tuis,
quo loco Tra-
ctat^{us} Pacis sint?
ut, quid sperari
metuivè debe-
at, & tu & ami-
ci noscatis.

Quæsi verunt id tecum jam dudum
multi, tam cupidi scire, quid eos
moretur, quam anxie hætenus pa-

cem

cem optârunt. Et querendi causas habuere. Nam & Imperator à multis annis nihil magis desiderare visus est, & Regna fœderata se semper ad tractandum prompta parataque fuisset testantur. Mediatōres autem tantum operæ studiiq̃ue in re saltem ad congressum promovenda posuerunt, ut eos jam ferè laboris ac sumptuum rædere incipiat. Nec tamen adhuc potuit tractatus saltem inchoari; aliis omnibus, prout quisque in hanc illamvè partem fuerat pronior; ita huic illivè moram culpamq̃ue imputantibus. Vt igitur desiderio tuo satisfacere, insinuavi me ipsorum huius rei Actōrum familiaritati, eorumq̃ue rationes: prò & contra, quàm potui accuratissimè inquisivi. Et ut candidè dicam, quod sentio, etsi antehac ferè opinatus sim, Regna, pacis odio, moras necesse, vereor tamen ne Austriaci adhuc paci bellum præferant. Non opus est primos Electoris Saxonie & Sigismundi Marchionis Brandenburgici tractatus cum Suecis repetere. Nec quibus vicissitudinibus Franciscus Albertus, Iulius Henricus, & Franciscus Carolus, Duces Lavenburgici, tum Augustus Brausvicensis, diu circumducti, tandem præ tædio rem deseruere. Nota jam tibi sunt ista ludibria! Id saltem probe notari convenit, quòd eum ante paucos annos Comes Curtius Vice-Cancellarius Imperij magno cum rumore tractandæ pacis in Saxoniam submitteretur,

cem optârunt. Et querendi causas habuere. Nam & Imperator à multis annis nihil magis desiderare visus est, & Regna fœderata se semper ad tractandum prompta parataque fuisset testantur. Mediatōres autem tantum operæ studiiq̃ue in re saltem ad congressum promovenda posuerunt, ut eos jam ferè laboris ac sumptuum rædere incipiat. Nec tamen adhuc potuit tractatus saltem inchoari; aliis omnibus, prout quisque in hanc illamvè partem fuerat pronior; ita huic illivè moram culpamq̃ue imputantibus. Vt igitur desiderio tuo satisfaciam & candidè dicam quod res est, etsi nonnulli antehac ferè opinati sint, Regna, pacis odio, moras necesse, nunc tamen omnibus notum est, Austriacos adhuc Paci bellum præferre. Non opus est primos Electoris Saxonie & Sigismundi Marchionis Brandenburgici Tractatus, cum Suecis repetere, nec quibus vicissitudinibus, Franciscus Albertus, Iulius Henricus, Carolus, Duces Lavenburgici, tam Augustus Brunsuicensis, diu circumducti, tandem præ tædio rem deseruere. Nota jam tibi sunt ista ludibria: Id saltem probe notari convenit, quòd, cum antè paucos annos Comes Curtius vice Cancellarius Imperij magno cum rumore tractandæ pacis Viennâ in Saxoniam submitteretur, is quidem & nobis Regnorum Legatis, & Mediatoris Ministris, absolutam tractandi potestatem ostenderit; at ubi ad rem ventum esset, Tractatu vix tentato, Viennam reversus, ibique

is quidem Legatis Regnorum & Mediatoris absolutam tractandi potestatem ostenderit; at ubi ad rem ventum esset, tractatu vix tentato, Vienne nam reversus, ibique amicis (Principibus Viris) nimis properum eius abutim exprobrantibus, ingenue fassus est, nulla se fuisse instructione munitum. E contra successor eius Lutzovius mandata quidem, cum solo Legato Suecico Salvio agendi principio attulit; sed nullam omnino plenipotentiam; prout intercepta eius instructio, quibus artibus requirenda potestatis defectum excusaret, edocuit. Accepta demum potestate cum utroque tractandi, prohibitus est cum Legato Gallico, nisi mediante Suecico, congregari; quasi Suecia inter foederatam Galliam, & hostem utriusque Caesarem potuisset ullo modo agere mediatricem! Negotio tamen per hos gradus diu protracto, postquam tandem ægre veniam impetrasset, cum utroque coniunctim agendi, voluit imprimis, ut sine scriptis cuncta peragerentur. Quod quidem sibi perinde fuisse testantur Legati Regnorum, nisi toties elusi necessarium duxissent, scripto transigere; Ut & regna obligari velle docerent, & dubiam alterius partis fidem, tandem obligarent. Itaque interventu D. Langermanni, Juris-Consulti, Decani Hamburgensis, Consilarii Regis Daniæ, eiusque tanquam Mediatoris, ad hunc actum, cum litteris fiduciæ ad unumquemque nostrum datis Deputati, postquam ille variis hinc inde difficultatibus componendis diu multamque operam navasset, conventum est tandem

in

que amicis (Principibus viris) nimis properum eius abutim exprobrantibus, ingenue fassus est, nulla se fuisse instructione munitum. E contra Successor eius Lutzovius, mandata quidem mecum solo agendi, principio attulit; sed nullam omnino Plenipotentiam: prout intercepta eius instructio, quibus artibus requirenda potestatis defectum excusaret, edocuit. Accepta demum potestate cum utroque legato tractandi, prohibitus est, cum Gallico, nisi mediante me, congregari; quasi Suecia inter foederatam Galliam & hostem utriusque Caesarem, potuisset ullo modo agere Mediatricem. Negotio tamen per hos gradus diu protracto, postquam tandem ægre veniam impetrasset cum utroque coniunctim agendi, voluit imprimis ut sine scriptis cuncta peragerentur. Quod quidem nobis perinde fuisse testamur Legati Regnorum, nisi toties elusi necessarium duxissemus, scripto transigere; ut & Regna obligari velle doceremus, & dubiam alterius partis fidem tandem obligaremus. Itaque interventu Domini Langermanni Jurisconsulti, Decani Hamburgensis, Consilarii Regis Daniæ, eiusque tanquam Mediatoris, ad hunc actum, cum litteris fiduciæ ad unumquemque nostrum datis Deputati, postquam ille variis hinc inde difficultatibus componendis diu multamque operam navasset, conventum est tandem in instrumentum, cuius tenor hic adiunctus est sub littera A.

Vi huius transactionis cum iam dies 15. (25.) Februarii insinuandis ratihabitionibus & Salvis conductibus

bus

in instrumentum, cuius tenor hic adiunctus est sub Litera A.

Vi huius transactionis cum jam dies 17. (23) Februarii, insinuandis ratihabitionibus & Salvis conductibus commutandis destinata venisset, Legati Regnorum ratihabitiones suorum Principalium & Salvos Conductus omnes in termino, suetaque summis Imperiis forma prodirent. Caesareus autem, cum speraretur ex sua quoque parte optatum negotio finem impositurus, hinc revocatur, nulla mentione facta ullius Caesareae Ratihabitionis.

Ocidentio tamen post dictum terminum, D. Langermannus ostendit Regnorum Legatis Exemplar cuiusdam epistolae (ut videre est sub littera B.) ab Imperatore ad Regem Daniae, per Comitem ab Aversperg, Lutzovio substitutum missae, requirens, ut etiam si nolit Imperator dictum Tractatum, prout optandum fuisset, ratum habere; à proposito tamen pio aliisque mediis promovendae pacis non desisterent. Legati, cernentes nec dictum exemplar vidimatum esse, nec D. Langermannum, ut ad priores actus consueverat, ullas à suo Rege fiduciae litteras adferre cogitabant, fortè Regem ipsum indignitate rei commotum ea studio prateriisse. Re itaque invicem deliberata, mirabundi responderunt, hanc epistolam, ut maxime pro autentica haberi posset, esse tamen rem inter alios actam, nec ad se, nec ad suos Principales directam. Eam pro ratihabitione Regnis ostentare, insolens plane imperatumque videri. Quippe quæ non modo externamini

Rati-

bus commutandis destinata venisset, nos Legati Regnorum ratihabitiones nostrorum Principalium & Salvos conductus omnes in termino, suetaque summis Imperiis forma, produximus. Caesareus autem, cum speraretur ex sua quoque parte optatum negotio finem impositurus, hinc revocatur, nulla mentione facta ullius Caesareae Ratihabitionis.

Ocidentio tamen post dictum terminum Dominus Langermannus ostendit nobis exemplar cuiusdam epistolae (ut videre est sub littera B.) ab Imperatore ad Regem Daniae, per Comitem ab Aversperg, Lutzovio substitutum missae, requirens, ut etiam si nolit Imperator dictum Tractatum, prout optandum fuisset, ratum habere; à proposito tamen pio aliisque mediis promovendae pacis non desisteremus. Nos cernentes nec dictum exemplar vidimatum esse, nec Dominum Langermannum, ut ad priores actus consueverat, ullas à suo Rege fiduciae litteras adferre, cogitabamus fortè Regem ipsum indignitate Rei commotum ea studio prateriisse. Re itaque invicem deliberata, mirabundi respondimus, hanc epistolam, ut maxime pro autentica haberi posset, esse tamen rem inter alios actam nec ad nos, nec ad nostros Principales directam. Eam pro ratihabitione Regnis ostentare, insolens plane imperatumque videri. Quippe quæ non modo externamini omnem Ratihabitionis formam careret, sed & ipsam Tractatus substantiam vel tolleretur vel immutaret, potius in omnium, qui hos tractatus promoverant, despectum, quam pacis Testimoniū

F. emi. la.

Ratihabitionis formâ careret, sed & ipsam. Status substantiam vel tolleretur, vel immutaret; potius in omnium, cui hos tractatus promoverant, respectum, quam pacis testimonium emissa. Imperatorem antehâc testes & tam solenniter contestatum esse, se nihil ardentius cupere, quam ut præliminaria quantocius absolverentur. In eum finem Legato suo Lutzovio non limitatam, sed plenam liberamque eâ concludendi potestatem fecisse, prout eius apographum hic juxta testatur. Quin & eundem ex abundanti ab universis Imperij Ordinibus, datis Ratisbonâ litteris ad Regna publicâ totius Germaniæ fide adeo fuisse munitum, ut de eius legitimatione, vel adversæ partis sinceritate seria nec vel diffidentissimus ambigere amplius potuerit. Tot Sincerationibus, plenipotentibus, Legitimationibus, & Regem Mediatorem, & se credidisse, cum eo tractasse, ac conclusisse, idque non sub libero, sed necessario rato. Ethoc concluso, exteris & Imperij Statibus communicato, universos tam certam tractatum spem concepisse, ut & singuli ferè publica in Ecclesiis vota pro felici eorum successu passim concipi mandarent. Quæ cum ita se habeant, atque Austriaci insuper toti mundo tam operosè hactenus persuadere conati sint, per se minime, per Regna verò omnino stetisse, quò minus dicti tractatus antea sint inchoati; nequaquam nos sperare Imperatorem nunc, revocato priori Legato, suo nomine promissam recusare Ratihabitionem; missoque novo, novos iterum de preparatoriis tractatus instituire velle. Multo nos reverentius sentire de candore Cesaræ existimationis, quam ut saltem suspicari possimus. Eam, toties publicè datam fidem nolle servatam,

tractatus instituire velle. Multo se
 reverentius sentire de candore Ca-
 sareæ existimationis; quam ut saltem
 suspicari possint, Eam, toties publi-
 cè datam fidem nosse servatam; vel
 plenipotentiarium suum & Consilia-
 rium Aulico Imperiale tantò pro-
 brio oneratum velle, ac si vel ignora-
 verit sui muneris rationes, vel man-
 datorum fines malitiosè transgressus
 sit. Tantùm abest, ut sibi persuade-
 re possint, Eam, Regi Mediatori,
 tanti Imperij Statui, & Vasallo; qua-
 si aliquid contra Imperatoris & Im-
 perij dignitatem peregerit, repro-
 brare; aut Regnis foederatis & orbi
 Christiano tot irritis Tractatibus il-
 ludere voluisse! Potestatem & man-
 data sua, quoad preparatoria, tum
 conclusionem dicti tractatus, tum Re-
 giarum ratihabitionum superventu,
 expirasse. Ut his annullatis, eoque
 quod semel, cum uno, tantò perè le-
 gitimato, Casareo & Imperiali Le-
 gato, idque sub tanti Mediatoris au-
 thoritate, transactum esset, in super-
 habito, idem denuò, cum novo
 eiusdem ministro, de cuius legitima-
 tione nihil adhuc constaret, retra-
 ctare inciperent, id verò & maximo-
 perè elusorium; & ab omni prorsus
 ratione alienissimum esse! Postulare
 itaque ut Casareo-Hispanica ratiha-
 bitio absque ulteriori mora tandem
 edatur: ne res tantò totius Europæ,
 potissimum verò animam agentis mi-
 serissima Germaniæ lacrimis tamdiu
 desiderata, detestandis eiusmodi lu-
 dibriis amplius extrahatur. Sin mi-
 nus, se coram Deo, & universo or-
 be Christiano solenniter protestari,
 Principalibus suis ab omni jam su-
 spicio-

ram, vel Plenipotentiarium suum &
 Consiliarium Aulico Imperiale tan-
 to probrio oneratum velle, ac si vel
 ignoraverit sui muneris rationes, vel
 mandatorum fines malitiosè trans-
 gressus sit. Tantùm abest, ut ac-
 tis persuadere possimus, Eam Regi
 Mediatori, tanto Imperij Statui &
 Vasallo, quasi aliquid contra Impe-
 ratoris & Imperij Dignitatem pere-
 gerit exprobrare; aut Regnis foede-
 ratis & Orbi Christiano tot irritis
 tractatibus illudere voluisse; Potestatem
 & mandata nostra quoad præ-
 paratoria tum conclusionem dicti tra-
 ctatus, tum Regiarum Ratihabitionum
 superventu expirasse. Ut his
 annullatis, eoque quod semel cum
 uno tantò perè Legitimato Casareo
 & Imperiali Legato idque sub tanti
 Mediatoris authoritate transactum
 esset, in super habito, idem denuò,
 cum novo eiusdem Ministro, de cu-
 jus legitimatione nihil adhuc consta-
 ret, retractare inciperemus; id verò
 & maximo perè elusorium, & ab om-
 ni prorsus ratione alienissimum ef-
 se; postulare itaque ut Casareo-Hi-
 spanica Ratihabitione absque ulteriori
 mora tandem edatur: ne res tantò to-
 tius Europæ, potissimum verò ani-
 mam agentis miserissima Germaniæ
 lacrimis tamdiu desiderata, dete-
 standis eiusmodi ludibriis amplius
 extrahatur. Sin minus nos coram
 Deo & universo Orbe Christiano so-
 lenniter protestari, Principalibus
 nostris ab omni jam suspitione o-
 minino liberatis, moram culpamque
 protractæ pacis penes solos residere
 Austriacos, qui quàm speciosis ha-
 ctenus criminationibus eam foede-
 ratis

spicione omnino liberatis moram culpamque protractæ pacis penes solos residere Austriacos, qui quam speciosis hætenus criminationibus eam fœderatis impingere fategerint, tam manifestè iam toti mundo ostendant, se nihil minus quam pacem, nihil magis quam bellum in animo unquam habuisse.

Atque hæc sunt, quæ de pace ultro citroque acta, nec tamen in hunc usque diem, ullam ab Imperialibus ratihabitionis spem factam esse, ab ipso Legatorum ore cognovi. Iudicium iam tibi cum amicis integrum relinquo; Deum orans, ut Casareæ Maiestatis Consilium Germano-Hispanicum, ad veram tandem minimeque fucatam quietem inclinet. Dabam Hamburgi, die 25. (15.) Martii (qui, unanimi aliàs Legatorum consensu, universalis pacis Tractui statutus erat) Anno

1642.

ratis impingere fategerint, tam manifestè iam toti mundo ostendant, se nihil minus quam pacem, nihil autem magis quam bellum in animo unquam habuisse.

Atque hæc sunt, quæ de pace ultro citroque acta fuere, nec tamen in hunc usque diem ulla ab Imperialibus ratificationis spes facta est. Iudicium iam tibi cum amicis integrum relinquo; Deum orans, ut Casareæ Maiestatis Consilium Germano-Hispanicum, ad veram tandem minimeque fucatam quietem inclinet. Dabam Hamburgi, die 15. (25.) Martii (qui unanimi aliàs Legatorum Consensu, universalis Pacis Tractui statutus erat)

Anno 1642.

Postscriptum.

E præcedens relatio motu exercituum interciperetur, detinui eam penes me, ad præsentis tabellarii securitatem.

Interim intelligo Regem Daniæ hisce diebus per litteras à Comite Avverspergio postulasse, ne gravetur, sibi scripto aperire rationes, Imperatori obstantes, quo minus conclusa præliminarium ratihabere velit: imprimis verò, quid in dictum tractatum,

contra

Postscriptum.

E præcedens relatio motu Exercituum interciperetur, detinui eam penes me, ad præsentis Tabellarii securitatem.

Interim intelligo Regem Daniæ hisce diebus per litteras à Comite Avverspergio postulasse, ne gravetur, sibi scripto aperire rationes Imperatori obstantes, quo minus conclusa præliminarium ratihabere velit: imprimis verò, quid in dictum Tractatum,

contra

contra Imperatoris & Imperii dignitatem, putet irrepsisse? Copiare pōsi nondum mihi facta est; Audio tamen id in sequentibus fere consistere. Primo quod prætendat, Legatum Gallicum Comitem d' Avaux caruisse potestate: cum tamen ille non modò plenipotentiam suam ad totum Tractatum, sed etiam principalem, tam Comiti Curtio quam Mediatoribus jam dudum ostenderit; sed & insuper ratihabitionem tractatus præliminaris, sub manu & sigillo Regis Christianissimi, hic ad manus habeat. Deinde quod dicat, Imperatorem quidem probare loca principalis Tractatus, Monasterium & Osnabrugam; Et ut præsidia Suecica Osnabrugâ educantur; nolle tamen, ut dictæ Civitates, durantibus colloquiis, sacramento utriusque partis solutæ, ad neutralitatem obligentur, vel dato reversali, tractaturis securitatem promittant: sed ut loco horum sufficiant sui Salvi Conductus. Multo autem minùs velle, ut uterque tractatus habeatur pro uno: aut Regna in propriis instrumentis nomina Regum suorum præponant. Esse hæc omnia contra suam & Imperii dignitatem. Consentire quidem, ut, tractatu, re infectâ soluto, præsidia Suecica vicissim Osnabrugam introducantur; sub hac tamen conditione, ut idem de Monasterio observetur. Verùm Legati Regnorum regeant; imprimis iniquum esse, ut, cum Suecia in pacis favorem, educto præsidio Osnabrugensi, civitatem præsentis sacramento exsolvat; eadem civitas adversæ parti juramento obstringatur. Sicut enim

Impe-

contra Imperatoris & Imperii dignitatem putet irrepsisse copia Responsi nondum mihi facta est, audio tamen id in sequentibus fere consistere.

Primo quod prætendat Legatum Gallicum Comitem d' Avaux caruisse potestate: cum tamen ille non modò Plenipotentiam suam ad totum Tractatum etiam principalem, tam Comiti Curtio quam Mediatoribus jam dudum ostenderit; sed & insuper ratihabitionem Tractatus præliminaris, sub manu & sigillo Regis Christianissimi, hic ad manus habeat. Deinde quod dicat, Imperatorem quidem probare loca principalis Tractatus, Monasterium & Osnabrugam; Et ut præsidia Suecica Osnabrugâ educantur: nolle tamen, ut dictæ Civitates, durantibus colloquiis, sacramento utriusque partis solutæ ad neutralitatem obligentur, vel dato reversali, tractaturis securitatem promittant: sed ut loco horum sufficiant sui Salvi Conductus. Multo autem minùs velle, ut uterque tractatus habeatur pro uno: aut Regna in propriis instrumentis nomina Regum suorum præponant. Esse hæc omnia contra suam & Imperii Dignitatem. Consentire quidem, ut Tractatu, re infectâ, soluto, præsidia Suecica vicissim Osnabrugam introducantur; sub hac tamen conditione, ut idem de Monasterio observetur. Verùm Legati Regnorum regeant; imprimis iniquum esse, ut, cum Suecia in pacis favorem, educto præsidio Osnabrugensi, civitatem præsentis sacramento exsolvat; eadem civitas adversæ parti juramento obstringatur. Sicut enim

F. 3. Impe-

Imperator nöllet suos Legatos praesidiis Suecicis committere : Ita nec æquum esse , ut Regina Sueciæ suos concedat hostilibus : Salvum conductum Imperatoris antehac non suffecisse , quo minüs Elector Saxoniz Comitem Brandensteinium interceptum squaloribus crudelissimi carceris ad mortem manciparit. Necessum igitur esse , ut sibi imposterum melius prospiciant ; adeoque ut dictæ civitates , durante saltem congressu , & utrinque declarentur neutrales , & utrique parti , per reversale , caveant de omnimodæ securitate. Quo magis autem Imperator detrectat utrumque tractatum habere prout ; eo minüs Regna committendum ducere , ut separentur. Nihil se detractum cupere dignitati vel Imperatoris vel Imperij : Sed nec , ut ipse quidquam eorum dignitati detrahat , pati velle. Non esse rem inter superiores & inferiores ; sed inter summa utrinque Imperia. Promittere verò , pace non succedente , introductionem praesidij Suecici Osnabrugam , sub conditione ; id verò prorsus captiosum est. Cum enim civitas Monasteriensis nunc propria tantum praesidia habeat ; non educenda , sed sub Imperio magistratus Urbis , durante Tractatu , retinenda : minimè verisimile est , eam , tali casu , praesidia Imperatoris facile admissuram ; atque ita , conditione cessante ; nec Osnabrugam Suecica recepturam. Et qui præterea plures eius farinae frivoli pretextus sunt : qualis etiam est , quod Lutzovius oblitus sit Imperatori titulum Potentissimi tribuere ; cum tamen is multo

maio-

Imperator nöllet suos Legatos praesidiis Suecicis committere ; ita nec æquum esse , ut Serenissima Regina suos concedat hostilibus. Salvum Conductum Imperatoris antehac non suffecisse , quominüs Elector Saxoniz Comitem Brandensteinium interceptum squaloribus crudelissimi carceris ad mortem manciparit. Necessum igitur esse , ut nobis imposterum melius prospiciamus ; adeoque ut dictæ civitates durante saltem Congressu , & utrinque declarentur neutrales , & utrique parti , per reversale caveant de omnimodæ securitate. Quo magis autem Imperator detrectat utrumque Tractatum habere pro uno , eo minüs Regno committendum ducere , ut separentur. Nihil nos detractum cupere dignitati vel Imperatoris vel Imperij , sed nec ut ipse quicquam Regum nostrorum dignitati detrahat , pati velle. Non esse rem inter superiores & inferiores ; sed inter summa utrinque Imperia. Promittere verò , pace non succedente , introductionem praesidij Suecici Osnabrugam sub conditione , id verò prorsus captiosum est. Cum enim civitas Monasteriensis nunc propria tantum praesidia habeat , non educenda , sed sub Imperio Magistratus Urbis durante Tractatu , retinenda : minimè verisimile est , eam , tali casu praesidia Imperatoris facile admissuram : atque ita , conditione cessante , nec Osnabrugam Suecica recepturam. Et qui præterea plures eius farinae frivoli pretextus sunt : qualis etiam est quod Lutzovius oblitus sit Imperatori titulum POTENTISSIMI tribue-

re;

maiores tribuisset, nisi brevitās durationis Instrumenti, breviores quoque titulos tam ipsi, quam Regum Legatis, hāc vice, imperasset. Sed quid mirum, bella tantum animo volentes, eiusmodi passim obices progressui pacis opponere? Et tamen non pudet eos etiamnum sparsis hinc inde fallacibus literis, Regna traducere, quasi ea tractatus remorentur: Cum tamen uterque Regum, missis Hamburgum ratihabitionibus, & loca, & diem, & salvos conductus omnes singulosque (his enim tribus praeliminaria tantum constant) omnimodē approbarent: eorumque Legati quotidie parati sint, ad singula extradendum, iterque Osnabrugam & Monasterium materandum: modō idem quoque vellent imperiales. Vale.

Datum ut in litteris die 12.

(22) Aprilis.

* * *

cum tamen is multo maiorem tribuisset, nisi brevitās durationis instrumenti breviores quoque titulos tam ipsi, quam nobis Regum Legatis, hac vice imperasset. Sed quid mirum, bellatantum animo volentes, eiusmodi passim obices progressui pacis opponere? Et tamen non pudet eos etiamnum sparsis hinc inde fallacibus litteris Regna traducere, quasi ea Tractatus remorentur: cum tamen uterque Regum missis Hamburgum Ratihabitionibus, & Loca, & Diem, & Salvos conductus omnes singulosque (his enim tribus Praeliminaria constant) omnimodē approbarint: Nosque eorum Legati quotidie parati sumus ad singula extradendum, iterque Osnabrugam & Monasterium maturandum: modō idem quoque vellent Austriaci. Vale. Datum ut in litteris 12.

(22) Aprilis 1642.

Magnifica Dominationi Vestrae

Ad officia paratissimus

I. SALVIVS.

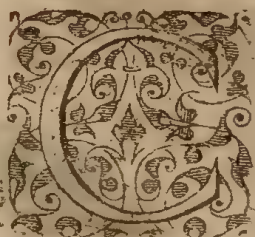
Num. III.

Num. III.

Exemplum Literarum.

AD SERENISSIMUM DA
NIAE ET NORVEGIAE
REGEMA GALLICO PER GERMANIAM LE-
gato Scriptarum.

DE

TRACTATI
BUS PACIS,SERENISSIME AC PO-
TENTISSIME REX.

UM assiduam Maiestatis Vestrae pro publica salute contentionem & continuatos hactenus labores exceperit silentium, ex quo Viennenses ad ipsam li-
tera super Tractatu praeliminarium pervenerunt, satis ex ista intermissione liquere potuit, Austriacos Maiestati Vestrae non approbasse suas tricas, qui prolixo scripto in omnes se partes versant ut Pactionis illius Vestraeque adeo Maiestatis auctoritatem detrectent. At vero Christianissimus Rex, ne & ipse silendo aut aequissimae causae

tanse defuisse, aut quoniam ad ea pars
publica tranquillitati intorqueretur,
non egre admodum tulisse videretur,
per me animi dolorem fui & confu-
sionis pacis licet adhuc fugientis stu-
dium Maiestati Vestre attestatum vo-
luit. Id sane non modo pietissi-
mum Regem, sed omnes bonos Chri-
stiani Orbis Principes male habet,
quod tot votis expectum, non consil-
iis & tractationibus preparatum
de pace colloquium. (cum Gallie
Sueciaeque placitum Regia Rati-
ficationes docuerint) sola Domus Au-
striacae declinatione eludatur. Nos
quidem Serenissime Domine, miris
modis ante hac delusi, Regnorum
federatorum Legati, sensus hos-
tilium artes, diximusque palam (ubi
illi ad concordiam propendere visi
sunt) aliud nuntium agi, aliud simu-
lari. Lucebit mihi appellare memo-
riam Maiestatis Vestrae atque, ut pu-
to, prudentius, quam qui eiusdem iu-
diciū reieciunt. Novit illa quan-
tis flexibus negotium hoc impeditis-
simum fecerint, in id unum sedulo
intenti, ut federatos didiceret. Pro-
cancellarium Imperii Curtziū o-
lim huc miserunt qui nos conclusio-
ni propiores cum animadverteret,
statim discessit, neque cur id faceret
ullam rationem reddidit. Curtzio
Lutzovium, Lutzovio Auerspergium
substituerunt. Sed mutatis perso-
nis, eadem semper fabula provisa
diutaxat volentes, ne per varias ma-
nus erranti negotio novamque sub
indeformam inducenti certas aliquis
modus finis imponi possit. Neque
in hac stirum subrogatione quiseve-
re, quin etiam (ut pergerent turba-

re) ipsis utique quos semel probaverat
discutanda causa Arbitris non ste-
terent, & nos nunc de Domo Brun-
svicensi, nunc de Laurenburgica Me-
diatores, indecora Vestrae Maiestatis
præteritione, non semel asciverunt.
Sane excusari verecundia eorum pos-
set, quibus forsitan religio fuit Re-
giū nomē tot obtemperare ludibriis, nisi
& ipso demum in hac postrema tracta-
tione parū honeste usi essent, dū cuius
autoritate, sententiā, sapientia perfe-
ctum fuerat ut iam pateret omnibus
ad concordiam via. Id apud ipsam
Maiestatem Vestram & improbant,
& improbandi causas non adferunt.
Quam decenter utrumque ipsi vide-
rint. Ego rem ut se habet recensebo
ordine. Annus est ex quo Vestram
apud Maiestatem cum per litteras
tum per Legatos non modo animum
pacis cupidissimum præsestulerunt,
verum etiam quotidie ab ea flagita-
bant, ut initium Conventionis quantum
fieri posset ocissime ipsa constitue-
ret; passim per Germaniam conci-
tantes sinistram de Regnis opinio-
nem, & multa de cessatione Gallo-
rum Suecorumque conquesti. Quis
adeo impatientibus votis non crede-
ret? Igitur Maiestas Vestra vtriusque
partis Ministros urgere, suā nos ad-
hortatione & autoritate impellere,
in eum denique locum rem deduce-
re, ut spes futuri Congressus magna-
tum demum affulserit. Sed eam in-
dies labefactabant Austriaci; Salvos
Conductus quos exhiberent, ex
multis saltem aliquos habebant nec
sine vitio nostrorum verò nullus;
neque in formula quicquam deside-
rabatur, nam & petunt ad adversa
parte

parte titulum Christianissimus Rex studio pacis addi Salvis Conductibus iusserat, quos Maiestatis Vestra Ministris legendos, exscribendosque permisit. Unde manifestò constitit non retrogredi Gallas neque diverticula quærere, quin potius quaecunque possunt compendiosiori viâ properare ad pacem. Deerat quoque a Rege Hispaniæ Legatus aut saltem procuratorium Mandatum. Imo pro illorum morositate satis mihi facturos profitebar, si vel autore Cardinali Infante Lutzovius negotium cum Hispanis commune susceperet. Sed nihil horum; perdidimus operam, ego Hamburgi, Madriti verò & Brúxellis Oratores. Serenissima Reipublicæ Venetæ quibus spes expediendi illius mandati iniecta est centies. Idem affirmarunt Michaelis Salamanzæ litteræ ad eiusdem Reipublicæ in Aula Christianissima Legatum non ita pridem datæ. Quid autem mirum si tam lubricos tamque elabendi certos constringere non potuimus? nonne ipsa Maiestas Vestra exeunte Novembri Viennam scripsit se sperare futurum ne Plenipotentia Hispanica contumacius protraheretur? At nec dum adest, Serenissime Rex, & cum his moribus videri ambiunt pacis amantissimi, quæ quomodo cohereant nemo non sentit. Defectum tantum ceterosque non paucos Lutzovius expleri posse ratus, proposuit sponsonem Maiestatis Vestræ; mihi que (statendum est enim) propter rei insolentiam non nihil mutantis fecit convitia, ubique dictitans rationem iniri mecum nullam posse quando tam com-

modâ non uterer. Scilicet ille, si Deo placet, impiger, & illius Principales de concludendo negotio valde solliciti, qui sub exitum diuturnæ tractationis toties, quid requireretur; admoniti egebant adhuc fidejussore; Ego lentus, & Galli publicæ tranquillitatis ofores, quibus omnia erant in numerato. Nilominus ne possent adversarij vel minimam suis tergiversationibus speciem juris iuducere, accepi conditionem, paratus de præliminariis pacifici modo Maiestas Vestra (quod pollicebantur) præstaret æventum. Inexpectatus, ut apparuit, consensus & liberale responsum nullo omnino usui fuit. Quirem confectam, paulò ante, & jam jam secuturos Congressus magno promiserant, hiatu, & elingues facti sunt, & deferbuit ille ad pacem tantopere simulatus ardor. Sed nolim propterea grandem iis dicam scribere, nisi quatenus obliquando rursus, & perplexa ut solent faciendo omnia sponforem Regem paulò confidentius liti obtulerant. siquidem id in se recipere Maiestas Vestra quo pollet magnarum rerum usu, inconsultum duxit; non sibi satis constare professæ de mente consiliisque contrariæ partis. Tum illi (ut suis se actibus involuerent) invidiam in omnes promiscuè derivare, nemini parcere, & quo sanctam pacis impatientiam melius vendicarent, in ipsis quoque Mediatoribus diligentiam requirere. Magnum quid loquor, at verum tamen. certè hic, Rex Serenissime, crebrius nihil jactabatur ab eorum sequacibus, quam processurum

forum expedite negotium si ab alio interprete, vel etiam nullo administraretur. Nempe extremum hoc deerat ostentationis genus, ut tale quidpiam dicere auderent. Nos interim Sociorum Regnorum Ministri, ipsi jam haud diffidentibus adversariis, extra omnem culpæ affinitatem positi, si non spe optata pacis, at promoti per nos quacumque licuit optimi operis, & nostrâ & omnium conscientiam fruebamur. Ibi diu res hæsit, donec Lutzovius acceptis tandem ab Aula Viennensi mandatis, ut ipse prædicabat amplissimis, novæ tractationi locum invenit. In eam nos statim ducta Maiestatis Vestre sumus ingressi, & pro innata sperantibus credulitate, dum varia hinc inde agitantur, mensem nobis unum frustra exiisse vix sensitus. Cum verò propius conferretur pedem cœpissimus jamque in cœcessimus ut definiretur aliquid certi, Lutzovius omnes sibi vias cunctandi occlusas cernens, insalutatis nobis de repente hinc sese proripuit, dignius Curtio hac in parte successor, desideratusque est totas sex hebdomadas. Interea de pacificatione vox nulla quam quæ Gollarz, ut quondam Pragæ, seorsim eudebatur, circumveniendis foederatis belloque redintegrando accommoda. Nec defuere qui sessionem cum tractatione connecterent, eandemque esse rationem utriusque affirmarent, ne si generalis pax imminere videretur, in ea videlicet malent Gelsissimi Duces Brunsvico-Luneburgenses, ut pote dignius tutiusque res suas agi. Ut ut sit, aberat quo cum tractaremus. Vix reversus

cœpit in nos suo more invēhi non secus ac si ipse hic permanisset, nos evalissemus. Sed ubi tertio restituta est res, tertio ille vel caruit vel carere se finxit petitis dudum litteris Salvi conductus, famosaque illa Plenipotentia Hispaniæ. Moram idcirco deprecatus Viennam se scripturum recepit. Quid faceremus? expectavimus, crebrò jam usu duratis ad huiusmodi patientiam animis. Longo exinde intervallo protulit sui Domini mandata, quæ in autographo Maiestas Vestra penes se asservari providè iussit, & hæc illum sistendi se nobis pro Hispano quoque caputem faciebant. Exhibui & salvos conductus fere omnes (nam juvat aliqua semper ex parte retinere arbitrium rei.) Tum autem Vestre Maiestati visum est Regiam ex promissionem accommodare negotio, & de rati habitione. Tractatus qui circa preparatoria pacis universalis cum Legato Lutzovio iniretur, cavere. Poteram equidem jure optimo suspensam habere tanisper conclusionem, dum aut Regis Catholici aut certe Fratris consensus tandiu promissus ederetur: poteram graves suspicionis causas opponere, quod nimirum anni unius spatium tam expeditum fuerat Austriacis (modo pax eordi esset) ipsa instrumenta Salvorum conductuum & Plenipotentiæ Hispanicæ, quam eorum pollicitationem huc transmittere. Idque cōfecissem iustius, quod sciebam tunc temporis eodem artificio frustra haberi Serenissimi Magnæ Britanniæ Regis Legatum, qui, post annum & quod excurret, variis modis locisque

circumductus, ne multi laboris fructum pro oppressis Maiestatis Vestrae Nepotibus ullum ferret, ne ad suos rediret aliis fortè consiliis rem acturos, susceperant Vienna partes Hispanicas; ac si praesenti ibi iam pridem Hispanico Oratori potestas tractandi nulla nec esset, nec aliquando posset ac sille, non quia Legatus tantum, sed quia Hispanus Regis sui voluntatem minus exploratam haberet quam Germani, quibusque ab eodem Rege nec negotium in hac causa datum est, nec iudicium. Quid? quod dicere veritus non erat se habere quidem huius generis plenipotentiam suis permixtam chartis, sed quo pertineret non satis meminisse. Adeo sibi placent Austriaci, dum eiusmodi ambages consueunt quibus totum Orbem ludificant. Hac me exempla, Serenissime Domine, totque anteriores causa, dubiam esse Imperialium fidem praesertim verò in rebus Hispanicis, & minime sequendam monebant. Accessione tamen Vestrae Maiestatis firmatus ostendere volui quam liberaliter quamque libenter in tam illustri Expromissione conquiesceremus. Quod itaque felix faustumque foret, vestris auspiciis rem absolvimus: habendis Conciliis selecta sunt loca, & inchoandis dicta est dies, cautum denique qui salvi conductus quave forma hinc inde prius commutandi essent. Quodnam, quae so in istis omnibus abominabile illud est, quod tantopere averfantur Austriaci? aut quid succensere Conventioni tam innocenti queunt? Ecce illam tamen irritam faciunt, quodque omnes Regio Maiestatis

Vestra consilio, Maiestas vestra Divino gestum ferebat, id datis ad eandem confidentissimè litteris subvertere & tantum non exprobare haud dubitant. At Legato Gallico defuit Plenipotencia, namata scribunt: & ipsemet fassus est se absque mandato convenisse. Ne illos potius defecit consilium, qui ad has nugas confugiant, cum ego & eorum & Maiestatis Vestrae Ministri saepius ediderim factam mihi à Christianissimo Rege potestatem de preliminaribus deque ipsa pace transigendi. Quem admodum Regia ipsius Ratificatio, quae postea secuta est, id abundè demonstrat & locum dubitationi nullum relinquit. At fassus sum me absque mandato convenisse; imò verò planè diffiteor. Innuere volunt datas à me Vestram ad Maiestatem litteras, quibus peracta omnia cum significarem, inferni forte, me praeter ulum rerum gerendarum ac praeter ipsa mandata dixisse diem Congressum ante acceptas Salvos conductus, Nec igitur pepigi absque mandato, & circa unam duntaxat Tractatus particulam scripsi, extra Tractatum Regi Mediatori, quoque tempore quo omnis iam merito cessabat tractatio, me illius reverentia fines mandati non nihil transulisse, ne tam sancto operi ullum per me accideret impedimentum. Quod si ex tali epistola non ex solenni Tractatu pactisque conventis ius petendum est, cur tacent quod ibidem subiunxi, atque etiam conceptis verbis spopondi, Regem Christianissimum impleturum abundè (ut & fecit) quicquid futurum esse partium ex praefata Conventionione

ventionem intelligeret. Rem miram, isti pacifici vitio mihi vertunt quod promoverim pacem, & potestatis defectum non causat? ubere illis materiam resipuerim cum detestandi nostras moras iactandique multa magnificè de studio suo, tum citra invidiam, quod præcipue optassent, à pacis consiliis discedendi. Sed ne verborum eorum epistole porro responsurus eandem ipse prolixitatem cum Vestra Maiestatis tædio usurpare cogar, attexui ad singula illius capita quod adstruenda & tutanda veritati necessarium fuit, atque ita recognitam hisce annexo. Si Vestra Maiestati quid vacui temporis comites Regum curæ concesserint, non pigebit eam, ut arbitror, in rei huius causas & momenta penitus inquirere, & si non nostris, at publicæ quietis hostibus indignari. Nec ipsos laud dubiè Electores Principesque Imperii tantus Austriacorum amor, aut tantum tenet avita libertatis fastidium (quam deinceps Germania suorum exulum numero censere potest) ut non etiam aperire oculos, non displicere velint, per utrum stet quo minus discedatur ab armis. Reperant saltem memoria quam diffidenter secum sit actum, quamque perplexe communicatum fuerit hoc negotium pacis. Nuper enim Ratisbonæ dum anxii postulavit edoceri quo res esset loco, quidve Hamburgi cum Legatis Gallico, Suecicoque tractasset Procancellarius Cürzius, plena illis & liquida facti enarratio sæpe promissa est, nunquam tamen secuta. Ita ut ne Imperii quidem Ordinibus ad eum præcipue finem convocatis,

& de ineunda pace deliberantibus, status causæ unquam vere innotuerit. Quæ loquor, plana sunt. Interfuerunt iisdem Comitibus & à Maiestate Vestra delegati, neque quisquam ibi fuit, qui non moleste ferret iis literis, quas ad socios Reges scripserunt, non nisi generalia quædam & indefinita contineri, quæ maturando Tractatui minus idonea videbantur. Tali apud amicos quoque dissimulatione Austriacis uti visum est, ne si totum negotium permitterent iudicio eorum, quos ad concordiam proclives esse constabat, ipsi fortassis impellerentur quod pervenire volebant. Nempe fuit honestius, largitionibus multis, & iniquissimis legibus, pagorumque ad ipsius Austriæ fines ducentorum deductione ac servitute pacem Ottomanicam redimere, quam Germanicæ operam dare. Nisi fortasse leve est, denegasse amico & venerando nomini Maiestatis Vestræ id, quod ab ipsis eodem omnino tempore Osman Aga, Mehemet Effendi, Trinar Teffedar, & Mustapha Alai ultro delatæ acceperunt. Nam qui annus & mensis nobilitari debuit exordio fœderis totâ Christianitate faciendi, is novissime inito in Austriacos Turcasque fœderi inscriptus est. Ad cuncta hæc quasi per se non satis gravia & omnibus bonis exosa ut aliquis veluti cumulus accederet, placuit adversariis denuo experiri, qua fraude commodissimè possent Suecos à fœderis societate divellere, ibi demum sui copiam facturi ubi semotis arbitris clam & precario pacem

ita cauponentur, ut pax non sit. Comes Auerbergius cum apud Dominum Salvium per emissarios aliquot eius rei periculum frustra fecisset, multis subinde precibus ab ipso Majestatis Vestrae non hos in usus Deputato, Domino Langermanno, egregie impetravit, ut per eum quoque certior fieret idem Serenissimae Reginae Sueciae Legatus se brevi instructum fore mandatis & Plenipotentiam unde Regnum illud, modo res tantum suas agat, plus quam abunde sibi satisfactum sentiret. Nihil moratur tam strenuos corruptores: & tunc, & saepe antea repulsum passi Lutzovium audenter summittunt, qui specie honestatis tanquam valedicturus Suecico Legato, & acceptum illi laturus commeatum, quem pro itineris sui securitate à Campiductore Torsten-sonio petierat, prima quidem hac officij verba praefatus cepit de Tractatu preliminarium & Declaratoriis sui Domini literis dicere, quas Ratificationis loco haberi volebat. Sed gravissimas rationes opponentem Suecicum Legatum & multa adhuc paratam interpellavit alter (quippe qui de his sermonem non instituerat nisi transitum sibi facturum ad alia) sumpsitque inde occasionem respondendi: Etiam si ratihabitus fuisset Tractatus, non tamen inveniri exitum potuisse tam arduo & multiformi negotio pacis universalis. Con-sultius futurum, multoque magis esse Succorum, si soli transigant. Et hoc quidem argumentum ab utili hunc locum copiose tractavit, ostenditque illis omnia Regna mundi & gloriam eorum, si fidei servantes,

hoc est, si Sueci esse desierint. Ne faciant, fore ut bellis implicentur aeternis, quia nec Gallia magno tractandi desiderio flagret (jam horruit dicere nullo) nec cui pacis generalitati consentire videretur, illius assequenda ratio reperiri ulla unquam possit. Plura in eandem sententiam importunus orator congererat, fatisciente jam dudum auditore, qui tentatos toties ad fastidium dolos tandem quoque risu prosecutus est; velut merces obsoletas solemus, quae sapius venales, ubi vitium transparuit, quodcumque etiam pretium statuatur nemini tamen obrudi possunt. Ex his Austriacorum quantumlibet irritis conatibus patet evidentissime, contra quod professi sunt, nihil eos minus in animo habere, quam Monasteriensem & Osna-brugensem Congressum, & suarum utique artium fiduciam Tractatus singulares, bello acrius persequendo aptissimos, uno verbo Prageneses, etiamnum moliri; coniunctos praefacte repudiare, quantacumque eum suae existimationis iacturam & mundi laborantis calamitate. Nemini contra non perspectum est, quae ad accelerandos Conventus conferre potuerint, eorum nihil à Christianissimo Rege praetermissum; Ipsum studio pacis contulisse quibus alias nullo respectu cessurus fuit, denique Partem praeparatoriam non cunctanter idque rebus suis ad votum fluentibus confirmasse. Et profecto nihil se per hoc malle quam ut publica repraesentetur tranquillitas, vel hoc ipso luculenter docuit, quod ab instantis cum Regno Sueciae produ-
ctisque

Et sicque ad belli exitum foederibus,
statim assensu firmavit suo, quaecum-
que communis utrinque delegatorum
sententiâ Regioque imprimis Vestrae
Maiestatis interventu, in negotio
pacis acta hic & constituta fuerunt.
Ecce tunc parâ animi indicium
in gente Austriaca cum ne ul-
lum quidem haecenus prodie-
rit, quin & novissimum hunc
Tractatû violavit sine religione,
rem ad otium deduci impatiens, qua-
si in eo ingens aliquod commodum
suum versetur, si fracti ac debilitati
Imperij Proceres magis magisque fi-
ant opportuni iniuriæ? Ego quid
hic ultra incassum morer non video.
Itaque, Serenissime Rex, postquam
sociorum Regum ac Principum usi-
bus mandate Rege Christianissimo
hinc prospexi, curavi que pro mea
mediocritate ne quid detrimenti cau-
sa communis accipiat, dum adversa
pars libidine bellandi victa armis in-
sistet, illinc pacis tractationem quàm
maxime aptam explicatamque con-
feci, discedo tandem & Germania.

Facio id equidem cum summo dolo-
ris sensu, quod pro quiete Nobilissi-
mæ, quàm late patet, Provinciæ,
Christianitatisque totius sollicitum
Regem meum in tam pio laudabili-
que instituto deseruerint Austriaci.
Nec profecto minus cupide expeto,
ut eximius ipsius pro publica tran-
quillitate studiis demum consentien-
tes, causam ei præbeant brevi me ad
Tractatus Pacis (cui meam negotio
operam dicavit) in hæc oras iterum
ablegandi. Supplicio Maiestati Ve-
stræ per eam quoque abire mihi ut li-
ceat, & repetitis obsequiis Regium
retinere favorem, etiâ cum ab ipsi-
us Regnis longius abero, atque adeo
ab illis quæ hic infrequentes non fue-
runt, rerum cum ea gerendarum oc-
casionibus. Quod si meam toto hoc
quinguenio vel superioribus tem-
poribus operam atque observantiam
Maiestati Vestrae ullâ unquam in re
probavi, idem utique promereri
haud segnius enitar ubicumque
suorum honore manda-
torum porro di-
gnabitur.

Serenissimæ Maiestatis Vestrae

Humillimum & Obsequentissimum scriptorem

CLAUDIUM DE MESMES

Hamburgi die 30. Maii 1642.

Num. IV.

No. IV.

Copia litterarum Salvij de 29.

Septembris, Anno 1638.

A D

ANCELLARIUM DANICUM

E X

GERMANICO IN LATINVM FIDELI-
ter translatarum.

RÆMISSIS pa-
ratissimis meis
erga Excellen-
tiam Vestram
obsequiis: Co-
suetudine Do-
mine Cancell-
larie: Ex he-
sternis eiusdem litteris percepi, Le-
gatum Cæsareum omnem obtinen-
dorum in generalibus terminis sal-
vorum conductuum spem præcidere
atque idè Regiam suam Maiesta-
tem aliud conceptum perscribi mi-
hi que communicari iussisse (id quod
mihi quoque traditum est) requiren-
do, utinam superinde sententiam
patefaciam, an obtentis iis a sive

ulla ulteriori cunctatione ad nego-
tium principale progredi velim, & an
eum in eventum non possit dies ad
finitum Novemb. præfigi. Vtrig-
tur amicè respondeam, hæc etiam-
num me sustentat spes, fore ut sin mi-
nus Duces Saxonie, Regia tamen
Maiestas Danie pro sua, quæ pollet,
authoritate dictos salvos conductus
absque distinctione illa inter recon-
ciliatos, & non reconciliatos,
uti & sine questione illa, utrum ipsi
per se vel per Regnorum Lega-
tos causam suam agere debeant,
à Cæsare facile obtineat. Quod si
verò id impossibile sit, Regia sua Ma-
iestas Succie demùm potius in pro-
posita

posita à Regia Maiestate Daniæ forma conquietet, quàm ut ob istiusmodi clausulam Religione ac fœdere sibi coniunctos belli calamitatibus diutius patiatur divexari. Sed reservabit sibi expresse, quod eiusmodi acceptatio Statibus Imperii in iure ac iurisdictione suâ nunc, vel in futuro, nè minimum quidem præiudicare debeat, & quod Maiestas sua nihilo secius tam proanis, quàm pro alteris; pro rei necessitate sit sponsura; Cateroquin in prædicto concepto sunt duo verba per incuriam omissa, nempe, adhærentes, & veniant, quæ non dubito, quin Excellentia Vestra sit repositura. Si quidem alii Coronæ Adhærentes, non Status, tam opus habent salvis conductibus, quàm Status; ipsisque non solum liberum erit, ut mittant, sed etiam, si quispiam petierit, ut ipsi

veniant. Quod si hoc correctum fuerit, & Regia sua Maiestas nihil melius, uti, dictum, obtinuerit, constitui sæpe memoratos salvos conductus eum in modum acceptare, & multo libentiùs ineunte, quàm præcipitante Novembri absque ullâ ulteriori cunctatione ad negotium principale procedere, nullatenus dubitans quàm & Gallicanus Legatus huc sit condescensurus, interea verò Colendissimum Dominum meum Cancellarium Divinæ protectioni cōmendo.

Colendissimi Domini mei.

ad obsequia paratissimi

SALVVS

Hamburgi 29. Septemb. 1638.

H

Num. V.

Num. V.

Copia Litterarum
SERENISSIMI REGIS DANIAE

AD

CÆSAREAM MAJESTATEM
de prima Octobris Anni 1638.

EX

GERMANICO IN LATINVM FL
deliter translatarum.

SERENISSIME AC PO
TENTISSIME CÆSAR.

ILECTIONI
ac Cæsareæ Ma-
iestati Vestræ
singularia no-
stra amicitia of-
ficia, atque om-
ne bonū Cha-
rissime Domi-
ne Consanguineæ. Posteaquam Dile-
ctio & Cæsareæ Maiestas vestra ad con-
testandum pacis, tranquillitatisque
cupidum animum suum Nobis inter-
positionem inter ipsam & Coronam

Sueciæ suscipiendam detulit, & ad
promovendos Lubecam indictos
tractatus Procancellarium suum Do-
minum Comitem Curtzium in hæc
oras cum plenipotentia ablegavit,
non intermisimus (quod citra jactan-
tiam dictum velimus) omnem curam
atque operam pro virili tandem No-
strâ parte eo conferre, ut congressus
institueretur, tractatusque inchoa-
rentur. Quamquam igitur ab eo inde
usque tempore in tractatione præli-
minarium diversâ atque aliâ ex alijs
diffi-

difficultates enatae sint, ita ut ad scopum optatum quantumcunque etiam defudatum sit, perveniri neque dum potuerit, quin etiam multotiens negotium desperationi proximum visum, nihilominus cogito singulari Dilectionis & Caesaræ Majestatis Vestrae pacis, quietisque publicæ studio, animum tamen atque operam non despondimus, quin immo, quàm animadverteremus ex parte Coronæ Sueciæ defectum apparere, Nos ipsi ad Sueciæ Reginam, quo ipsam ad æquitatem permoveveremus, legationem misimus, à quâ id responsi tulimus, quemadmodum Dilectio & Caesaræ Vestra Majestas ex exemplo collato & recognito, quod eiusdem Legato statim communicavimus ab eodem sibi submississimè referri curabit. Ex eo igitur, uti etiam ex reliquis omnibus, quæ hoc in negotio, à dimidio jam anno hinc inde tractata & peracta sunt, certò comperimus præter Salvos conductus, qui ex parte Coronarum Sueciæ & Franciæ pro confederatis suis ac Dependentibus in Germania desiderantur, nihil superesse, quod tractatus, in quibus inchoandis tot jam annis omni ex parte sudatur, amplius remorari possit: & dum negotium hoc reciprocis duntaxat contradictionibus nullo operæ precio aut progressu detinetur, interea tamen tempus inutiliter elabi, feralemque belli procellam continuis cædibus, agrorum depopulationibus, quibus Sacro Romano Imperio eiusque Florentissimis antea Provinciis gravissima jam propemodum Vastitas illata est, magis indies magisque recrudescere. Quapropter facere

non potuimus, quin delati Nobis ab unâ & alterâ parte muneris memores conceptum aliquod (nullo tamen præscribendi animo, uti Dilectio & Caesaræ Majestas Vestra hic sub No. I. videre poterit) perscribendum curaremus, & super hoc non solum Caesaris sui, quàm etiam Sueciæ Hamburgi commorantis Legati iudicium requireremus; Quid iam responsi ex illa parte in scripto datum sit, id hic in apographo sub Num. 2. adiunctum est; & optasse mihi sane ex hac quoque parte similem vicissim videre resolutionem, ut tandem aliquando absque ulteriori procrastinatione super die condiendo certi aliquid transigi posset. Sed Dilectionis & Caesaræ Vestrae Maiestatis Legatus hoc loci excusatione usus est, totò super read eandem se remittendo, Nosque simul monendo, uti Nobis placeret Eidem id communicare, quod ipse esset omni meliore modo commendaturus.

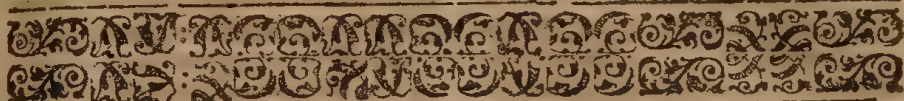
Quando igitur nullâ in re ad tam necessarium, totque ardentibus votis expetitum pacis opus promovendum conducente partes Nostras vllatenus desiderari vellemus: tanto facilius in hoc consensimus, hæc certâ in Dilectione & Caesaræ Majestate Vestra fixâ Spe, ac fiduciâ, quandoquidem in prædicto Nostro concepto non longè à Caesaræ suâ intentione discesse- rimus, fore, ut eadem hæc Nostras ex optimo animo profectas, & in tam laudabili, ac tanto cum ardore quæsito scopo obtinendo defixas cûras & cogitationes nullo modo repudiet, quin potius ex singulari Christianæ pietatis affectu, amore patriæ, tum e-

tiam gratioſo Cæſareæ benignitatis deſiderio decumanam hanc atrociffimæ calamitatis procellam tandem aliquando diſpellendi, non ſolum ſæpe dictum conceptum Noſtrum Cæſareo ſuo conſenſu volens favensque approbet, ſed etiam, quum apud partem adverſam Regij Noſtri conatus & labores id effecerint, ut in præcipuiſ punctis, qui hætenus in diſceptatione verſabantur, conſenſum ſuum dederit, duorum in Suecici Legati Salviij ſub No. 2. expreſſorum verborum appoſitione de univverſo Chriſtiano nomine optimè mereatur, ejuſque ſalutem ſuſcipiat promoven- dam, adeoque ipſos Salvos Conduc- tus eum in modum in prototypo perſcriptos Nobis primo quoque tẽ- pore transmittat. Id quod à dilecti- one & Cæſareæ Majestate Veſtra enixè poſcimus, hac in ſuper datâ fide, nul- lum ex illis in manus partis adverſæ extraditum iri, antequam & ipſa præ- ſtet ſecuritatem, quod abſque ullâ longiori tergiverſatione ad tractatus procedere; & tandem ipſos reapſe ve- lit inchoare:

Præterea Dilectionem & Majeſta- tem Veſtram Cæſaream celare nolui- mus, à parte adverſa cum Noſtris ra- tione loci tractatum actum eſſe, &

quum Lubeca contagio graſſari ince- perit. Civitatem Hamburgensem, tâ- quam locum rebus omnibus ad talem conventum neceſſariis abundè in- ſtructum, propoſitum: Quando igitur eandem planè ob cauſam, Dile- ctionis & Cæſareæ Veſtræ Majeſtatis Legati animus ab eodem loco, non videtur abhorrere, prout ipſemet ad eandem ſubmiſſe referet; Idcirco ean- dem amicè, ſtudioſè & obſequenter requirimus, vti ſuis benignè dignetur mandare, quo & hoc in expeditione Salvorum Conductuum attendatur, exprimaturque, quod, poſtulantè id genus neceſſitate, tractatus Lubeca vel Hamburgi poſſint inſtitui. In eo Dilectio & Cæſareæ Majeſtas Ve- ſtra fecerit rem ſupremæ Divinitati gratiſſimam, ad immortalẽ nomi- nis ſui gloriam, communem Sacri Im- perij Chariffimæ patriæ Salutem; tum complurium myriadum animarum afflictarum ſolatium ſpectantem, & Nos gratiſſimis erga eandem amicitia officijs paria facere ſemper ſtudebi- mus. Quam hiſce Dei optimi maximi tutelæ ſedulò commendamus. Da- tum Gluksburg. 1. Octobris

1638.

Num. VI.

Extractus responsi Cæsarei, de

17. Nouembris. Anni

1638.

Ad litteras.

REGIS DANIÆ

Ex

GERMANICO IN LATINVM FIDE-

liter translatis.

FERDINANDUS

TERTIVS, &c.

DILECTIO-
nis Vestre
gratissimas li-
teras calendis
Octobr. pro-
ximè præteri-
tis datas ritè
accepimus, at-

que ex ijs fusiùs intelleximus, quam
singulari curâ Dilectio Vestra in
propositam cum Regina Regnoque

Sueciæ pacis Tractationem incum-
bat, idque apud partem adversam e-
nixiori suâ operâ effecerit, ut Salvos
conductus, quorum nobis Dilectio
Vestra auctor fuit, per scripto modo
acceptârît, adeoque si à nobis itidem
illi fuerint approbati ad congres-
sum tractatum principalium pro-
gressuram se se declarârît.

Quemadmodum igitur vel ex eo
ardens Dilectionis Vestre erga al-

H. 3. mam

nam pacem tranquillitatemque Sa-
cro Romano Imperio, Dilectissimæ
patriæ nostræ Germaniæ restituen-
dam studium cognoscimus: ita con-
decens Dilectioni Vestræ pro in-
sumptâ in hanc rem sollicitudine suâ
gratias agimus. Atque idcirco con-
sideratis gravibus à Dilectione Ve-
strâ adductis rationibus, & conte-
standi propensissimi ad pacem animi
nostri causâ in prædictam Salvorum
conductuum formulam iuxta Dile-
ctionis Vestræ consilium & requisi-
tionem consensimus; & eorundem
prototypa, quorum apographa heic

sunt adiuncta, Legato nostro & Im-
perii Procancellario Comiti Curtio
transmisimus, ut quum dies congres-
sus condita fuerit, Dilectioni Vestræ
ea extradat; Prout etiam ad loci pro
cōgressu denominationem quod at-
tinet, Dilectionis Vestræ arbitrio
permittimus, utrum ipsi ad Tractatus
principales civitatem Hamburgum
aut Lubecam denominare placeat.
De cætero Dilectioni Vestræ sincerum
benevolentiam nostram Cæsareæ
affectum prolixè offerimus. Viennæ
17. Novembris, Anno 1638.

No. VII.

Copia litterarum
 REGIS DANIÆ
 A D.

Salvium de dato 4. Decembris,
 Anni 1638.

B. X.

GERMANICO IN LATINVM FIDELI-
ter translatarum.

CHRISTIANVS
 QVARTVS, &c.

D'nos Hono-
 rabilis Consi-
 liarius noster
 & fidelis dile-
 ctus Dittlouius
 Reuentlovy in
 Retz & Zifen-
 dorff submis-
 retulit in colloquio, quod ipse vo-
 biscum in extraditione apographo-

rum Cæsareorum ad tractatus pacis
 expeditorum Saluorum Conductu-
 um habuit, scrupulos aliquos & ob-
 stacula, quare in condicendum in-
 choandorum Tractatum certum
 diem nondum possitis consentire,
 mota atque interiecta fuisse; Nimi-
 rum quod cognati nostri Bernardi
 Saxoniz, Iuliz, Cliuiz & Montium
 Ducis Dissectioni titulus Illustrissimi
 datus.

datum non fuerit; Quod deficeret etiamnum Saluus Conductus pro Landgravia Hassiæ Viduâ; Tum etiam apographa Saluorum Conductuum pro confederatis Coronæ Franciæ nequedum Coloniam sint transmissa.

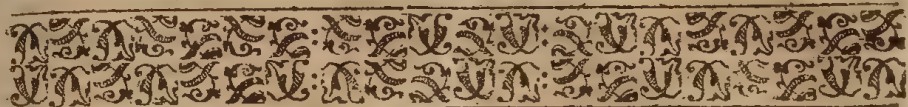
Quum itaque nos sat grauiter afficiat, quod tam salutare negotium, in quod uniuersa propemodum Europa oculos intentos habet, alijs ex alijs interiectis remoris inturbetur; Idcirco ex tempore hac super re ad Cæsareæ Maiestatis & Dilectionis suæ Legatum, & Sacri Romani Imperij Pro-Cancellarium Dominum Comitum Curtium perscripsimus, qui Nobis vicissim hoc responsi dedit; quoad Saluum conductum pro duce Bernardo, eum secundum conceptum ipsi Comiti Curtio traditum de verbo ad verbum esse perscriptum; Saluum autem conductum pro Landgravia, se vnâ cum alijs in manibus suis habere, prout nobis eiusdem exemplum transmissit, quod hic apponendum curauimus. Ratione Saluorum conductuum pro confederatis Coronæ Franciæ nihilo secius asscurat, eos similiter expeditos & Coloniam iam esse transmissos, id quod ipsa met Cæsareæ Maiestas & Dilectio sua ad nos quoque perscripsit, tum Legatus præterea Generalis Sal-

ui Conductus hie ad iunctum apographum nobis transmissit. Quando igitur eiusmodi asscurationibus merito figendum, neque nos vllatenus dubitamus, quin vel mediantibus ipsis omnes iam moti scrupuli submoueantur penitus, tollanturque. Eapropter Vos denuo benigne requirimus, vt quando Cæsareæ Maiestas & Dilectio sua super omnibus, quæ ab eadem, ratione promouendorum tractatum, postulata sunt, optimè sanè ac benignissimè sese declarauit, & gratiosam suam intentionem reapse comprobauit, vos quoque propius ad scopum accedere, & iuxta diligentissimas requisitiones nostras certum aliquem diem ad tractatus denominare, ac constituere velitis. Quâ facta diei assignatione Salui Conductus reciproce extradantur. Hoc ipso tam salutaris & à multis myriadibus animarum ardentissimis votis expediti negotij, progressum promouebitis, tum factam nobis sapius spem atque expectationem adimplebitis. De cætero constanti Regii nostri fauoris ac propensioris animi affectu vos complectimur.

Datum Glucksburgi 4. Decembr.

1678.

* *
*

Num. VIII.

Copia Plenipotentia;

RRO

CONRADO A LUZZAU

Ad Tractandum cum pleni-

potentiariis Suecicis.

NOS Ferdinandus Tertius Divina favēte clementia electus Romanorū Imperator semper Augustus, ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatia, Sclavoniæ &c. Rex Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Styriæ, Carinthiæ, Carniolæ & Wirtembergæ, &c. Comes Tyrolis, &c. Universis & singulis, quorum interest, aut quomodolibet interesse potest, notum testatumque facimus. Postquam ab aliquo tempore primū inter Divum Patrem nostrum Serenissimum ac potentissimum Principem Dominum Ferdinandum secundum Romanorum electum Imperatorem semper Augustum, Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croa-

tiæ, Sclavoniæ, &c. Regem, Archiducem Austriæ, Ducem Burgundiæ, Styriæ, Carinthiæ, Carniolæ & Wirtembergæ, Comitem Habsburgi & Tyrolis, &c. pietissimæ ac gloriosissimæ memoriæ; Deinde etiam inter Nos, sociosque nostros ab una parte; Et Serenissimum quondam Principem, Dominum Gustaphum Adolphum Suecorum, Gothorum, Wandalorumque Regem, Magnum Principem Finlandiæ, Ducem Esthoniæ, & Careliæ, Ingridæque Dominum; Ac post eius evitā discessum, inter modernam Serenissimam Principem Dominam Christianam, Suecorū, Gothorū, Wandalorumque designatam Reginā, & Principem hereditariam, Magnam Principem Finlandiæ, Ducissam Esthoniæ & Careliæ Ingridæque Dominam, eiusque confederatos & adherentes ex altera parte, non sine multā sanguinis Christi-

I Christiani

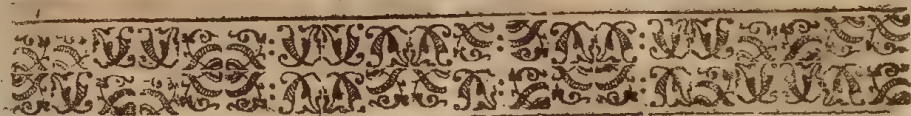
stiani profusione & multarum Germaniæ Provinciarum desolatione, armis satis vehementer decertatum: Ipsa verò humanitatis ratio flagitet, ut de pace ac tranquillitate restituendâ, ac belli motibus sedandis cogitatio utrinque suscipiatur: Nos sicuti hunc semper armorum nostrorum scopum propositum habuimus; Ita nequid à parte Nostra desit, quod ad tam salutare negotium adprehendendum promovendumque pertinere ullo modo poterit; in mandatis propterea dedimus, & commisimus, sicuti & vigore harum in mandatis damus, & committimus Nostris & Sacri Imperij fideli dilecto, Conrado à Luzzau nostro Consiliario Imperiali aulico, eique plenam ac tantæ rei sufficientem potestatem tribuimus, ut si aliqua occasio cum Serenitate sua eius tractandæ offeratur, eam Nostris nomine decenter acceptet, & cum iis, quos sua Serenitas ad hanc rem legitimis ac sufficientibus

mandatis ac plenipotencia instructos constituit, aut imposterum constituere poterit, Commissariis, vel ipse, vel per subdelegatos suos congregiatur, tractet, agat, statuât, de viis, mediis, ac conditionibus omnibus quibus propositus utrinque scopus, amicitia nimirum, ac pacis redintegratio obtineri ac stabiliri possit. Quicquid igitur dictus Commissarius noster cum adversæ partis Commissariis, vel eorum subdelegatis in hunc finem, sive per suos subdelegatos tractaverit, egerit ac statuerit, id nos omni meliori modo ratum gratumque habituros vigore harum Imperiali ac inviolabili fidei promittimus. In quorum fidem roburque præsentis manu nostra subscriptas sigillis nostro Imperatoris muniri iussimus. Quæ dabantur in

nostra & Sacri Imperij Civitate

Ratisbonâ die Decemb.

Anno 1649.

Num. 9.

Copia litterarum ad Luzzovium de 19. Iunii, Anni 1641.

EX

GERMANICO IN LATINUM
fideliter translatarum.

FERDINANDVS JIL & C.

FIDELIS DILECTE. Non dubitamus, quin tibi iam probè innotuerit, quam enixè in presentibus Imperialibus Comitibus congregati Electores, Principes, ac Status Imperii, & absentium Consilarii, Legati, ac Deputati, ad Reginam ac Status Regni Sueciæ super promovendis maturandisque pacis tractatibus perscripserint, earumque litterarum apographa pro certi-ori tuâ informatione sub A. B. & C. hec habes apposita.

Quando igitur proximo elapso Mense Maio tam à dictæ Regine Tutoribus & administratoribus, quam etiam ab Ordinibus Regni Sueciæ

responsa ad omnes Imperii Status, tum ad Electorales Moguntinos Consilarios speculiares à demortuo Suecicæ militiæ Supremo Ductore Bannerio eius argumenti litteræ (ut sub D. E. F. allatae sunt; ex iisdem poteris percipere, Reginam, Coronamque Sueciæ constituisse alia conventuum loca, ad Gallicanos nimirum tractatus Monasterium, ad Suecicos verò Osnabrugam oppida designare. Quale Nobis votum prædicti Electores Principes, ac Status, tum absentium Consilarii, Legati, & Deputati eâ super re coniunctim aperuerint, adiuncta littera G. fufius declarat.

Tametsi verò Nos tam ex peæmemoratae Regine Tutorum atque Administratorum, quam etiam Statuum Regni Sueciæ litteris facillè colligamus

mus, propositam locorum mutationem, duntaxat ad occupandum longius tempus, & ad fœderis, quod inter utramque Sueciæ & Franciæ Coronam antehac iustum fuit, & denuò, uti fertur, renovatum, prorogationem spectare; atque etiam nunc planè dubium sit, utrum Corona Franciæ in hac de novo denominata loca consenserit, consensuravè sit; Veruntamen hisce omnibus insuper habitis, ut in sincerâ Nostrâ Cæsareâ intentione, quâ impensius ad tranquillandum pacandumque Sacrum Romanum Imperium, tum ad conciliandam stabiliendamque cum vicinis Regibus ac Dynastis amicitiam, reapse contestanda nihil à Nobis patiamur desiderari; Jam dudum transmissos, Salyos Conductus in renovatis prototypis tibi denuò, relicto vacuo saltem pro locis ac tempore cōdicendis spatio, transmittere voluimus. Atque idcirco tibi benignè præcipimus, uti Salvium primo quoque tempore adeas, eique exponas, quid à Reginâ Coronaque Sueciæ ad Electores Principes ac Status Imperii ratione locorum, Monasteriensis nimirum & Osnabrugensis Oppidorum, ad tractatus pacis designatorum relatum sit; Quodque ipse Salius pro suâ prudentiâ facillè dispicere, atque ipsi etiam d' Auauxio indicare possit, mutatione istâ pacem parum promotum, quin potius disturbatum iri, ac plurimum fortasse an temporis incassum, dilapsurum; locis ad tractatus præstitutis, Colonia nimirum & Lubecæ partes hætenus fuisse contentas; à Nobis Legatos Nostros à quatuor iam inde ulque annis Coloniam

missos & Hamburgi nihil omissum fuisse, quod ad provehendos tractatus ullo modo pertinere potuerit. Hisce atque id genus aliis idoneis atque efficacibus adductis rationibus adnitêris, Salvio & per ipsum d' Auauxio persuadere, quo Tractatus Gallicos Colonia, Suecicos vero Lubecæ vel Hamburgi porro peragi patiantur; Id verò si obtineri non possit, Wormatiæ pro Gallicis Francofordiam verò ad Mœnum pro Suecicis, loca quippe non longè ab invicem diffita, & unde facilius una alterave Corona communicationem tam litterarum, quàm consiliorum habere possit, propones. Quod si neque in hoc condescendere voluerint, sed fortasse Salius necessitatem ulteriorum mandatorum sit causaturus, Nos demum in dēnominatione Monasteriensis ad Gallicos videlicet, & Osnabrugensis Oppidi ad Suecicos tractatus factâ lubentes conquiscescimus; Veruntamen tibi hoc in primis cordi curaque sumes, negotiumque hoc eò diriges, ut quando Osnabruga pro Tractatibus Suecicis acceptetur, præsidium Suecicum prius inde educatur.

Ad tempus quod attinet, Nos Electorum Principum ac Statuum, & absentium Consiliariorum, Legatorum ac deputatorum subministrato Nobis consilio, propositæque gradatim procedendæ viæ clementer insistimus, nimirum, quod tractatus isti intra duos, & si hâc super re pars adversa difficultatem aliquam movere; ac terminum, intra quem longius producendum intendat, intra tres menses, & si neque hoc sperari possit, mini-

minimum ad festum S. Michaeli Archangelo solenne proximè venturum; realem suam debeant sortiri effectum. Quicquid igitur cum dicto Salvio & per ipsum cum d' Avauxio tam super locis, quam tempore transigeris, & concluderis, id exemplò in vacua tibi relicta spatia inscribere, ac Salvos Conductus iuxta præscriptum tibi in data instructione modum convenientibus in locis extractere, & ad Gallicos tractatus spectantes, Cæsareis Nostreis Commissariis

(si Salvius vel d' Avauxius ipsos Hamburgi non petat) Coloniam poteris transmittere: Siquidem nos iam dictos Commissarios Nostros de totà expeditione reddidimus certiores. Id quod tibi pro informatione atque instructione perscribendum benignè duximus, submissam tuam hâc super relationem clementer præstolari, qui de reliquo gratia Nostrâ Cæsareâ te benigne complectimur.

Ratisbonæ 19. Junii 1641.

Num. X.

Extractus litterarum Deputatorum Electoralium Principum ac Statuum Rom: Imperii ad Reginam Sueciæ de 4. Julii, Anni 1641.

AD nostram etiam intercessionem factum est, ut Imperatoria Maiestas Salvos Conductus pro Legatis Coronæ tam Galliarum, quam Sueciæ conscriptos in iis locis, prout legato Regis Daniæ insinuatum fuit, emendaverit, & sic emendatos legato & Residenti suo Luzovio Hamburgum transmiserit, simulque

in mandatis dederit, ut cum utriusque Coronæ ibidem commorantibus legatis de certis locis & die quoad tractatus instituendos conferat & conveniat, neque dubitamus. Si Regia Vestra Dignitas coeptis vestigiis deinceps institerit, & pari studio pacificationi promovendæ operam impenderit, brevi & Imperio totique orbi Christiano pacem restitutum iri, ut autem

idem facere omniaque maturare &
non tantum ad eum locum & diem, de
quibus Hamburgi ad supradictum
modum conventum erit, suos lega-
tos cum pleno mandato quantocyus
ablegare, sed etiam tam pro Electo-

rum quam aliorum Principum & Ci-
vitatum Imperialium ad Pacificatio-
nem deputatis legatis sufficientes di-
cto Luzovio exhibendas Salvi Con-
ductus litteras transmittere ve-
lit, obnixè efflagi-
tamus.

Num. II.

Copia litterarum Cæsarearum

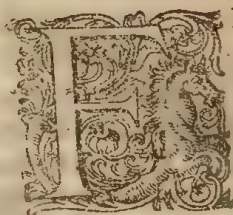
Ad

CONRADVM ALVZZAV, DE
6. Augusti Anni 1641.

EX

GERMANICO IN LATINVM FIDE-
liter translatarum.

FERDINANDUS III. DIVINA FAVENTE
Clementia Electus Romanorum Imperator
semper Augustus, &c.

FIDELIS DILE-
cte, accepimus li-
teras tuas decima
sexta Iulij datas v-
nâ cum relationis
13. Iulij præscriptæ
(cuius prototy-
pon ad nos non pervenit) exemplo
atque ex ijs rûtus percipimus, sub
eorum causarum excusatione Salvi-
us pro te cum D' Auaxio super die
zeloris tractatibus pacis præfigendis

quicquam agere abnuerit, sed imme-
diatè per te id cum ipso d' Auaxio
absque suâ Salvij interventione con-
ficiendum indicarit, & quem in mo-
dum tu ipsi verbotenus responderis;
atque ulteriora à nobis mandata pe-
tas, quomodo deinceps vnâ alteravè
in re te gerere debeas, id quod etiam
in litteris tertîâ & vigesimâ Iulij per-
scriptis, Nobisque vnâ cum inclusis
rite traditis repetijsti.

Hiscè tibi itaque per benigne præ-
cipimus,

cipimus, ut imprimis sedulò perquiras, vtrum in absentia Serenissimi Daniae Regis, Ministri eiusdem illic loci versentur, mandatisque ad accipiendos tractandosque Saluos conductus instructi sint. Hoc itaque comperito ipsis denunties, Nos iam benignè constituisse Caesares nostros Salvos conductus Reginae & Coronae Sueciae Legato Salvio Coloniam & Lubecam, vel Monasterium & Osnabrugam versus utrocumque tandem Franciae ac Sueciae Coronis placuerit, per te meditantibus Serenissimi Daniae Regis Ministris, siquidem ad id mandata habeant, extradere, ita tamen, ut ipse, Salvius, vicissim necessarios, qui ex parte nostra desiderantur, Salvos conductus in debita forma, & quidem Coloniam & Lubecam, vel Monasterium & Osnabrugam, utrocumque tandem locorum conclusum fuerit, directos iisdem Ministris, & isti tibi extradant.

Quod si verò dicti Serenissimi Regis Daniae Ministri illic loci ejusmodi mandatis instructi non forent, immediate ipsi Salvio, redimendi temporis causâ, indicabis, te in mandatis habere, ut quocumque tandem locorum Franciae ac Sueciae Coronae sive Coloniam & Lubecam, sive Monasterium & Osnabrugam Salvos Conductus voluerint directos, Caesares nostros ipsi extradat, & reciprocè pro nostris necessariis iuxta modum jam pactum & conventum ab eodem recipias: quemadmodum tibi hiscè benignè iniungimus, ut jam memorato modo sæpeditos Salvos Conductus utrocumque locorum ipsos petierint, des pariter & accipias: Sin

autem dictus Salvius absente Legato Gallico (quamquam non videamus, quid hac super re cum ipso tractandum sit, siquidem ipsius Salvij declaratione, & in eorum quos penes te habes, Saluorum Conductum acceptatione, utrocumque locorum Salvos Conductus habere voluerit, totius negotij vetitur cardo) sese declarare noluerit, tunc Nos benignè sumus contenti, ut ipsi Salvio coram Gallico Legato benignam mentem nostram aperias, ita tamen ut ante omnia sufficienter assecuratus sis, quod te d' Avauxius hoc in colloquio non secus ac nostrum & quidem Caesarem Ministrum ac Residentem Tractaturus sit.

Adhuc tibi clementer mandamus, ut in hoc colloquio, aut immediate, aut si Serenissimi Regis Daniae Ministri eo loci fuerint, negotiumque hoc statim capescere voluerint, mediantibus ipsis, te erga sæpeditum Saluum ita declares, Te, quandoquidem ratione Saluorum Conductum ac loci congressus jam confectum sit, habere in mandatis, ut diem inchoandi reuera congressus ab ipso resciscas, nostroque nomine ipsi denunties, quanto maturius ipsis positum fuerit initium, tanto Nobis fore gratius chariusque, atque exinde etiam si fortèis diem longius vellet protrahere, sedulò ipsum monebis, instabisque, ut tandem congressus huius exordium realem sortiatur effectum.

Præterea etiam cum eodem Salvio transiges super Suecici præsidij
Osn-

Osnabrugæ impositi edictione : ac demum si fortè ob sæpemenorati Serenissimi Regis Daniæ Ministrotum absentiam vel defectum sufficientis mandati meditatione ipsorum vti nō possis, de omnibus, quæ hoc loci aguntur, quamprimum ad eundem Serenissimum Regem perscribes.

Cæterum quam vltiorem Nobis Electores Principes ac Status super instructione tibi decimâ nonâ Junij transmissa ipsis communicata con-

sultationem exhibuerunt, eam unâ cum inclusione omnium hūc spectantium scriptorum, & simul quæ sub dato hodierno ad Deputatos nostros Coloniam perscripsimus, tibi hisce transmittimus. Quicquid igitur unâ alteravè in re confeceris, super eo submissam tuam præstolamur relationem, qui de cætero gratiâ nostrâ Cæsareâ tibi benigne inclinamur. Ratisbonæ 6.

Augusti anno 1641.

Num. 12.

Copia litterarum Cæsarearum ad
deputatos Coloniae de 25. Se-
ptemb. Anno 1641.

Ex

GERMANICO IN LATINVM FIDE-
liter translati.

FERDINANDVS III. &c.

ILLUSTRIS & Magnifice, nec non honorabilis docte, fideles delecti. Littere Vestre Unde vicesimâ huius exaratae una cum postscripto, & inclusis Veneti in Aulâ Gallicanâ commorantis Le-

gati prototypis ritè nobis sunt traditæ, ex iisque inter cætera percepimus, Coroham Gallie præter reliquos Salvos conductus alium etiam pro Ducissâ Sabaudie Viduâ, & quidem tanquam Turrice filii sui pupilli minorennis, & eiusdem ditionum Administratrice, & Regente, tum pariter alium pro

con-

confœderatis Belgij Ordinibus petere.

Quemadmodum igitur, quoad transcriptionem (1) pro confœderatis Coronæ Franciæ; tum (2) pro Comite Palatino Carolo Ludovico omiſſis clauſulis (per ſe vel per plenipotentiarios Serenitatis ſuæ.) Deinde (3) pro Plenipotentiaariis Electoris Trevirenſis; Præterea (4) pro Ducibus Brunſwicenſibus ac Luneburgenſibus; Ac demum pro confœderatis Belgij Ordinibus petitorum Salvorum Conductuum nulla penitus à Nobis mora eſt, aut difficultas; Adeoque vobis unumquemque eorum petito modo benignè transmittimus; (quantumvis ad modo dictos Ordines Belgij confœderatos, quod attinet, nullo prorsus ipsis opus ſit Salvo Conductu, quippe cum quibus nos, ſacrumquæ Romanum Imperium nullum bellum gerimus; prout etiam tum anno 1636. confœderatorum Ordinum Ablegatus Foppius ab Aifema, quum ipsis ad instantiam Magni Ducis Hetruriæ publicæ fidei ac ſecuritatis litteræ ad tractatus iſtos datæ eſſent, hac ipſâ de cauſâ eas reddidit.) Ita & cum id, quod pro parte Ducis Sabaudie movetur, ita ſe habeat, ut potius ad tractatus ipſos remittendum, quam in hiſce præliminaribus diſceptandû

ſit, nec ſimile quicquam pro ullâ Germanicæ Italicæve nationis Viduâ aut Tutrice fuerit poſtulatam; Pro ſæpeditâ tamen Ducisſa Vidua hic incluſum cuiusmodi transmittimus Salvum Conductum, in quo ipſa, uti & alij facile conquieſcere, & ad tractatus ad-procurandas ibi res ſuas venire poterit: Ac proinde vobis benignè mandamus, ut hæc omnia Legato Veneto juxta litteram perſcribatis, & adiunctos Salvos Conductus transmittatis, ſimulque ſignificetis, nos atque benignè confidere, quod ipſe tandem etiam Salvos Conductus à Coronâ Franciæ expeditos abſq; ulteriori dilatione transmiſſurus, uti & ipſa Coronâ Plenipotentiarios ſuos omni ſubmotâ longiori procrastinatione ad locum deſignatum ſit ablegatura. Quid ad nos Conſiliarius Imperialis Auſticus ac Reſidens noſter, Hamburgi Conradus à Luzzau tertio & decimo huius hoc ſuper negotio ſubmiſſe perſcripſerit, & nos ipſi vicifſim reſcripſerimus, id ex adiunctis apographis percipietis; Neque enim vos pro certiori veſtrâ directione celandos putavimus; De cætero gratiâ noſtrâ Cæſareâ vos benignè complectentes. Ratiſbonæ 25.

Septembris

1641.

K

Num XIII.

Num. XIII.

Copia Litterarum Cæs: ad Luzzovi- um de 26. Septembris Anni 1641.

EX

GERMANICO IN LATINVM FI-
deliter translatarum.

FERDINANDVS III. &c.

IDEIUS DE-
lecte, litteras ty-
as de 3. & 10. hu-
ius, quibus, quid
tua mediantibus
Regis Daniz
Deputatis cum
vtrisque Gallico
& Suecico Legatis habita tractatio in
se contineat, submissimè refers, pro-
ut & ea, quæ hac de causa ad dictum
Daniz Regem cum eiusdem in hac
causa Deputato, perscripisti, benè
accepimus. Quod igitur ad Saluos
Conductus pro Deputatis Treuiren-
sibus attingit, eos, hisce, inclusos ha-
bes. Secundo, recipis, pro Ducibus
Lunenburgensibus, etiam cum expres-
sione verborum, ad instantiam Regis
Christianissimi; Prout tertio pro Du-
cissa Sabaudiz Vidua. Pluribus et-

iam, ex adjacentibus nostris, ad no-
stros Coloniam Deputatos Legatos
emanatis litteris intelligis, quibus de
causis Saluos Conductus cum petito
titulo tibi pro nunc minus transmit-
tatur. Pateris itaque, sapienter Re-
gem de his tibi transmissis, vteri-
oribus requisitis informare, eundè-
que nostro, nominè requirere, ut sibi
complaceat, quod mediantibus suis o-
pus tandem fortiatè effectum; Eun-
dem etiam de causis, cur Ducissa Sab-
audiz in Saluo Conductu à Nobis
Regens vel Tutrix pro tempore non
nominetur, sicut nostris Coloniam
Deputatis injunctum est, ad litteram
informabis: Quod verò ad id attinet,
si Rex Hispaniz vel Cardinalis Infans
locum & tempus tractandæ pacis ap-
probare vel ex suis quempiam Ham-
burgum mittere, vel tibi in his pleni-
potentiam

potentiam dare debeat, mediantibus
Regis Ministris Legatum Gallicum
asscurare poteris (prout & hisce in
Nos receptum volumus) quod loca
Conventus à Nobis approbata præ-
fato Regi non sint displicitura quin
imò ratione temporis videlicet, quo
citius eò melius, Nobiscum consen-
surus sit. Nos dicti Regis authori-
tati relinquimus, quod tempus & ter-
minum ad inchoandos tractat⁹ apud
præfatum Legatum eligere velit, No-
bisque & præfato Regi brevissimus

terminus erit acceptissimus. Tibi
etiam transmittimus, quæ orator Ve-
netus ad Nostros Legatos Coloniz
perscripsit, quidque desuper nostris
officiis iungimus. Et cum vigore ad-
iunctæ listæ omnium Salutorum Con-
ductum nil restet ad congressum &
Tractatum necessarium; Confidimus
tandem certum eorundem initium
futurum. Cui cæteroquin gratia
nostra Cæsarea constat. Ratis-
bonæ 26. Septembris.

1641.

No. 114.

Copia litterarum Serenissimi Regis

Daniæ Ad Sacram Cæsaream Maiestatem de

19. Novembris 1641.

FEI

GERMANICO IN LATINVM FIDELI-

ter translatarum.

SERENISSIME
ac Potētissime Cæ-
sar. Cæsareæ Ve-
stræ Dilectioni ac
Maiestati singula-
ria nostræ amici-
tiæ officia, atque
omne bonum, Consanguineæ Cha-
rissime. Id quod Cæsareæ Vestra Di-
lectio ac Maiestas ad Consiliarium
suum imperialem Aulicum Hambur-
gæ commorantem ratione prælimi-
narium tractatus pacis perscripsit, e-

iuidem ille Nobis communicationem
Gluckstadium usque transmissit; Et
licet nos quidem partes nostras in
negotio isto apud unum alterumque
tam Gallicum quam Suecicum Lega-
tos eo promovendo neutrquam desi-
derari patiamur, ut non obstantibus
quibuscunque impedimentis, ver-
santis præmanibus tam Christiani o-
peris initium Deo bene propitio ac
iuvante capeffatur, Sal¹ Conductus
hinc inde extradantur, dies ad Con-
gressum condicatur; / tamen præter

K 2 omnem

omnem Spem atque expectationem edocemur, Legatum Gallicum à duobus suis postulatis, nempe quoad titulum Ducissæ Sabaudia Viduæ, tum Regiam Hispanicam Plenipotentiam, neutiquam velle discedere. Quando verò duo ista capita tanti non sunt, ut rem uniuerso Christiano, nomini, tam salutarem longius producere, adeoque irritam prorsus, reddere debeant; præsertim quum ex Cæsareæ Dilectionis & Maiestatis Vestrae literis singulare universalis Germanicæ pacis promouenda, tum dici quātocyus conducenda desiderium sat superque cognoverimus.

Nihilominus tamen propemodum coacti sumus dicto Legato d'Anaux expromittere ex parte Cæsareæ Vestrae Dilectionis ac Maiestatis super hisce duobus desideratis punctis adhuc ipsi plenè satisfactum iri. Nos quidem ita censemus omni fortèan hac in parte timendo præiudicio tempore extradendorum Saluatorum Conductuum, per solennem protestationem præcaveri; omniaque sibi Salua referuari posse: Interim tamen facere non possumus, quin Cæsaream Dilectionem ac Maiestatem Vestram, idque absque omni prorsus arbitratu nostro, amicissimè requiramus, uti seipsa vincendo duobus istiusmodi postulatis non tam vltia aliàs necessitate compulsa, quam constanti prouelenda pacis studio, inducta lubens, volensque deferat; quo non vicissim datà expromissionis nostræ eadem planè mente

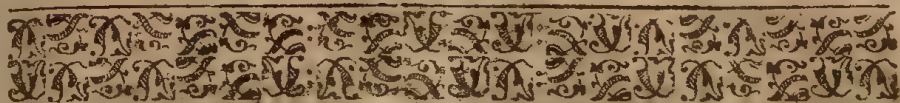
facta fide merito exsolvamur, ac Salui Conductus pro Ducissa Sabaudia imprimis, petito modò exhibeantur & extradantur, adeoque uniuerso Orbi & charæ posteritati manifesto ad oculum demonstretur, non obtenta Vniuersalis animæ atque aureæ pacis culpam neutiquam Cæsareæ Vestrae ac Dilectioni Maiestati adscribendā, immò potius quæsitis ab altera parte alijs ex alijs flexibus, scrupulosisque diverticulis atque effugijs imputandam. Cæterum quoad plenipotentiam Hispanicam, confidimus sanè etiamnum negotium hoc, contra Cæsareæ Dilectionis ac Maiestatis Vestrae declarationem de procuranda eiusdem ratificatione, in scripto factam, minimè longius iri ampliandum. Optamus utique ex animo, ut de præliminarijs hisce tandem confriciatur atque ipsum opus supremæ Divinitate propitiâ volente suscipiatur, adeoque nostra tam fideliter impensa opera laboresque nullatenus in cassum recidant. Quod verò super hac nostra oblatione ex parte Gallicana consequetur, de eo Cæsaream Vestram Dilectionem ac Maiestatem primo quoque tempore reddemus certiorè. Quam interea Divinæ protectioni seculò commendamus. Dabantur in castris Fuchsbuttelenribus die undevicesima Novembris anno 1641.

*Cæsareæ Dilectionis ac Maiestatis
Vestrae*

Fideli & Amicus

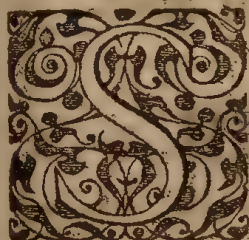
CHRISTIANUS.

Num. XV.

Num. XV.

Copia. Expromissionis Serenissimi Regis Daniæ, &c.

SINGULARE
favore & gratia
nostra promif-
sis, Illustri ac
Generose, sin-
cere nobis Di-
lectæ: Relatum
nobis ex quib⁹

causis arbitramini vobis non licere, quoad duo ista postulata in præliminaribus hæctenus tot annos tractatis restantia, etiamnum in resolutione Cæsaris acquiescere. Spes fuit non parva cum ad manus nostras ea perveniret, nihil vos amplius desideraturos. Quia verò vestris Mandatis stricte inhaeretis, & ad finem horum præliminarium non properatis, antequam Salvi Conductus cum titulo Tutricis & Regentis pro Serenissima Ducissa Sabaudia traditi fuerint, simulque adit à Rege Hispaniarum plenipotencia, & ratihabitio eorum quæ circa hæc Pacis Universalis præliminaria Hamburgi cum Legato Cæsareo concluduntur.

Cum nos etiam ex literis Impera-

toris intellexerimus, quam enixè ille cupiat remoto omni obstaculo in causa principali fieri initium, nosque ipsimet consideraverimus quam necessarium univèrsæ Christianitati sit, hoc ut quo citius fiat, vobis expromittimus prædictos Cæsarem Regemque Hispania his vestris desideratis quantivis etiam momenti, locum daturus, & amore auctæ pacis & dolore tot calamitarum, quibus Imperium Romanum, totaque Christianitas est implicata, requisitioni nostræ non defuturos. Contendimus itaque à vobis benevole, velitis ultimam hisce præliminaribus addere manum, & hinc inde traditis Salvis Conductibus, qui sunt ad manus, sine ulteriori mora de certo die determinando cum Legato Cæsareo convenire. Nos vobis gratiam & benevolentiam iterum pollicemur. Dabuntur in castris nostris Fulsbuttelia die 25. Novembris Anno 1641.

CHRISTIANUS.

K

Num. XVI.

Copia litterarum Cæsarearum ad
Deputatos Coloniae de 2. De-
cemb. Anni 1641.

GERMANICO IN LATINVM FIDE-
liter translatarum.

FERDINANDVS III. &c.

ILLUSTRIS & Magnifice, nec non honorabilis, docte, fideles dilecti. Ex vestris septimâ decimâ Novēbris proximâ præteritî datis litteris pariter ac inclutis Legati Veneti prototypis inter cætera percepimus, Salvum Conductum quintâ & vicesimâ Septembris nuperi pro Sabaudia Ducissa transmissum eade causa non fuisse acceptatum, quod in iisdem dicta Ducissa Tutricis filii sui Regentisque titulo non fuerit appellata, adeoque eundem cum tituli istius expressione transcribi necessum esse; Tum etiam id, quod super promovendis Salvis conductibus, qui ex parte Coronæ Hispaniæ transcribendi sunt, submisit censuistis suggerendum.

Ad ultimum igitur caput hoc, quod attinet, super eo tam ad Oratorem Nostrium in Hispania Marchionem de Carretto, quam ad Serenissimi Hispaniarum Regis Catholici, Consobrinum & Affinis nostri Charissimum, & Governatores Belgicarum Provinciarum jam tum alterâ & vicesimâ die nuper elapsi Mensis Novembris perscripsimus, prout etiam nunc per hunc cursorem Ordinarium iterato scribimus, certo Nobis promittentes à parte illâ nullam prorsus futuram moram aut difficultatem. Ad præsensum verò Tutricis, Regentisque titulum, quod spectat, id genus postulati ita se habere comperimus, ut ad tractatus principales multo magis revocandum, quam in hisce præliminaribus disciprandum videatur. Siquidem non modò Nos simile quicquam pro Principibus Cardinale & Thomâ à Sabau-

Sabaudia fratribus (quod tamen à
Coronâ Franciæ multo iustius con-
tendere poteramus) non postulavi-
mus, neque Corona Suecica aut
Franciæ pro ullâ interessatâ Viduâ vel
Tutrice Germanicâ, Italicâve na-
tionis tale quid requisivit. Postula-
tum igitur hoc aliter, quam novam
et supervacaneam tractatum pro-
crastinationem accipere atque inter-

pretari non possumus. Id quod ita
Legato Veneto Lutetiâ commoran-
ti quamprimum significabitis, quod
Nos responsi loco vobis benigne du-
ximus rescribendum. De cætero
gratia Nostra Cæsarea Vobis beni-
gne constat. Viennæ 2. De-
cembris anno

1641.

Num: 17.

Copia litterarum Cæs: ad Luzzovi- um de 18 Decembris Anni 1641.

EX

GERMANICO IN LATINVM
fideliter translatarum.

FERDINANDVS III. &c.

LITTERAS TUAS
Vigesimâ sextâ
Novêbris pro-
ximè elapsi da-
tas rite accepi-
mus, atque ex
his inter cætera
intelleximus,

quod Gallicus illic Hamburgi resi-
dens Legatus d' Aulx à Rege suo in
mandatis habeat, non prius ad com-
mutationem Salvorum Conductuum
vel ullam Conventionem de loco ac
tempore ad tractatus constituendo

procedere, donec à Nobis Ducissâ
Sabaudia Viduâ petitus Salvus Con-
ductus cum titulo Tutricis & Regen-
tis Statuum illius datus sit.

Qua super re te benignissimè ce-
sare nolumus, quod Salvo Condu-
ctui jam ante pro dicta Ducissa expe-
dito etiamnum inhæreamus, quem-
admodum etiam Nos jam semel at-
que iterum erga Nostros ad Gallica-
nos tractatus Deputatos Plenipoten-
tarios, prout ex apposis sub A. B.
videre est, declaravimus. Id quod
pro certiori directione tua, atque ut
conve-

convenientibus locis per occasio-
nem iudicare possis, tibi hisce sub
gratia nostra Cæsarea (quâ tibi pro-

30
pensimanemus) benigne communi-
candum censuimus. Viennæ
18. Decembris

1643.

Num. 18.

Copia litterarum Serenissimi Re- gis Daniæ

Ad

Sacram Cæsaream Maiestatem de
24. Decembris, Anni 1641.

LEX

GERMANICO IN LATINVM FIDE-
liter translatarum.

ERENISSIME
Potentissime Cæ-
sar, Singularia
nostra & amica-
bilia obsequia
atque omne bo-
num. Charissi-
me Domine Cō-
sanguineæ Cæsareæ Vestræ Dilectio-
ni & Maiestati prosequentes fidem
nostram operam, quam afflictæ Rei-
publicæ ac velut paci postliminio re-
ducendæ hactenus graviter impen-
dimus, amice duximus significan-
dum, neque dubitamus, quin eius-
dem adhuc Hamburgi commorans

Consiliarius Imperialis aulicus pluri-
bus eidem retulerit, quemadmodum
supremâ divinitate bene juvante Le-
gati, tam Gallicani, quàm Succici
nominis, post crebras hinc inde ha-
bitas disceptationes in præliminari-
b⁹ jam concluderint, exceptis paucis
quibusdam, quæ adhuc desiderantur
capitibus, quæ unâ cum adiunctis
resolutionibus in exemplis authenti-
cis communicamus: Et cum Legatus
Gallicus etiam nunc in eo persistat, ut
Ducissæ Sabaudiaë detur Re-
gentis ac Tutricis titulus, pro-
ut iam antè Vestræ Cæsareæ

Dilectio-

Dilectioni ac Maiestati indicavimus, quod erga eundem ultraquam conveniat, (quandoquidem factum tertii præstandum in Nos suscepimus) declaraverimus.

Idcirco Cæsaream Vestram Dilectionem & Maiestatem denuò amicè & obsequenter requirimus, ut amore boni publici iuxta priorem nostram petitionem hac super re sese benignè ac fauorabiliter declarare, & potius imminentem afflictæ ac præcipitanti Charissimæ patriæ Germaniæ extremam cladem & ruinam, quàm alia quasi privata quædam commoda considerare velit, nequè ad nos in factæ expromissionis nexu destituat, ne præsens quòq; apertura denuò in cassum recidat, atque evanescat. Interea verò Cæsarea Vestra Dilectio & Ma-

iestas omnia adversa præjudicia protestando poterit præcavere, nè fortè cuiquam hac in parte quippiam de jure suo detrahatur, vel amplius quàm fas est attribatur.

Quid insuper in præliminaribus istis actum sit, ad Cæsaream Dilectionem & Maiestatem Vestram, eiusdem Plenipotentiariorum pluribus referendum relinquimus. Atquè Eidem incuntem annum hunc felicissimum juxta ac pacatissimum vouentes, Divinæ protectioni ac tutelæ ipsam sincerè commendamus. Datum in Castro nostro Glucksburg 24. Decemb. Anno 1641.

Christianus quartus DEI gratia
Dania, Norvvegiæ, Vandalorum &
Gothorum Rex, Dux Slesviciæ,
Holsatiæ, Störmariæ, & Dietmarsæ,
Comes Oldenburgi & Delmenhorsti,
&c. Cæsareæ Vestræ Majestatis &
Dilectionis Fidissimus
amicus.

CHRISTIANUS, &c.

Num. XIX.

Copia Schedulæ Comitiss d. Avaux

AD

Dominum Langermannum d. e 24.
Decemb. Anno 1641.

REVERENDE DOMINE DECANE.

D promptio- bus hodie à me subscripta est, mihi
rem tractatio- non esse animum disputandi, vel de-
nis Vestra exi- negandi titulum Casareum. Hisce
tum Domina- Dominationem Vestram protectio-
tionis Vestrae si- ni divinæ commendo. Dabantur
gnificandū du- Hamburgi, die 24. Decem-
xi, in eâ decla- bris, Anno
ratione, quæ 1641.
super pacis universalis præliminari-

Copia

Copia conventionis Hamburgensis

Num. 20.

Cæsareo-Gallicæ.

SACRÆ Cæsareæ Maiestatis & Imperii Aulico Consiliarius ad circulum inferioris Saxoniz, & ad pacis præliminaria cum potestate deputatus Legatus, Conradus à Lutzow, &c. Vniuersis & singulis, quorum interest, constare volumus; Postquam multis retro annis agitari cœperunt rationes instituendæ de pace uniuersali tractationis, atque aliæ ex aliis difficultates in præliminariis emerferunt, tandem, Deo aspirante, & Serenissimi Regis Daniæ tanquam Mediatoris, interposita authoritate, factum esse, ut inter nos pro sua dicta Cæsareæ Maiestate & Rege Hispaniarum ex una, & Illustrissimum & Excellentissimum Legatum Dominum Claudium de Mesmes, Comitem d' Avaux pro Rege Christianissimo ex altera parte, dicta præliminaria conclusa sint, sequentem in modum.

Loca uniuersalis tractatus sint Monasterium & Osnabruga in Westphalia; Ex quorum utroque statim post commutatos (ut infra dicetur) Salyos Conductus, educantur militaria partium

Num. 21.

Cæsareo-Suecicæ,

SACRÆ Cæsareæ Maiestatis & Imperii Aulico Consiliarius ad circulum inferioris Saxoniz, & ad pacis præliminaria cum potestate Deputatus Legatus, Conradus à Lutzow, &c. Vniuersis & singulis, quorum interest, constare volumus; Postquam multis retro annis agitari cœperunt rationes instituendæ de pace uniuersali tractationis, atque aliæ ex aliis difficultates in præliminariis emerferunt, tandem, Deo aspirante, & Serenissimi Regis Daniæ tanquam Mediatoris, interposita authoritate, factum esse, ut inter nos simul ac Serenissimæ Reginae Regnique Sueciæ aulæ Cancellarium, & Legatum, Illustrissimum & Excellentissimum Dominum Iohannem Adler-Salvium, dicta præliminaria conclusa sint, sequentem in modum.

Loca uniuersalis Tractatus sint Osnabruga & Monasterium, in Westphalia; Ex quorum utroque statim post commutatos (ut infra dicetur) Salyos Conductus, educantur militaria

partium praesidia, & durantibus congressibus dictae civitates sacramento erga utramque partem solutae ad neutralitatem obligentur.

Magistratui interim proprio cum milite & civibus suae cuiusque Urbis Custodia relinquatur. Ipse vicissim dato reversali obstringatur ad fidelitatem & securitatem toti Conventui praestandam, & tractantium res ac personas Comitatumque sancte habendum & custodiendum; Et si quid ab eo, pro communi tractatus bono, requisitum fuerit, praestet se quidem obsequentem; neutrius tamen partis iussa exequatur, nisi ab utroque Legatorum corpore collegiatim insinuata.

Uterque congressus pro uno habeatur; atque ideo non solum itinera inter Monasterium & Osnabrugam, omnibus, quorum interest, ultro citroque libere secureque commeari posse, tuta sunt: Sed & quicumque interior locus particulari tractantium Conventui, pro mutua communicatione commodus visus fuerit, eadem, qua dictae Urbes, securitate fruatur.

taria partium praesidia & durantibus Congressibus, dictae Civitates, Sacramento utriusque partis solutae, ad neutralitatem obligentur.

Magistratui interim proprio cum milite & Civibus suae cuiusque urbis custodia relinquatur. Ipse vicissim, dato reversali, obstringatur ad fidelitatem ac securitatem toti Conventui praestandam, ac tractantium res ac personas comitatumque sancte habendum & custodiendum; Et si quid ab eo, pro communi tractatus bono requisitum fuerit, praestet se quidem obsequentem; Neutrius tamen partis iussa exequatur, nisi ab utroque Legatorum corpore collegiatim insinuata.

Iura & Privilegia Civitatis Osnabrugensis interim Salva maneant, & templi, Scholae, Curiae, penes Senatum; Incognominem vero dicte sine neutra belligerantium pars plus juris facere sibi sumat, quam tempore huius Contractus habent.

Uterque congressus pro uno habeatur, atque ideo non solum itinera inter utramque urbem omnibus quorum interest ultro citroque libere secureque commeari posse tuta sunt: sed & quicumque locus interior particulari tractantium conventui, pro mutua communicatione videbitur commodus; eadem, qua dictae urbes securitate fruatur.

Libera quoque sit in omnia dicta localiterarum, commerciorum & rerum omnium, tanto Conventui necessaria, importatio, exportatioque nec ab ulla parte, ullove modo aut pretextu, usquam turbetur, sed potius

Si vero, quod Deus avertat, tractatus universalis re infecta dissolvetur, recipiant Monasterium & Osnabrugæ statum & præsidia, quæ nunc habent, omni ex parte: at sanctæ religionis sequæ servetur Neutralitas ad sex hebdomadas post abruptum tractatum.

Salvi Conductus ad Monastesiensem congressum infra enumerati, commutentur utrinque omnes intra menses duos à die huius conventionis: & ne diversis diffinisque procul locis faciendi commutatio implicet negotium, ac novas adferat moras, fiat illa Hamburgi per Regios Daniæ Ministros.

Et quidem ex una parte tam Imperator, quam Rex Hispaniæ, tradant sequentes Salvos Conductus, quisque suos.

1. Pro Plenipotentariis Regis Christianissimi.

2. Pro Residente Suecico.

3. Pro Plenipotentariis Serenissimæ Duciſſæ Sabaudicæ.

4. Pro Plenipotentariis Ordinum Generalium foederati Belgii.

5. Pro Deputatis Electoris Trevirensis.

6. Pro Principe Carolo Ludovico Comite Palatino Rheno eiusque fratribus aut eorum Deputatis.

7. Pro Ducibus Brunsvicensibus & Lüneburgensibus aut eorum Deputatis.

8. Pro Illustrissimæ Principis Ameliæ Elisabethæ Landgraviæ Hassiæ Viduæ Deputatis.

9. Pro universis Imperij Ordinibus,

tius omni meliori modo promoveatur.

Si vero, quod Deus avertat, tractatus re infecta dissoluti contigerit, recipiant Osnabruga, Petersburgum & Monasterium statum & præsidia, quæ nunc habent omni ex parte: at sanctæ religionis sequæ servetur neutralitas ad sex hebdomadas post abruptos tractatus.

Salvi Conductus pro utroque congressu, commutentur utrinque omnes intra duos Menses à die huius conventionis. Et ne diversis diffinisque procul locis faciendi commutatio implicet negotium morasque novas adferat, fiat illa Hamburgi per Regios Daniæ Ministros.

Et quidem ad congressum Osnabrugensem ex parte Augustissimi Imperatoris tradantur sequentes Salvi Conductus.

1. Pro Regina, Regnique Sueciæ Plenipotentariis.

2. Pro Residente Gallico.

3. Pro Domo Palatina.

4. Pro Domo Brunsvicensi & Lüneburgensi.

5. Pro Domo Hassiæ Castellana.

6. Pro universis Imperii Statibus Sueciæ foederatis & adherentibus in genere.

bus, Gallia: Foederatis & adherentibus in genere, aut eorum Deputatis.

Ex altera parte per Dictos Daniae Ministros, dictoque loco & tempore tradantur ad eundem congressum Monasteriensem Christianissimi Regis Salvi Conductus.

1. Pro Plenipotentariis Imperatoris.

2. Pro Plenipotentariis Regis Hispaniae.

3. Pro utriusque foederatis & adherentibus in genere, aut eorum Deputatis.

4. Pro Deputatis Electoris Coloniensis.

5. Pro Deputatis Electoris Bavariae.

Salvi Conductus Caesarei & Hispanici pro Plenipotentariis Ducis Sabaudiae, sub ea forma concepti tradantur, quae in Exemplari apud Serenissimum Daniae Regem deposito, expressa est, addito tantum titulo Turricis Filij sui Sabaudiae Ducis, & eius Statuum Regentis.

Ceteri verò omnes & singuli tam ex parte Imperatoris & Hispaniae, quam ex parte Galliae sub ea formula, quae novissime per Mediatorum Legatos communicata partibus & ab illis probata fuit.

Quo facilius à parte Hispaniae Salvorum Conductuum commutatio procedat, valeant, qui antehac à vivente Serenissimo Cardinale Infante in forma supradicta expediti fuerunt, si à Rege Catholico confirmantur & ratihabentur.

Singulis Salvis Conductibus dicta Tractatus Universalis loca dieique ex praescripto sequentis articuli inferantur,

Ex parte verò Serenissimae Reginae Sueciae tradantur sequentes Salvi Conductus.

1. Pro Imperatoris Plenipotentariis.

2. Pro Deputatis Electoris Moguntini.

3. Pro Electoris Brandenburgici Deputatis.

Supradicti Salvi Conductus omnes & singuli, tam ex parte Romani Imperatoris, quam Reginae Sueciae, sub ea formula, quae novissime per Mediatorum Legatos communicata partibus, & ab illis probata fuit, concepti extradantur.

Singulis quoque Salvis Conductibus supradicta tractatus universalis loca respective inferantur. Ex presentis

nr, & præfatis Tractat^o autographū, data Singulis Legatis copiā apud Serenissimū Daniæ Regem deponatur.

Dies autem auspiciando utrique Congressui Monasteriensis nimirum & Osnabrugensi dicta constitutaque esto vigesima quinta mensis Martij proxime venturi: Quod felix faustumque Orbi Christiano det esse DEUS.

Præfens Tractatus cū altero super iisdem pacis Vniuersalis Præliminaribus hodierna quoque die conclusō inter nos Conradum à Lutzov pro Serenissimo Imperatore ex una, & illustrissimum Legatum Dominum Joannem Salvium pro Serenissima Regina Sueciæ ex altera parte, unus idemque sit Tractatus, nec nisi adimpletis utriusque conditionibus, alteruter pro impleto habeatur.

In quorum omnium fidem præfentes manibus nostris signatas, sigillis quoque mutuis firmavimus, earundem ratihabitionem à Principalibus utrinque nostris factam, unā cum dictis Salvis Conductibus, statuto tempore ac loco insinuandam promittentes. Actum Hamburgi die 25 Decembris Anno supra Millesimum sexcentesimo quadragesimo primo.

L.S.

Conradus à Lutzov.

sentis tractatus autographū, data Singulis Legatis copiā authentica, apud Serenissimū Daniæ Regē deponatur.

Dies autem auspiciando utrique Congressui Osnabrugensi & Monasteriensis dicta, constitutaque esto mensis Martij proxime venturi, quod felix faustumque orbi Christiano det esse Deus.

Præfens autem tractatus cum altero, super iisdem pacis Vniuersalis præliminaribus hodiernā quoque die conclusō inter Nos Conradum à Lutzov pro Imperatore Romano & Rege Hispaniarum ex una, & illustrissimum Legatum Dominum Claudium de Mesmes Comitem d' Auauz pro Christianissimo Rege ex altera parte, unus idemque sit tractatus, nec nisi adimpletis utriusque conditionibus alteruter pro impleto habeatur.

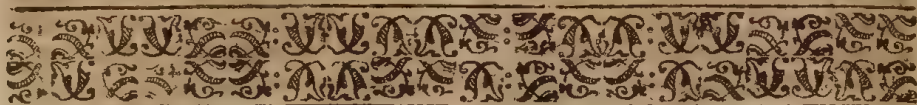
Quæcunque suprà de die locisque tractatum dicta sunt, ea à Principalibus utrinque nostris peculiari Instrumento rata habebuntur, eaque ratihabitione unā cum enumeratis Salvis Conductibus præstituto tempore ac loco reciprocè commutabitur.

In quorum omnium fidem, roburque præfentes, manibus nostris signatas, sigillis quoque mutuis firmavimus. Hamburgi die 25 Decembris Anno 1641.

L.S.

Conradus à Lutzov.

Copia

Num. XXII.

Copia Conventionis Suecico-Cæsareæ.

SERENISSIMA Reginæ, Regnique Sueciæ ad pacis negotium cum potestate Legatus, Johan Adler Salvius, &c. Vniversis & singulis, quorum interest, constare volumus; Postquam multis retrò annis agitari ceperunt rationes instituendæ de pace universalis tractationis atque aliæ ex aliis difficultates in præliminaribus emiserunt, tandem DEO adspirante, & Serenissimi Regis Daniæ, tanquam Mediatoris, interpositâ authoritate factum esse, ut inter Nos & Consiliarium ac Legatum Cæsareum Illustrissimum & Excellentissimum Dominum Conradum à Lutzow, dicta præliminaria conclusa sint modo sequenti.

Loca universalis tractatus sint Onabruga & Monasterium in Westphalia; Ex quorum utroque statim post commutatos (ut infra dicetur) Salves Conductus, educantur militaria partium præsidia, & durantibus

congressibus dictæ Civitates, Sacramento utriusque partis soluta ad neutralitatem obligentur.

Magistratui interim, proprio cum milite & civibus, sua cuiusque Urbis custodia relinquatur. Ipse vicissim dato reversali, obstringatur ad fidelitatem ac securitatem toti conventui præstandam & tractantium res ac personas comitatumque sanctè habendum & custodiendum. Et si quid ab eo, pro communi tractatus bono requisitum fuerit, præstet se quidem obsequentem; neutrius tamen partis iussa exequatur, nisi ab utroque Legatorum corpore collegiatim innuata.

Jura, & privilegia Civitatis Onabrugenensis interim salva mancant, & temple, Scholæ, Curia, penes Senatū. In cognominem vero dioccesim neutra belligerantium pars plus Inris factive sibi sumat, quam tempore huius contractus habeat.

Uterque Congressus pro uno habeatur, atque ideo non solum itinera inter utramque Urbem omnibus, quorum interest, ultrò citroque libere securèque commeari posse, tuta sunt:

santo: Sed & quicunque locus inter-
iectus particulari tractantium Con-
ventui, pro mutua communicatione,
videbitur commodus, eadem qua di-
cta Urbis securitate fruatur.

Libera quoque sit in omnia dicta
loca litterarum, commercatus & rerum
omnium, tanto Conventui necessa-
riarum importatio, exportatioque,
nec ab ulla parte ullove modo aut
prætextu, usquam turbetur, sed poti-
us omni meliori modo promovea-
tur. Siverò quod DE VS avertat,
tractatus re infecta dissolvi contige-
rit, recipiant Osnabruga, Petersbur-
gum & Monasterium, Statum & præ-
lidia, quæ nunc habent, omni ex par-
te, At sanctè religioseque servetur
neutralitas ad sex hebdomades post
abruptos tractatus.

Salvi Conductus pro utroque con-
gressu, commutentur utrinque omnes
intra duos Menses à die huius Con-
ventionis. Et ne diversis diffitisque
procùl locis facienda commutatio
implicet negotium morasque novas
adferat, fiat illa Hamburgi, per Regios
Daniæ Ministros.

Et quidem ad Congressum Os-
nabrugensem ex parte Serenissi-
mæ Reginæ Sueciæ tradantur
sequentes Salvi Conductus.

1. Pro Plenipotentariis Impera-
toris.

2. Pro Deputatis Electoris Mo-
guntini.

3. Pro Electoris Brandenburgici
Deputatis.

Ex parte verò Serenissimi Impe-
ratoris Romani tradantur ad di-

XX

etum congressum Osnabrugensem
Salvi Conductus sequentes.

1. Pro Reginæ Regniq. Sueciæ
Plenipotentariis.

2. Pro Residente Gallico.

3. Pro Domo Palatina.

4. Pro Domo Brunsvicensi & Lu-
neburgensi.

5. Pro Domo Hassiaca Cassella-
na.

6. Pro universis Imperij Statibus,
Sueciæ foederatis & adhaerentibus in
genere.

Supradicti Salvi Conductus omnes
& singuli, tam ex parte Reginæ Sue-
ciæ, quàm Imperatoris Romani, sub
ea formula, quæ novissimè per Media-
torum Legatos communicata parti-
bus, & ab iis probata fuit, concepti
extradantur.

Singulis quoque Salvis Conducti-
bus, supradicta tractatus universalis
loca respectivè inferantur, & præsen-
tis tractatus autographum, datâ sin-
gulis Legatis copiâ authenticâ, apud
Serenissimum Daniæ Regem depo-
natur.

Dies autem auspicando utrique
Congressui, Osnabrugensi & Mona-
steriensi dicta, constitutaque esto
(15) 25. Mensis Martii proximè ven-
turi, quod felix faustumque orbi
Christiano det esse DEUS!

Præsens autem tractatus cum al-
tero super iisdem pacis universalis
præliminaribus hodiernâ quoque die
concluso inter Illustrissimos Legatos,
Dominum Conradum à Lutzovv,
pro Imperatore & Rege Hispaniarum
ex una, & Dominum Claudium de
Mesmes Comitem d'Avaux pro Chri-
stianissimo Rege, ex altera parte, unus

M

idemque

Idemque sit tractatus, nec nisi adimpletis utriusque conditionibus, alteruter pro impleto habeatur.

Quaecunque supra de die, locisque tractatum dicta sunt, ea à Principibus utrinque nostris peculiari instrumento rata habebuntur, eaque ratihabitio una cū enumeratis Salvis

Conductibus præsstituto tempore ac loco reciproce commutabitur.

In quorum omnium fidem, roburque, præsentes, manibus nostris signatas, Sigillis quoque mutuis firmavimus. Hamburgi die (15) Decembris. Anno M. DC. XLI.

Num. XXIII.

Copia Declarationis Oratoris Gallici super conventionem in præliminaribus.

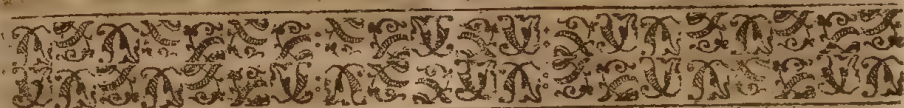

CHRISTIANISSIMI Regis per Germaniam extraordinarii Legatus Claudius de Mesmes Comes d' Avaux Universis quorum interest notum testatumque volumus, nos de Tractatu super Pace universalis præliminaribus, qui inter Nos & Illustriissimos Legatos Domini Conradum à Lutzev, & Dominum Ioannem Salvium hodiernâ die respectivè conclusus, & ab illis subscriptus, atque in manus Serenissimi Danici Regis nri Mediatoris data nobis authenticâ copiam depositus est, convenisse in omnibus & singulis ad rei substantiam pertinentibus, videlicet, loca & diem congressum, mutuam

que Salvorum Conductum, qui in illo recensentur, & sub formulis, quæ ibidem declarantur traditionem, prout per præsentes convenimus parem vim habituras, ac si dicto Tractatu nos quoque subscripsissemus, eiusque conditiones omnes hic insertæ & repetitæ fuissent. In quorum fidem hæc manu & Sigillo nostro munitas apud præmemoratam Daniæ Serenissimum Regem vicissim deposuimus, earundem Ratihabitionem à sua Christianissima Maiestate unâ cum dictis Salvis Conductibus statuto tempore ac loco promittentes. Actum Hamburgi die 15 Decembris, Anno supra Millesimū sexcentesimo quadragesimo primo.

L. S. Claudius de Mesmes.

Num. XXIV.

Num. XXIX.

Copia Responsi Comitiss d'Avaux
ad Serenissimum Regem Da-
niæ de prima Ianuarij,
Anno 1642.

Vel prout Cæsari à Serenissimo Rege Daniæ transmissum
est, de (30) Decembris, Anno 1641.

IN verbo vestro
laxavi rete.
Quamvis nec li-
tera Salvorum
Condictum
nec alia ades-
sent, quemad-
modum oport-
uit, antequam Conventui de Pace
univerſali dies præfiniretur; tamen
in Tractatum non invitatus consensu;
quem nunc ad Maiestatem Vestram
belligerantium Principum Legati
mittimus. Valuit apud me securi-
tas Regiæ Expromissionis, ut præter
ordinem usumque rerum gerenda-
rum & præter ipsa mandata eousque
progredi auderem, arbitratus con-
tra Iurisperitorum regulas hac vice
in esse cautionis tantum in persona

quantum in re, quod is fidem inter-
posuerit suam qui & Rex est, & arbi-
ter publicæ concordia, & armatus.
Spero equidem fore ut tantam au-
thoritatem secutis nemo nobis im-
punè & afflicti Orbis expectationi il-
luserit: Nec dubito quin Reges ac
Principes Christiani consideratè re-
ligiosèque habituri sint iudicium e-
ius, qui inter ipsos & ætate est pri-
mus & longo regnandi usu coalitam
prudentiam vel his maximè difficilli-
mis temporibus exerit. Saltem id
certo spondere possum Maiestati Ve-
stræ, Christianissimum Regem unà
cum belli Sociis ac foederatis imple-
turum abundè quicquid suarum esse
partium ex præſenti Tractatu intelli-
get & gratissimo quoque animo (non
segius ac ceteri omnes qui commu-

nibus miseriis finem impositum verè
cupiunt) æstimaturum labores, offi-
cia, studiumque incomparabile, quo
Maiestas Vestra promovere negoti-
um Pacis & Reipublicæ Christianæ
pristinam conficere tranquillitatem,
consilio præclaro illustrique conatu
tot iam annos perseverat. In re tam
ardua si nec opera mea inutilis fuit,
eamque Regiæ Maiestati Vestræ pro-
bare potui, equidem me summam

habere votorum meorum libens
profitebor qui sum jam pridem.

Serenissimæ Maiestatis
Vestræ.

Humillimus & observantissimus
Servitor

Claudius de Mesmes

Hamburgi 1. Jan. 1642.

Num. XXV.

Copia Declarationis Cæsareæ ad Se- renissimum Regem Daniæ super Tractatu Hamburgensi.

Epistola Cæsarea Declara-
toria.

Notæ Marginales Comit-
is d' Avaux ad Epistolam
Cæsaream.

MINISTRI Regis
Hungariæ, istarum
litterarum auctores,
male consuluerunt
ipsius existimationi,
dum suaserunt ut
auctoritate Tracta-
tus a legato suo, sicut iussus fuerat con-
clusi, publicè defugeret, idque in negotio pacis, cuius mirificum desiderium magno
streptu antea ostendaverant. Nunc illi tantum hoc artificium perunt, & sese ipsos
prodiderunt.

ERDINAN-
DUS III.
Serenissimo
Daniæ Re-
gi, &c.

A Multis iam annis Imperiales & Hispani id operam dederunt, ut viderentur qui-
etiam orbi Christiano procurare. Quod ut persuaderetur, quassissimis colori-
bus.

huc opus fuit, quorum inveniendorum singulares artifices perhibentur. Eos obiecerunt oculis precipue Germanorum, Danorum, Sclavorum, Anglorumque, seductis etiam nonnullis, qui rem non noverant, aut in huiusmodi negotiis parum fuerant versati.

P Ræter cetera quibus Austriaci imaginarium hoc pacificandi propositum celebrius reddi & simulationis sua fidem conciliari posse crediderunt, ad id potissimum nuperis Comitibus Ratisbonensibus abusi sunt. Ibi Rege Hungaria quicoram aderat impulsore, nihil omiserunt eorum quibus tota belli invidia in facios Reges derivari posset. Effecerunt ut publico Concilii nomine ad Regem Christianissimum, & Serenissimam Suecia Reginam scriberetur, omnia ad pacem esse expedita dummodo placeret ea de re Legatos suos Hamburgi commorantes idoneis mandatis instruere, quasi nihil amplius tantam negotium moraretur. Etiam secundas postea literas in Sueciam miserunt dum publicus Ordinem Regni Conventus agebatur, in celebriori luce suum scilicet pacis studium honestissimamque voluntatem exposituri. Impetrarant eodem tempore à Serenissimo Rege Dania, ut eadem de causa Legatum Extraordinarium ad Comitibus mitteret; Et ab Electore Brandenburgico, suis ut officiis Legationem prosequeretur. Sperabant persuaderi hoc pacto toti Germaniæ posse, non sine ardua molitione summoque labore ad tractationem de pace Suecos pertrahi. Hunc animum, hoc pro pace consilium, quod venditabant, impensius probaturi, inferi, curarunt posterioribus illis literis, Legatum Luitzovium sufficientissimè tam esse instructum mandatis ac potestate de preliminaribus pacis generalis cum Legatis Gallico Suecicoque qui Hamburgi essent transigendi.

E Xinde Dania Rex ad Legatum Gallie scribit eumque ad inchoandam tractationem invitatur, internuncio Consiliario suo Domino Langermanno, quem literis, ut vocant, Credentia, quæ mandatis fidem arrogant, instruit.

P Ergit ulterius Rex Dania, innixusque frequentibus literis totiesque asseveranti Regi Hungaria confisus, per epistolam Legato Gallico promittit Imperatorem Regemque Hispania rata habituros omnia, de quibus cum Legato Luitzovio circa preparatoria pacis convenisset.

H Is insistentes fundamentis Gallicus Suecicusque Legati, interveniente Langermanno, qui plus quam trium mensium operam huic resimpendit, Tractatum illum, de quo nunc agitur, perfecerunt signaruntque, atque una cum ipsis Luitzovius plenipotentiæ Regis Hungariæ munitus, auctoritate Imperialis Consilij approbatus, Regisque Mediatoris ex promissione sublevatus. Et tamen ecce acta gesta que eius repudiantur & reniciuntur.

S I ad versarij tam parum integrè versantur in re non adeo magni momenti qualia sunt preparatoria tractationis de pace, quid tandem de religione fideque eorum sperari potest ubi pax ipsa, resque totius Christiani Orbis maxima agitur?

Periculosum foret & indignum, in ipso limine tractationis huius, permittere Austriacis eam auctoritatem, quâ quaecunque lubet aut approbant aut inficiantur.

DEnique illi publicæ tranquillitatis tam cupidi, qui nos toties cessationis infimulaverant, ubi nos conferre gradum vident, quantum possunt resiliunt, ut tam obscurum amplius esse nequeat inopinatio illis hanc nostram liberalitatem accidisse, non enim speraverant futurum ut acciperemus quæ offerebantur.

Sed necesse est ipsas expendere literas, quæ ita habent.

UTrasque Dilectionis Vestræ 19. Novembris & 24. Decembris anni proxime elapsi datas literas recte accepimus, atque ex iisdem pariter atque ex apposis scripturis liquidius intelleximus, quantum ac quousque in compositione Præliminarium ad instantem Congressum universalem adhibita apud Gallicos simul ac Suecicos Hamburgi commorantes Ministros Dilectionis

Ministri Regis Hungaria suppresserunt hic aliud postulatam, quod literis Regis Danie continetur, de Plenipotentia nempe Hispania Regis, de quæ ratificatione Tractatus Hamburgensis.

Rex Dania non minus Ratificationem, Tractatus quam Salvum Conductum pro Sabaudia postulavit. Vtrumque enim in se receperat, & pro utroque expromiserat literis ad Legatum Gallicum scriptis quarum exemplum ab ipso Viennam missum est. Sed Imperiales omittunt illam partem de Ratificatione, quandoquidem eam prestare nolunt. Primo itaque intuitu largiri aliquid Regi videntur, sed re ipsa interpositionem eius fidemque ab ipso datam frustrantur.

Tamet si igitur neutiquam dubitemus quin noster tum Hamburgi commorans Consiliarius Imperialis Aulicus Conradus à Lutzaw, juxta præscriptum ac tenorem Cæsarei nostri ad ipsum XIX. Decembris expediti mandati ad Dilectionem Vestram pluri-

Otiorè hac repetuntur, postquam de ea controversia iam transactum est.

Quod

ctio

Quod si quis iura Serenissima Ducissa Sabaudia (cum & possessione sua se ineri possit) futurum nobis explicari velit, remanentem ut agamus postulat, totumque negotium a primordiis repetere iubet. Huc videlicet tendunt Imperiales sicut ex sequentibus apparebit.

4

Ita est, multatandem concessit Rex Hungaria, quia primum omnia negaverat; etiam iustissimam, & sine quibus consisteri huiusmodi tractationes nequeunt. Adeo quidem ut ab initio nullos Salvos Conductus Germaniae Principibus quibus cum Gallia Sueciaque foedus est, impertiri voluerit. Verum si aduersae partis Rex Hungaria decessit de tam multis qui sit ut nihil nunc irasciat auctoritati Mediatoris, fideique pacationis solennis & consummata.

etio Vestra quoque intellexerit, hocce ad Tractatus principales non vero ad Praeliminaia spectans negotium non esse idoneam neque sufficientem causam, cur Franciae Rex a Congressu illo sese potuerit aut debuerit abstinere: tum Dilectioni Vestrae satis notum est, quot & quam diversis aduersae partis Petitionibus iamante (4) detulerimus, neque tamen ille ab omnibus desideratus Congressus post tot tantasque a summae auctoritatis Interpositoribus factas sincerationes, a parte aduersa ad optatum fuerit promotus effectum: Ut ut autem sit, amicam atque enixam Dilectionis Vestrae requisitionem benevole accipimus, inprimis vero in facta expromissione, vel hoc consideramus, quod Dilectio Vestra petitem Saluum Conductum eum in modum desideret uti ambobus Sabaudiae Principibus ratione Tutela & Nobis ipsis commissae neutiquam fraudi, praediciove sit.

Aeproinde Nos etiam Dilectionem Vestram ita declaramus, quod dictum Saluum Conductum pro Ducissa Sabaudia eo plane modo, quo Dilectio Vestra a Nobis postulavit, sub die hodierna (Tit.) Comiti ab Auersberg

transmittimus, illique simul clementer praecipimus, ut eundem penes se (5) retineat, neque ante extradat, donec (6) omnia in praelimiribus sint transacta & composita, & universum negotium a sola extraditione huius Salvi Conductus pendeat, verumtamen excipimus & reservamus nobis hic expresse quod quando tandem ad realem extraditionem fuerit perventum, quo huius Tituli in his duntaxat Salvis Conductibus facta concessio praedictis Sabaudiae Principibus in iuribus

Quod Rex Hungariae Daniae Regi altera manu largitur, id retractat altera. Concedimus inquit Saluum Conductum, sed ut a nostra Legatio tradatur, id vero cavemus.

Tempus quo tradi hunc Saluum Conductum Rex Hungariae iubet indefi-

indefinitum est, neque definietur, nisi quando id ipsi visum fuerit. Quoniam enim post solennem Tractatum Preliminaria nondum determinata esse censet, nunquam profecto de negotio transactum videbitur nisi cum ex usu ipsius erit.

7.

Quam hac Tutela de iure commissafit, ipse Rex Hungaria ostendit in simili causa, ubi tamen contrariam in partem sententiam dicit. Ante paucos enim annos Ducissa Megapolitana Viduam tutelam filii sui, & ditionum eius administrationem ad iudicavit, neglectis omnibus, in quibus pupilli patris causam suam videbatur tueri. Nunc vero quoniam in causa Sabaudica agitur commodum Regis Hispaniae, iure prudentia Viennensis longe alius est, qualis effectorum solet, qui nigra in candida veniunt.

8.

Nullo modo fidem Regis Danie liberat, neque enim aut suam aut Hispaniae ratificationem mittit, quas ex promissa Regia complectitur. Et Salvo Conductui pro Sabaudia talis est annua conditio, qua existere, nisi quando ipse volet, non potest.

Ad reliqua omnia quae à Consiliario nostro Imperiali Aulico mediante Dilectionis Vestrae Consiliario Domino Langermanno cum Gallicis Suecicisque Ministris acta sunt, & partim ex nostra, partim etiam aliorum Intercessorum ratificatione atque ul-

9.

Videntur Viennenses satis negligenter legisse pactum Hamburgensis articulos, vel potius sincere recitare. Neque enim illa pendet ex Ratificatione Regis Hungariae aut cuiusquam sedentis aut nativibendim obligat. Hae enim omnes estis, quae efficitur illius plenipotentie quam Legatio suo attribuit.

10.

Per quod Viennensis est quod Legationis Gallicae Procancelario Carminidem

teriori resolutione (9) pendent, exinde singulari cum grati animi affectu agnoscimus indefessum & constans Dilectionis Vestrae studium quod hactenus promovendo Congressui illi sedulo atque indefinenter impendit. Id Dilectioni Vestrae merito sempiternam nominis sui gloriam conciliabit.

Et licet neque eum (quod Nobis quidem liquet) ulla istiusmodi illegitimatio ad tractandum cum Caesaris nostris Ministris à Gallico Legato

Idem de pace negotium Hamburgi tractante (cum id exposceret) Ministros Regis Danie mandatum quod habebat procuratorium edidit, quo ipse facta est potestas transigendi & de pacis preparatorio & de pace ipsa. Exhibuit insuper Salvos Conductus quos Rex Christianissimus Plenipotentiarius Regis Hungarie largiebatur ea forma quam ipse defini-
verat.

Legato fuerit exhibita atque ipsemet factus sit, id quod hac vice hac in re actum est, absque (11) mandato actum esse. nihilominus tam pro nostra quam Serenissimi Hispaniarum Regis parte, inprimis in duarum ad dictos Tractatus Urbium Monasterii nimirum & Osnabrugae (12) electione conquiescimus.

III.

Callicus Legatus Tractatum de preliminaribus pacis conclusit pure ac simpliciter Regisque sui ratificationem promisit, eamque accepit, & in promptu habet. Cum iam signasset Tractatum, scripsit forte Regi Danie se respectu ipsius, fiduciaque Regie expromissionis in aliquot consensisse etiam prater mandata: nempe quod de die convenisset inchoandi Conventus antequam Salvus Conductus omnes, quemadmodum mos & fas iubeant, essent traditi. Quin eadem omnino Epistola continetur expresse Regem Christianissimum quae suarum partium in Tractu isto futura essent, impleturum.

Duae illae obiectiones adeo frivole abunde demonstrant Ministros Regis Hungariae viam quae elabatur circumspicere, curam autem procuranda pacis omnino non tangi.

IV.

Hic consensus de loco, Civitatibus nempe Monasterio & Osnabruga, ambiciosus est, Cuiusmodi sunt omnia pleraque quae sequuntur quaesitus studio verbis & affe etatâ prolixitate plena. Scilicet hoc artificio aures atque animos populi detinendos crediderunt, ut cum tantum apparatus vident, credant res maximas concedi. Sed si paululum excutias, solidi nihil inest. Quantum enim ad urbes nominatas attinet, de iis iam tempore Comitiorum Ratisbonensium Rex Hungariae consenserat. Vti ex recessu Imperij, quem vocant, publice edito apparet. Sed ea res opportuna visæ est quae hic rursus locum inveniret.

Nec secius acceptamus & consentimus, (13) ut itaem post traditos hinc inde Salvos Conductus praesidia moderna, quae Civitatis disciplina non sunt obnoxia, educantur, & quam diu Tractatus in una alteraque Urbe duraverint, tam diu earundem custodia ac defensio ipsismet civibus atque incolis concedatur.

Consensus iste, mera ludificatio est. Sueci enim Osnabruga militare praesidium habent: Monasterium vero se praesidio oppidanorum tuetur, nullus ibi Regis Hungariae miles est. Cum itaque Pacis studio id ultro largiti sunt Sueci, in milites

sui

N

Volu-

fui praefidarii tam ex Vrbe Osnabruga quam ex arce deducantur, in quo conu-
cto solus Suecorum consensus ventatur,
bellè profecta & festiue Imperiales aune
se quoque consentire. Quid est, summum
vendere sibi non est?

Quidni velis quando nolle non potest?
Neque enim Osnabruga in ipsius
est potestate.

Memorabile sanè & inauditum be-
neficium est, mandare Archiduci
& Piccolominio ne vi armata Osnabru-
gam accedant, & oborto collo ad carce-
rem rapiant qui de pace tractaturi eo con-
venerint. Sed eam eandem securitatem
Monasteriensis Conuentus non spontem
Hac diversitas aliquid monstrat, quæ
admodum & conditio sub qua illam secu-
ritatem largiuntur. Nam si illa obti-
neri nequit usque dum, cum omnes
legati Regum Principumque quorum de
negotio agitur, atque adeo ipsorum Me-
diatorum congregati fuerint. (ita enim
verba sonant) periculosa omnia foret se-
stinatio & acerbum fortassis diligentia
premiunt. Præterea Sueci hostium su-
orum dubia fidei exponerentur, qui inni-
xi ambiguitate huius articuli, facile inde
prætextum in vadendi loci illius occupan-
di que arripere. Dicunt fortasse aliquis
Monasterium esse ditionis Electoris Co-
loniensis itaque ab armis Regis Hunga-
riae & sociorum satius iniun-
ctum esse. Quod
sua est, cur igitur postulans a foederatis
Regibus ut reciproce sese obligent nullam
per ipsos fore Osnabrugam? Cum enim al-

Voluntis (14) etiam ut Civitas
Osnabrugensis durantibus hisce
Tractatibus privilegiis suis gaudeat,
in eorumque fructu non manuteneatur
ac conservetur, nec Magistratus in
praesentiam Ecclesiarum quâ Scho-
larum dicet Civitatis constitutione
ulla ratione perturbetur.

Denique etiam licet Salvi Condu-
ctus nostri Casarei tam loco ad
Tractatus assignato, quam etiam pers-
sonis quibus ij sunt concessit omnem
sufficientem præstent securitatem,
et superabundanti (15) tamen. Cha-
rissimi fratris nostri Dilectioni & o-
mnibus sub ipsius ductu militantibus
gratiosè ordinatum volumus, quem-
admodum sub dato hodierno ordi-
namus atque inhibemus ne duranti-
bus hisce Tractatibus adversus civi-
tates Osnabrugensem & Petersbur-
gensis ab eo quo nostris, tum Inter-
positorum, & aliorum Regum ac
Principum Legati, Osnabrugam in-
traverint, quicquam infestum aut ho-
stile consilio aut facto (quocunque
tandem nomine id vocari possit) sus-
cipere aut attentare. An sint ad eam Di-
lectioni Vestrae tam de Serenissimi
Hispaniarum Regis Catholici armis
(quoad hostes quoque ipsius id ve-
niant quæsitum) quam duorum Bava-
riae & Saxoniae Electorum concedi-
tis Imperialibus copiis promittimus
& asseveramus, certo consili partem
quoque adversam vicissim similiter
stipulaturam neque Dilectionem Ves-
tram hoc nomine idoneam (16) ab
ipsis fidem & sufficientem securitatem
accipere recusaturam, sibi quæ neces-
saria ad hoc mandata militaria ad ma-
nus suas tradenda curaturam, quem-

la sit

admo-

*ta sit inris Suecici; pari omnino ratione
vel ab ipsa vel ab ipsorum foederatis expe-
ctare periculum non debeat.*

*admodum nos, talom in eventum
Dilectioni Vestrae transmittenda tra-
dendaque curare non detrectamus.*

16.

Satis hinc apparet quemadmodum &
Sex universo Epistola contextu nihil
querere Imperiales quam ut totum negotium variis remoris ac difficultatibus impli-
cent perplexumque reddant. Idcirco proponunt Regi Daniae novis securitatibus no-
vis utrinque Declarationibus opus esse, idque & ad Regem Hispaniae & ad eius hostes
extendunt, neque tamen quos intelligi hostes velint, deferre explicant. Atque hec
omnia ut nova tractationis materiam subministrant, sed illius longe difficilioris magis-
que inextricabilis quam nupera fuit, cui tamen totum quinquennium impensum est.

Et cum de omnibus quoad promovendam necessarii hinc inde corre-
spondentiam, reciprocam litterarum transmissionem, cursorum & nunti-
orum expeditionem; & cetera hisce annexa pertinent; iam in accordatis ex
utraque parte Salvis Conductibus optimè provisum sit, in eo lubentes peni-
tus conquiescimus, certa freri spe, ut quemadmodum ex hac parte fiet, ita et-
iam ex altera quicquid ita factum conventumque est ritè adimpleatur.

17.

Hoc iam Hamburgensi Tractatu
cantum, praterea ex ipsa equitate
naturalis communique iure ac consuetu-
dine petitum est, adeo ut hic consensus Re-
giae Hungariae pro luculento aliquo indi-
cio animi ad pacem propensi accipi ne-
queat.

Quod si (17) verò præter omnem
spem atq; expectationem Con-
gressus & Tractatus isti abique con-
clusa desideratissima Pace dissolvantur,
Volumus nihilominus ut intra sex
proximas hebdomadas contra Osna-
brugam & Petersburgum nihil ho-
stile autentetur, vel Suecica Corona
impediatur quominus præsidium su-
um denuo illuc introducat, (18)
dummodo idem respectu civitatis
Monasteriensis observetur.

18.

Hæc quoque conditio captiosa est,
Monasterij nullum habet militare
præsidium Rex Hungariae quod ibi est.
Magistratus urbis sacramentum dedit, neque inde deducetur. Itaque hic omnia
disparia.

N 2

disparia. Sanè id captare videntur Imperiales, ut abuti illis liceat indulgentia & facilitate Suecorum, qui in hoc negotium pacis promoveant, ultro sese offerunt ad praesidia sua Osnabruga & Petersburgo deducenda.

192.

Manifestissima hac est tergiversatio. Hactenus Rex Hungaria Legato suo Luitzovio ipseque Regi Danica scripserat atque adeo infertis typis excusso Reversus nuperorū Comitiorū curaverat, quò maturius inchoare tractatio pacis possit, id ea sibi futurum gratius. Hac fiducia Luitzovius una cum Legatis Regum Gallia & Suecia diem XXV. Martii desinivit. Nunc vero Regis Hungaria Ministri cum expressè & disertè approbare eam definitionem deberent, quemadmodum fecerunt supra in rebus generalibus & levioris planè momenti, satis habuerunt canere eandem cantilenam quò maturius eà gratius. Quid erat quominus post decem & plures annos idem nobis occinant, & interim nihil fiat? Testari possunt omnes Legati qui sunt Viena, quoniam Ministri Regis Hungaria aperit primum conquesti sint diem XXV. Martii nimis matrum esse, seque spatio admodum antiquis includi. Sed re diu multumque deliberata, consultum duxerunt, profiteri nunquam satis in tam grato negotio festinari posse, sed tamen carentes ne vel diei iam dicta acquiescerent vel aliam saltem praesentirent.

203.

Per Legatum Gallia nullà mora est quominus tradantur Salvi Conductus de quibus in Pactione Hamburgensi inter partes convenit, nam quos ille stipulanti Legato Luitzovio promissit, omnes ex Gallia ad ipsum in debita forma transmissi sunt. Sed Rex Hungaria dum generaliter loquitur de Salvis Conductibus, protrahere hand dubie negotium cogitat, postulationibus novis, quibus assentiri Regem Christianissimum non posse, ipse non ignorat. Huc pertinet quod cum Salvis Conductus quem Luitzovius pro sui Domini federatū stipulatus est, is sufficiat si bona fide pacem quare.

quererent; nunc specialem tamen pro Duce Carolo flagitant, cui etiam titulum nomenque Ducis Lotharingie tribui postulant. Immo super hoc Salvorum Conductuum negotio alias adhuc difficultates comminiscuntur, si fidem adhibere fas est viris illustribus atque adeo partium Austriacarum studiosis, qui prolixè ea de re Viennæ scribunt. Quorum unus Epistolam hoc claudit epiphonemate: In summa, Tractatus Preliminarium pacis totus hic displicet, utinam ne ipsa pax.

21.

Mandatum de Die Salvis Conductibus inferendo, quemadmodum & Consensus ille de quo sequens loquitur articulus, res nihili sunt. Sed Ministri Regis Hungaria corradunt undique, quibus vulgo persuadeant, id omnibus modis a se agi in via Tractatus de pace expeditior sternatur.

Quin etiam ut loco fratrum Palatinorum, Ducum Brunsvicensium cognatorum ac fratrum, & Landgraviæ Hassiæ Cassellensis, Domus Palatina, Brunsvicensis & Luneburgensis, uti & Hassiæ Cassellensis in Salvis Conductibus perscribatur similiter consensimus, atque ita de integro expeditos Salvos Conductus saepe dicto Comiti Auersbergio transmisimus.

Super unico duntaxat loco quo inter Monasterium & Osnabrugam ad promovendos Tractatus necessariaeque inter Legatos instituenda colloquia & conferentiae oportunus & omnibus partibus gratus esse possit, Declaramus (22) nos ac resolvimus, quod quicquid per nostros Caesares, atque alios Regios Monasterij & Osnabrugæ tum futuros Legatos ea super re determinabitur, id ratum firmumque erit, prout ad Tractationem illam Legatus noster satis comparebit instructus.

22.

In hac parte Viennenses pro Imperio decernentem Dominum suum & quasi edicta scribentem introducunt, neque animadvertunt quod & ad Regem scribit, & de negotio de quo inter alios Reges & ipsum pariter agitur, qui profecto ad hunc modum reddere illi suas voces iustissime possent. Declaramus nos ac resolvimus quod quicquid per nostros & Regis Hungariæ Legatos Hamburgi super ea re determinatum est, id ratum firmumque sit. Sed quid causa est, cur Imperiales hunc articulum Tractatus Hamburgensis reiciant? Nimirum ne Plenipotentarii Galliae Sueciaeque in aliquo loco medio inter Osnabrugam & Monasterium congregati & negotia invicem communicare possint. Hoc non est viam quâ ad pacem eatur planiorem reddere.

N. 3. Quoad

23.

Hæc approbatio eiusdem generis est cum superioribus, comparata nempe ad illam pacifici animi ostentationem quæ se tuentur Austriaci. Etenim consentire ut Hamburgi Salvi Conductus utrinque mutuo tradantur id non est initium Tractatuum constituere; nec difficile est eas tollere quas Consilarii Vienneenses excogitatione ut a pace Hamburgenses recederent. Acquiescunt uaque immorantur, aut nullius, aut exigui momenti articulis ut videantur negotium promovere, quod aliunde totum subvertunt.

nostro Cæsareo denuo mittimus, & adhibebitur debitis locis curatio necessaria, ut & ii Salvi Conductus qui à Serenissimo Cardinale Infante Hispaniarum felicis recordationis, Oratori Veneto Lutetiam transmissi, in eiusdem adhuc versantur manibus, Hamburgum quoque remittantur.

24.

Hungaria Rex Legato Lutzovio protestatem fecit pro Rege quoque Hispania tractandi. Convenit enim est cum Lutzovio ut Rex Hispania Salvo Conductu ad certum modum conceptos largiretur, aut saltem confirmaret a Fratre Cardinali Infante quondam concessos, ita enim ius fuit, cum morte extinguatur mandatum. Quid adhuc Hungaria Rex & an scripturum in Hispaniam, & tarde inde rediturum responsum ipse prævidet. De quo quid sperare aut credere socii Reges debeant facile apparet.

25.

Excessari possent homines tanto impetu tantoque ardore ad pacem properantes, quales videri volunt Ministri Regis Hungaria, nisi isti præcipitationi in quam concu-

Quoad illud autem quod inter Consiliarium nostrum Imperialem Aulicum & Gallicos Suecicosque Ministros agitatum est, ut nimirum ad lucrandum tempus omnia quæ in Congressu hoc universali reciproce extrahere necessum est, Hamburgum (23) deferri atque ibi per Dilectionis Vestre Deputatos eorundem extraditio fieri debeat, nos quidem iam olim omnes eos Salvos Conductus quos nostris ad Colonenses Tractatus deputatis Legatis transmissimus, nostro itidem Hamburgi commoranti Consiliario Imperiali Aulico cum in finem transmissimus (quem admodum eosdem ibi in Prototypis reperire est) si res ita postulerit etiam illic extraherentur, sed illos tamen sub dato etiam hodierno Legato no-

Ad Serenissimum etiam Hispaniarum Regem (24) super confirmatione omnium à prædicto Serenissimo Cardinale Infante datorum Salvorum Conductuum primo quoque tempore scribemus, nihilominus sperantes quod ne propterea donec inde veniat responsum (25) dicti Tractatus non inchoentur.

cere aduersarios captiui tam male conueniret cum singulati illo studio repudiandi
Tractatum solennem qui omnibus huiusmodi controuersis ac litibus finem imposuit.

26

Dilectum est superius & verissima est
assertio, Tractatum Hambugen-
sem non pendere à benigna aut gratiosa
ratificatione Regis Hungariae. Ipsa in-
spectio lectioq; articulorum ostendit, quod
ratificationem Regum Gallia, Suecia,
Hungaria, Hispaniaque inuicem stipu-
lati sint Legati, promiserintque pure &
simpliciter. Inter quos Lutetius in pre-
fatione Tractatus nomen titulumque ipse
sibi sumpsit ad pacis praeliminaria cum
potestate deputati Legati.

27

Non debet presumi Tractatum Ha-
mburgensem nullo pacto dignum Regi
Hungariae & auctoritati Imperii repugna-
re. Perfectus enim & conclusus est per con-
siliarium Imperialem, & quidem inter-
uentu Mediatoris qui inter Principes Im-
perii recessit. Ideo nec deserte expli-
cant, quamnam sint enormia illa auctoritate
sua repugnantia. Formidant quippe ut il-
lis sigillatim enumeratis manifestum fiat
omnibus, aut nihil reuera existere huius-
modi, aut si quid non tunc momenti id esse,
ut tanta rei negotium quo cum tranquillitas publica coniuncta est, debeat reser-
uare. Quanto satius fuisset charta parcere, neque totas octo paginas implere, ut dice-
rent Regem Hungariae incomparabili studio ad pacem ferri, per ipsum licere, ut de ea
ad Monasterium & Osnabrugae tractetur: Legatis Regum ac Principum illic sine ullo peri-
culo atque indeo tutius esse licere: Diem inchoande rei praefinitum, quando de eo conue-
niret, Salvis Conductibus inseri posse: Consentire eundem Regem ut Salvis Conductus
concipiantur pro Domo Hassiaca, non pro Landgravia Hassiae: & huiusmodi alia
plurima de quibus vel nullum esse dubium possit, vel omnino nunquam actum est. Ve-
recte defenderetur hac insinatio eorum quae hactenus conclusa sunt, conuenientius erat,
omissa illa inutili enumeratione rerum generalium, signare & per species deducere,
quibus

Quicquid verò in illa à Dilectio-
ne Vestra nobis transmissa inter
Consiliarium nostrum Imperialem
Aulicum & Gallicos Suecosque
Ministros agitata, & ad nostram be-
nignam (26) ratificationem conclu-
sa transactione, & supremæ nostræ &
Sacri Imperii auctoritati (27) repu-
gnans comprehenditur, hanc neuti-
quam assentimur neque approbamus,
Dilectionem Vestram amice ac stu-
diosè requirentes, ut iuxta hanc no-
stram Declarationem partem quoq;
adversam eò velit disponere ac per-
movere, quod & ipsa Congressus huius
sincerè absque ulla fraude & (28) ca-
ptione suscipiat inchoandum ac pro-
movendum, quem in finem saepe di-
cto Legato nostro Comiti (29) Auer-
bergio benigne mandavimus ut si ita
Dilectioni Vestrae (30) placitum fu-
erit, eiusdem Deputatis ulteriorem
super omnibus proponat (31) expla-
nationem coniunctaq; opera ac stu-
dio eò incumbant ut ab omnibus o-
ptata illius Pacis tractationi exordi-
um re ipsa ponatur.

quibus rationibus motus in eam sententiam descenderit Rex Hungaria ut non sine lesione existimationis suae, pessimo exemplo, dissolveret reiiceretque Tractatum de quo suis mandatis instructus pro pace Legatus suus convenerat: ut nihil respiceret Mediatorem tante dignationis, ut denique toti Orbi Christiano patefaceret, nondum placere sibi bellorum calamitatibus suam imponi.

28.

Postulat Rex Hungaria ut nova Tractatio instituatur, utque Galliae Sueri facere abique ulla fraude & captione eam suscipiant. Nempe profecto ab illis deceptus est, quando citius liberaliusque quam speraverat, de die ordiende pacificationis consenserunt. Ceterum ad suos omnino Ministros hanc Censuram aut admonitionem rursus optimo transulisset. Neque enim ullus in istis Declaratoris literis locus est, qui fraudibus & captiombus vacet.

29.

Frustrantur nos suis mutationibus Austriaci. Vbi vident cum Lutetia conconnisse, eum revocant, & Comitem Aversbergium summittunt. Si & cum eo transigeretur, tertium nobis obicerent. Sed expleti mandatis Legatorum utriusque Regni & potestate eorum finita, tam quod subscriptione solenni signarunt Tractatum de quo quaritur, quam quod secuta est Ratihabitio Regis Christianissimi Reginaeque Sueciae in ipsis amplius situm non est hoc tempore quicquam novare aut redordiri sine noxia mandatis.

30.

Difficile est Dania Regi placere posse hos mores, Principi iusto, quique auctoritatem annorum quadraginta quinque quibus feliciter regnat pari prudentia tueatur. Hinc est quod contentum exemplum harum litterarum ad legatos Gallicum Suevicumque misisse, nihil ipso scripsit, neque agere cum illis perrexerit quemadmodum summo studio antea fecerat. Sane infra dignitatem suam esse credidit. Iudificationibus Domus Austriacae operam suam porro commodare, quandoquidem illa satis male utitur amicis suis non minus quam propriis Ministris, quod innoxie simplices persuaderi sibi passi sint, vere illam voluisse promotum negotium pacis.

Vnicum est, quod Comes Aversbergium Gallico Legato proponi ab eoque pericurarit, nempe ut communicetur sibi mandatum seu plenipotentia, quam haberet a Rege Christianissimo pro negotio preliminarium pacis secum inchoando. Quae propositio prorsus illusoria est, arguitque consilium retractandi difficultates universas per Rationem illam solennem cum praedecessore apud sopitas & sublatas. Adco per alios nullam tandem ligandi finis erit.

Indign.

Insu-

Insuper Dilectioni Vestrae pro foelicis & pacati anni precatione condignas merito agimus gratias, vovemusque vicissim ut Dilectionis Vestrae laudanda sollicitudo ac cura desideratum ab eadem atque aliis omnibus scopum consequatur, atque ipsa una nobiscum Sac. Rom. Imperij Patriae nostrae charissimae tum Regnorum ac Provinciarum suarum, atque universae Reipublicae Christianae constituta pace, adeoque impensae suae laudabilis operae fructu, in plurimos consequentes annos prolixissime gaudeat. De cetero eidem Dilectioni Vestrae constantem sinceram benevolentiae & amicitiae affectum cumulare offerentes.

Vienna prima Febr.

1642.

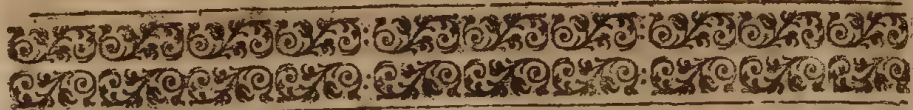
Quamvis Ministri Regis Hungariae datae operam amplificaverint Literas istas concessionibus rerum aut nihili, aut superfluarum, aut quae non fuerunt controversae, quaeque apud omnes in confesso sunt, & ne verbo quidem attigerint quae sint illae quae reuincunt in Tractatu Hamburgensi; Si quis tamen Literas cum Tractatu conferat, facile apparebit (praeter id quod auctoritatem sibi arrogant dirigendi iubendisque omnia pro imperio) unice id agi ut vel excludantur vel mutantur omnia capita praecipua. Qualia sunt, Unitas & connexio duorum Conventuum. Securitas loci cuiusdam medii inter Monasterium & Osnabrugam in quo communicaturi invicem Plenipotentarii utriusque Regni conveniant: Neutralitas illarum urbium durante tractatione: Literae Reversales Magistratuum utriusque loci quibus securitati Ministrorum externorum Regum Principumque prospiciatur: Declaratio denique Salvorum Conductuum qui utrinque tradi debeant.

Decapite postremo Salvorum nempe Conductuum toto triennio pugnatum, tandem cum Legato Plenipotentiaro Regis Hungariae transactum est. Et ecce de novo ad primordia revocamur. Interim manifestissime omnes perspicunt sola Domus Austriaca culpa fieri quod tractatio pacis non inchoetur. Illi quoque qui partibus ipsius maxime favent, quae ratione hanc tergiversationem defendant, non reperiunt. Rex Daniae quid sentiat ipso silentio profitetur, magna sane constantia gloria. Quamvis enim sit Princeps Imperii, habeatque negotia gravissima, quorum ad Aulam Vienneensem cognitio pertinet, adeo tamen sancte religioseque iusti Mediatoris officium fungitur, ut postquam viam qua ad pacem perveniatur utrique partibus aperuit, quos sponte aberrare ac declinare videt, nec defendendos tales suscipiat nec operam suam iis amplius largiatur, licet impense prolixeg, his literis ut id faceret invitatus. Hoc solum illis tribuit quod unum potest, ut sileat. Etenim scilicet fuisse rerum facies, si Rex Hungariae ratum habuisset Tractatum Hamburgensem, Gallia forte Sueciq; refragantibus aut tergiversantibus, tantum profecto criminis contractum foret quantum ipse Albis vix omnibus undis

eluceret.

O

Lic.

Lit. A.

Copia Ratihabitionis Cæsareo
Sueciæ super Tractatu præliminari Pacis
universalis.

IN

Simili mutatis mutandis expedita est Cæsareo
Gallica.

FERDINANDVS III. &c.

GNOSCI-
MUS & no-
tum. facimus
tenore præsen-
tium, quod
cum inter con-
siliarium no-
strum Imperia-

l. m. Aulicum Conradum à Lutza w.
pro nobis, & serenissimo Hispania-
rum Rege Catholico consobri-
no, Affine & Fratre nostro charissimo ex
anna; & serenissima Regina, Regni-
que Sueciæ aula Cancellarium Ioan-
nem Adlerum Salvium ex altera, par-
tibus, conventio quoad prælimina-
ria pacis Universalis Hamburgi 25.
Decembris, anni proxime elapsi, in
eum qui sequitur modum conce-
pta fuerit.

Hic insertum erat instru-
mentum, ut ante hac typis
vulgatum.

OS proinde nihil
in nobis deside-
rari cupientes,
quod ad tam sa-
lutare pacis ne-
gotium promo-
vendum ullo mo-
do pertinere possit, præinsertam con-
ventionis formam per omnia confir-
mavimus, ratihabimus & approba-
vimus, prout rigore presentium con-
firmamus, ratihabemus, & approba-
mus. Harum vigore litterarum, manus
nostre subscriptione & sigilli Cæsa-
rei impressione munitarum. Qua
dabantur in civitate nostra Vienna
22. die Mensis Iulij. 1642.

Hic

Lit. B.

Lit. B.

Copia animadversionum Legati.

Salvij ad Præd. ratificationem Cæs.

Hæc ratihabitio videtur ambigua, fallax, insufficiens
& elusoria.

QUOD si enim externa formam, id est modum ipsum (sive ut vulgo vocant) conceptum intel- ligas; parum ad rem fuerit larvam rati- habuisse, indole nucleo que neglectis.

2. Sin internam accipias; est ea quidem formati pars, non tamen formatum ipsum, ut enim non sola hominis anima est homo. Ita non sola conventionis forma conventio, at- que ita qui formam tantum appro- bat, non totum probat; sibi que in- super libertatem reservans quamcun- que instrumenti particulam non for- mam, prout usus, tempusque postu- larint, nuncupandi.

3. Quemadmodum vero ambigu- um est, utrum internam vel exter- nam intelligas: ita etiam si utramque sumas, tamen est insufficiens ratiha- bitio, Conventio enim tota compo- situm quid est, non solum ex forma,

sed etiam ex materia, efficiente, fine, adeoque loco, tempore ac pluribus aliis circumstantiis; qui igitur ex to- to causarum, & circumstantiarum acervo solam formam educit Bapti- zatque; is ceteras omnes, singulas- que exclusisse videtur.

4. Adhuc hæc cuncta se rite ha- berent; ludibriose tamen nunc pri- mum dies tam commutationis in- strumentorum, quam tractatus prin- cipalis ratiis habetur; utpote quo- rum prior præterito die (15) (25) Fe- bruarij, alter (15) (25) Martij, uter- que tot ante Menses, culpa Cæsarea- norum irritus effluxit, ut neuter am- plius servari possit.

2. Quin nec addunt Cæsareani cauti simulatores, se instrumentum in cæteris suis punctis, & clausulis ser- vaturos, vel executioni mandatu- ros, vel non passuros ut a suis ullo modo violetur (prout moris est, & in re- gnorum instrumentis servatum) scilicet, ne tam et assis prædicatis transcenden- tis formæ abstractioni inepte applica- tis, obscurior alias dol^o forte pateret.

O 2 Quæ

Quæ omnia quamvis per se Manifesta sunt, aliis tamen argumentis firman- tis firman- tis firman-

I. Tenim litteræ Casareæ de 11. Februarij ad Serenissimum Regem Daniæ data, quædam tantum probant in conventionem Luzovianâ, quædam verò (ut ipsa formalia sonant) neutiquam approbant. Aut itaque hæc rati habitio contraria est dictis litteris, aut si id sacrilegium est suspicari, latentem continet distinctionem, quæ utraque sententiâ salvetur, atque ita ambigua est, & fallax. Possunt enim dicere formam per omnia esse bonam, Materiam nihil valere, atque ita, si Dijs placet, habent intentum.

2. Actametsi reverentia Maiestatis candorem Casareæ existimationis à suspitione captatarum eiusmodi ambiguitatum libenter excuset, Ministri tamen eò minus excusari possunt, quo notius est, eorum & scientiam, & conscientiam præcipua sui parte dependere à decantatis æquivocationum artificibus Iesuitis.

3. Nimirum universam per Europam vulgatum est, Casareanos non posse tractare pacem absque Hispanis, hos autem eandem diu nolle. Dominatum Europæ armis affectantes: Ut igitur odium protracti tractatus qualitercunque declinarent, nec

tamen Ibericum defererent Achatem, commodum tali arte uti debuisse.

4. Quin ex aliis pluribus documentis, iam dudum evasit Manifestum, nec ipsos Austriacos sincerè hactenus, serioque pacem voluisse: Sola ab Electoribus nuper ad Pontificem (ut is Regem Christianissimum ad pacem excluso Rege Hispaniarum, faciendam disponeretur) decreta legatio, hanc iis rati habendi necessitatem, necessitas artificium expressit, iam dictam legationem, per præsentem ratificationem eludendi.

5. Ac ut maximè ipsa sinceritas & candor, pietatem harum fraudum mitius interpretari, & in præsens amore patistædique belli admittere vellet, nemo tamen, nisi partium studio occæcatus non videt, si quid contentorum impossèrum minus sincere Casareanis fervetur, imò si pleaque à parte violari contigerit, habere eos in his obscuritatibus colores, quibus nullam non perfidia atrocitatem, saltem ex post facto incrustare & palliare possint.

6. Neque verò prætereundum videtur. Primo, quod noluerint initio sui instrumenti Luzovium nominare legatum, ne consequenter fateantur, quod hactenus frustra renue-
rant, cum ut sic transigeret mandata habuisse,

habuisse: Deinde quod nec Legatis Regnorum, vel nomen, vel titulum Legati tribuerint; indignitate tum summis Imperiis, tum negotiis de quo agitur, adeoque ipsius Regis Mediatoris, quasi is privatorum hominum actiones promoverit, authoritati præiudiciosâ.

7. Denique ut ostendant, quam negligenter, & incuriosè res tantas tractent Viennâ, circa finem eiusdem

instrumenti, bis in eodem contextu posuerunt, vigore præsentium, & vigore harum litterarum.

Ex quibus omnibus apparet, eos rimas elabendi sectatos etiamnum bello posthabere pacem: Immemores severi iudicis sententiæ, qua sanctum est, ut gladium qui eligit

gladio tandem inte-

reat.

Lit. C.

Allegata alibi sub Litt. D.

Copia Ratificationis Suecicæ super Tractatu præliminari.

OS Christina
DEI Gratia
Suecorû, Gothi-
thorum, Wanda-
lorumq; de-
signata Regina
& Princeps he-
reditaria, Ma-

gna Princeps Finlandiæ, Dux Esthoniæ, & Careliæ, Ingridiæque Domina, &c. Constat volumus Vniuersis ac singulis, quorum interest, aut quomodolibet interesse poterit, quod, cum difficultates nonnullæ in præliminariis in primis locis atque die instituendorum de pace Vniuersali tractatum, pridem emerferint, iam verò inter nostrum & Cæsareum Legatum Hamburgi dicta præliminaria

tandem conclusa, & Instrumentum quoddam præparatorium Pacis confectum sit, cuius tenor est, qui sequitur verbotenus hic insertus.

Hic inserta fuit conventio Hamburgensis prænotata supra sub. m. 22.

Nos itaque Christina, eadem gratiâ Suecorum, Gothorum, Wandalorumque designata Regina, & Princeps hæreditaria, Magna Princeps Finlandiæ, Dux Estoniæ, & Careliæ, Ingridiæque Domina, &c. Prædictum atque inter memoratos Legatos confectum Instrumentum præparatorium Pacis in omnibus articulis atque clausulis approbavimus & ratihabimus, prouti tenore ac vigore præsentium adprobamus & ratihabemus, nec passuræ sumus, ut à no-

O 3

stratibus

fratibus illo modo violetur. In quo-
rum fidem ac certitudinem maiorem,
tabulas hasce ratihabitorias manibus
Tutorum nostrorum, & Regni Sue-
ciae Administratorum subscriptas si-

gillo nostro Regio firmari iussimus.
Dabantur Stocholmiae die quinta Ja-
nuarii, Anno supra Millesimum
Sexcentesium, quadragesimo se-
cundo.

*Petrus Brasche Comes in Wissinge-
berg. R. S. Drözeius.*

*Hermannus Wrangelius loco R. S.
Marsch, &c.*

*Carolus Gildenhjelm R. S. Ammira-
lus.*

Axilius Oxenstierna R. S. Cancellar.

*Gabriel Oxenstierna L. B. in Möre-
bii & Lindthelm R. S. Thesaurarius.*

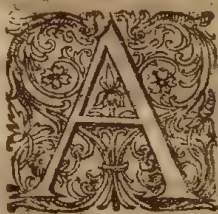
Andr. Gulken Dei, &c.

CELESTE.

Copia Ratihabitionis Cæsareæ su- per Tractatu præliminari, Cæsareo-Suecico ad nutum Salyii correcta.

IN

Simili mutatis mutandis super tractatu Cæsareo-
Gallico.

GNOSCIMUS, &
notum facimus. te-
nere præsentium
Universis: Quod
cum inter Consili-
arium Nostrum
Imperialem Auli-
cum Conradum a Luzzan speciali
mandato instructum pro Nobis, &
Serenissimo Hispaniarum Rege Ca-

tholico, Consobрино, Affine & fra-
tre nostro Charissimo, ex una; ac Se-
renissimæ Reginæ & Regni Sueciae
Legatum & Aulæ Cancellarium Io-
annem Adlerum Salviu ex altera
partibus, Conventio quoad præli-
minaria Tractatus pacis universalis
Hamburgi 25 Decembris Anni pro-
ximè elapsi 1641. in eum, qui sequitur
modum conclusa fuerit.

Hic

*Itē inserta erat conventio prout su-
pra febru. 21. habita*

Nos proinde nihil in Nobis desi-
derari cupientes, quod ad tam saluta-
re pacis negotium promovendum
pertinere ullo modo possit, præinfe-
ram conventionem per omnia con-
firmavimus, ratihabimus & appro-
bavimus, prout vigore præsentium

confirmamus, ratihabemus, & ap-
probamus: Non contrafacturi Nos
ipsi, neque, ut ab aliis contra quic-
quam fiat, permissuri. In cuius rei
fidem hæc manu Nostra subscriptas
sigilli nostri Cæsarei impressione
muniri iussimus: Quæ dabantur
in Civitate Nostra Vien-
næ die 22. Julij,
Anno. 1642.

Lit. F.

Copia declarationis Cæsareæ super factâ ratificatione.

FERDINANDVS III. &c.

Niverfis & sin-
gulis, quorum
interesse, &
quomodolibet
interesse po-
test, notum,
testatumq; fa-
ciamus. Cum

adaures Nostras pervenerit, circa Ra-
tificationem super Conventione
quoad præliminaria ad Tractatus pa-
cis universalis inter Consiliarium
Nostrum Imperialem Aulicum Con-
radum à Elizzavv speciali mandato
instructum pro nobis & Serenissimo
Hispan. Rege Catholico, Consobri-
no, Affine & fratre Nostro charissi-
mo, ex unâ; & Serenissimæ Reginæ,
Regniq; Sueciæ Aulæ Cæcellarium &
Legatum Ioannem Adlerppm. Salvium

ex altera parte Hamburgi 25. Decem-
bris anni proximè præteriti conclusâ
à Nobis 22. Julij nuperi expeditam
scrupulos ac dubia nonnulla excitata
fuisse; Nos declarasse prout præsen-
tium tenore declaramus, non fuisse,
nec esse aliam mentem, vel intentio-
nem nostram, quàm prælibatam Cō-
ventionem in omnibus suis punctis,
clausulis, & articulis, quantum per
rerum naturam licuit & licet, confir-
mare & ratificare; Prout adhuc, &
tenore præsentium autoritate Im-
periali omni meliori modo ex super-
abundanti confirmamus & ratifica-
mus. Ad terminos verò tam extra-
dendis Salvis Conductibus, aliisque
instrumentis, quàm Congressui ipsi
auspican-do præfixos quod attinet,
cum ij tempore Ratihabitionis, di-
cto

cto videlicet 22. Iulij, à nobis expedite, pridem elapsi fuissent, atque idcirco confirmari non possent, illi defectui (per quem tamen cetera utilia nequaquam vitari aut inutilia reddi posse explorati iuris est) supplendo non tantum Consiliario nostro Imperiali Aulico, & pro tempore ad accommodanda praeliminaria Pacis Deputato, Magnifico nostro & sacri Imperij fidei dilecto Ioanni Weickardo Comiti ab Auersperg Libero Baroni in Schoën: & Seissenberg, Ducatus nostri Carniolæ supremo hæreditario Mareschallo & Camerario, in mandatis dedisse, ut de aliis terminis præfigendis cum altera parte vel partibus quanto cius conveniret, Verùm etiam Serenissimum Regem Daniæ & Norwegiæ ad hanc rem promovendam benevolè requisivisse, prout Serenitas sua amice fecit, quantumque in se fuit, Studium & operam in hoc suam Reipublicæ laudabiliter

præstitit, adeoque inter partes de termino ad extrahendos Salvos Conductus, & alia instrumenta de novo conventum fuit. Actamen si quidem de his omnibus publicè notissimum sit, attamen ex superabundandi de hac mente, intentione & voluntate nostra testatum facere voluisse, & facere: cum hac insuper declaratione, quod quicquid per prædictam Conventionem conclusum fuit, & impofterum quoad hæc praeliminaria à dicto Legato Nostro concludetur, id totum firmum, & ratum apud Nos erit, & debita executioni demandabitur. Harum vigore litterarum, manu nostrâ subscriptarum, & sigillo nostro Imperiali munitarum, quæ dabantur in Civitate nostra Viennæ decimâ quintâ Decembris Anno Millesimo Sexcentesimo Quadragesimo secundo.

Lit. G.

Copia ratificationis Gallicæ super Tractatu præliminari Pacis Vniversalis.

LUDOVICUS Dei gratia Franciæ & Navarræ Rex. Universis præsentibus litteras visuris salutem. Visâ in consilio nostro declaratione à dilecto fidei nostro

Consiliario nostrorum ordinum commendatario & Legato nostro extraordinario in Germania Domino Comite d'Avaux 25. Decembris Anno supra mille sexcentos quadragesimo factâ, super tractatu illo metipso die ratione præparatoriorum ad pacem per interpositionem charissimi fratris Consanguinei, & confœderati nostri

nostri Regis Danie inter dictum Comitē d' Avaux, atque alios Legatos ac deputatos conclusio, cuius Declarationis tenor subsequitur.

*Hic inserta erat declaratio prout sepra
sub num. 23.*

Notum facimus, quod pro singulis, quo ferimur bonæ Pacis, & tranquillitatis in Republica Christiana stabilienda studio, laudaverimus, approbaverimus, & ratificaverimus, pro uti laudamus, approbamus, & ratificamus per presentes manu nostri Legati nostri extraordinario factam, volumus observare, atque ex-

equi omnia ea, in qua nomine nostro ipse se per eandem obligavit. Talis namque est voluntas nostra: In cuius rei testimonium presentes sigillo nostro communiri iussimus. Datum Valentie, die vigesima sexta Februarii Anno gratiæ supramillesecentos altero & quadragesimo Regni nostri altero & tricesimo.

LVDOVICVS, rex Francie.

Et in aversa applicata membranz parte.

Per Regem.

Bouthillier.

Lit. H.

Copia Ratificationis Regis Catholici super Tractatu præliminari Pacis ex Hispanico in Latinum fideliter translata.

PHILIPPUS Dei gratia, Rex Castellæ, Legionis, Arragoniæ, utriusque Siciliæ, Hierosolymæ, Portugalliæ, Navarræ, Granatæ, Toleti, Valentie, Gallitiæ, Maioriciæ, Hispalis, Sardinie, Cordubæ, Corsicæ, Murciæ, Iacennæ, Algarabum, Algeciræ, Gibraltaris, Insularum Canariæ, Indiarum Orientalium atque Occi-

dentalium Insularum ac terre brinæ Oceani, &c. Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Brabantie, Mediolani, Comes Habsburgi, Flandriæ, Tyrolis, & Barcinonis, Dominus, Cantabriæ & Molinæ. Quum attendendo ad bonum & tranquillitatem Republicæ Christianæ, quæ Deo iuvante obtineri poterit, stabilienda pace generali, ad quam ex parte mea semper ostendi constantem, ac firmam dispositionem, omniaque ad eam obtinendam idonea atque opportuna studia atque officia contuli,
P. deputan-

deputando Plenipotentiariorum, mittendo ac tenendo Ministros meos in loco ad Congressum assignato, & ad prouidendum amplius hoc negotium, quantum in mea fuit manu, dedi auctoritatem & plenipotentiam Serenissimo quondam Cardinali Infantae Ferdinando, fratri meo, (cui aeternum bene sit!) ad dandum Salvos Conductus necessarios, quem admodum etiam ipse fecit diversis vicibus studio ac desiderio almae pacis, non attentis casibus, qui supervenerunt, qui poterant impedivisse. Et post eiusdem decessum continuans ego eundem effectum, bonamque dispositionem ad quietem publicam, dedi eandem plenipotentiam Don Francisco de Melo Comiti de Asumar, Camerario & Consiliario meo Status, & Gubernatori ac Capiteano meo Generali Provinciarum Belgicarum, & Carolesij hodie Marchioni Turris de Laguna, qui de meo nomine meo dedit Salvos Conductus necessarios & convenientes. Atque animus & intentio mea erit semper, ut in commodum, ac quietem communem Christiani nominis suscipiatur & concludatur tractatio pacis, & ad hunc finem cum omnibus dispositionibus & mediis necessariis concurrere. Idcirco tenore praesentium ratifico, & approbo Salvos Conductus per dictum Don Franciscum de Melo, tanquam Gubernatorem dictorum Staruum Provinciarum mea-

rum Belgicarum Regio meo nomine, & vi auctoritatis, quam ad id habuit, atque habet, datos; Quamcunque Ratificationem sive Ratificationes ab eodem super actibus antecedentibus in ordine ad dictam pacem factas; Speciatim vero approbo ac ratifico Tractatus pacis praeliminares, qui Hamburgi cum Imperialibus, Gallicanis & Suevicis, vel quorumcunque aliorum interessatorum Ministris, mediantibus officiis & interventione Serenissimi Regis Daniae, agitati atque conclusi fuerint, & si in opus sit, dabo, & tradamque eosdem Salvos Conductus, quos dedit, ac deinceps daturus est Serenissimus Imperator, frater meus, habendo illos in hac ratificatione & declaratione pro expressis & declaratis, ac si reipsa forent, atque ego eos dedissem manus meae subscriptione munitos, eosque iam nunc ut tunc approbo, laudo, & ratifico, dando fidem ac verbum meum Regium, me & id, quod hac in re actum est, & quicquid deinceps agetur, validum, stabile, firmum, fixum, ac ratum omni tempore habiturum. Atque hunc in finem iussi expediri praesentes manus meae subscriptione, & sigilli mei Regii appositione corroboratas, recognitas per Secretarium Status. Datas Caesaris Augusti 8. Octobris, Anno supra mille sexcentos altero & quadragesimo.

Ego Rex.

Copia plenipotentia à Rege Catholico in Cæsarem collata, ac ex Hispanico in Latinum fideliter translata.

Nimū quietis publicæ Christiano Orbi per pacem Vniuersalem reparandā desiderium quod habui & habeo, me impellit ad cogitandum de medijs ad eam maturius, feliciusque consequendam, & ad procurandum facilia reddere omnia, quæ tantum bonam aut impedire possint, aut demorari; Et quum inter alia etiam necessarium esse possit accommodare, atque auctorizare formam Saluorum Conductuum, qui ex mea parte extrahi debent pro confederatis Coronæ Franciæ, & possint hac in re intercurrere dilationes, quas ex se distantia loci ad Congressum designati à Regiâ mea Aula fert, Visum mihi est, esse & Reipublicæ commodo fore, si (licet meo nomine iam traditi Salvi Conductus necessarii, cum omni ea securitate ac firmitudine, quam ipsa materia postulat, & ego eos laudarem, approbarem, ac ratificarem, specialibus meis litteris, ac si in eis forent expressi) provideatur, quantum ad me attinet, de breui ac prompta decisione cuius-

cunque difficultatis, controversiæ, ac dubij hac in parte occursuri. Data nimirū Serenissimo Imperatori Ferdinando Tertio, Fratri & Consobri-no meo, auctoritate ac Plenipotentia meâ Regiâ, ad dandum meo nomine dictos Saluos Conductus eadem plane formâ ac substantia, quâ Cæsarea sua Maiestas ipsosmet suos sit datura; Idcirco confisus, aut confido, Maiestatem suam Cæsaream pro bono pacis promovendo dignaturam admittere. Regiam istam meam Plenipotentiam, eaque uti in modum atque effectum supradictum, Maiestati suæ Cæsareæ illam vigore presentium omni ampliori ac validiori modo ac formâ, quâ possum ac necessum est, do, tradoque, ut Regio meo nomine, & quemadmodum ipsemet ego, possit dare, ac det litteras passus, & Saluos Conductus meos, qui petiti fuerint pro Confederatis Coronæ Franciæ ad itineris & Congressus securitatem in eadem plane formâ, eum iisdem terminis & declarationibus, quâ, quibusve Cæsarea sua Maiestas datura est suos, adeoque etiam nunc, ut nunc, laudo, approbo ac ratifico, quacumque vigore huius Plenipotentia Maiestas sua Cæsarea actura est, formâ ac vi-

supradicta, ac me obligo fide aucto-
ritatis ac verbi mei Regii me statu-
rum iis firmiter, rataque, fixa ac firma
in omne ævum habiturum. Quem in
finem iussi expediri præsentem manu-
mea subscriptas, & sigillo meo mu-

nitas ac recognitas per Secretarium
meum Status. Cæsar - Augustæ Octa-
vâ die Octobris 1642.

Ego Rex.

Lit. K.

Copia epistolæ Serenissimi Regis Daniæ ad Residentem Gallicum.

Dilecte ac No-
bilis, sincere
gratæque No-
bis dilecte, ex
litteris à Lega-
to Cæsareo &
Cōsiliario no-
stro Langer-
manno pridie Nobis redditis intelle-
ximus, non absque animi commoti-
one, Salvos Conductus, aliaque In-
strumenta à parte Imperatoris Ro-
mani & Hispaniarum Regis iam de
novo producta, & quidem in eâ for-
ma, quæ omnes circa ista antehac
motus scrupulos sustulisse videbatur,
nondum Vobis satisfacere. Summâ
sanè afficimur ægritudine, cum vide-
mus Florentissimas totâ Europa diti-
ones rapinis & incendiis tantum non
in vastam solitudinem redigi & tor-
rentes Christiani sanguinis quotidie
& avidè effundi, cum interim negoti-
um de reducenda pace, tot suspiriis
ac gemitibus desiderata tam lente a-
gatur, & in ipsis præliminibus no-

vis subinde motis difficultatibus sus-
flaminetur. Inducit Nos hic animi la-
bor, & calamitatum publicarum de-
ploratio, ut liberiùs vos adhortemur,
ne tam rationes, quibus producta di-
plomata vellicari & labefactari, quâ
quibus ea sustineri & pro sufficienti-
bus haberi possint, apud Vos valere
finatis. Relatum enim ad Nos fuit,
cum instrumenta ista primo vobis ex-
hiberentur, Vos ea non improbasse.
Videmus etiam in declaratione Ve-
stra, quim prædictus Cōsiliarius no-
ster ad Nos misit nihil contra eam
specie, curâ Vobis recipi nequeant,
moveri, sed hoc saltem in genere dici
Salvos Conductus Hispanicos non
esse plenariè in eo statu, qui de-
siderari possit. Item ratificationem
Hispanicam nondum hic haberi in
bona forma. Atqui nos ita statuimus
in tanti momenti negotio, & in quo
tantum periculum in mora versatur,
ut vel unicus dies neglectus multorum
millium hominum cæde ac cruore
lucendus sit, non omnia anxie ad vi-
vum

vum refecanda, nec eò respiciendum, an producta Instrumenta plenarie sint in eo statu, quo melior desiderari vel effingi nequeat, sed sufficere debeant, si sint in probabili forma, præsertim, quando eorum emendatio ex remotis oris, unde, non nisi aliquot septimanarum, forsitan etiam mensium, spatio haberi possit, petenda sit. Summopere itaque à Vobis contendimus, ut diem à nobis ad mutuam extraditionem sæpèdictorum Instru-

mentorum constitutam ratum habere relitis, ut tandem tractatus principales initium capere, & ad desideratum finem divinâ auxiliante gratiâ deduci queant. Procurabitur ita istud, quod communibus votis & studiis expetitur, nobisque in primis gratissimum erit, qui benivolentiâ ac gratiâ Regiâ id compensare nitemur. Da-

bantur Hassniæ (18).

(28) Februarij

1643.

Lit. L.

Copia patentum quibus dies ad congressum tractatus Pacis vniuersalis nominatur.

Acræ Cæsareæ Maiestatis, &c. Domini nostri clementissimi, ad præliminaria pacis cum potestate Legatus, Ioannes

Weickardus Comes ab Athersberg, &c. Vniuersis & singulis, quorum interest, constare volumus. Postquam ritè impletus sit undique Tractatus præliminaris Hamburgensis, factaque fuerit hinc inde ex præscripto dicti Tractatus mutua

omnium Salvorum Conductuum, cæterorumq; Instrumentorum commutatio, ita ut pro auspiciandis de pace vniuersali congressibus solâ dies definienda restet. Idcirco quod felix faustumque sit Orbi Christiano, vi concessa mihi ab Augustissimo Imperatore, & Rege Catholico potestatis, tam Augustissimi Imperatoris, quam dicti Regis nomine, hisce in diem undecimam Mensis Iulij, Anni 1643. non modo consentimus, sed etiam promittimus, vi Cæsareæ & Hispanicæ Plenipotentia, eundem diem ex parte ipsius Imperi-

P. 3. alis,

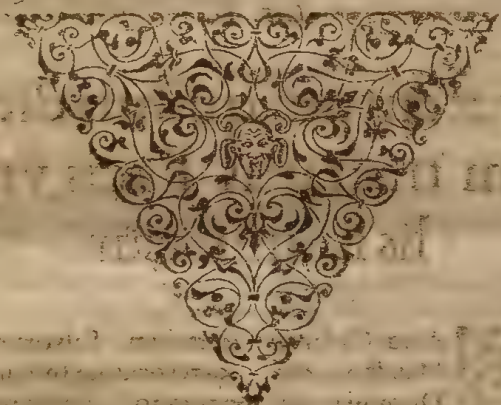
alis, & Regiæ Catholice Maiestatis
infallibiliter servatum iri. In quorum
fidem præsentibus exemplis
uno pro Legato Suedico, altero pro
Residente Gallico, tertio pro Regis
Mediatoris Mandatario, conceptas,
manuque propriâ signatas, sigillo
quoque solito firmavimus. Actum

Hamburgi die 2. Aprilis 17, Martii.
Anno 1643.

IOANNES WEICKARDUS

Comes ab Aursperg.

L.S.

quoque solito firmavimus. Actum
Hamburgi die 2. Aprilis 17, Martii.
Anno 1643.
IOANNES WEICKARDUS
Comes ab Aursperg.
L.S.

quoque solito firmavimus. Actum
Hamburgi die 2. Aprilis 17, Martii.
Anno 1643.
IOANNES WEICKARDUS
Comes ab Aursperg.
L.S.

TYPO

TYPOGRAPHUS CURIOSUS
LECTORI CURIOSO.

Nihil est sub sole novum, dicit Textus; & nihil secretum, addit Glossa; quemadmodum existis Operis divulgatione satis constabit, quod eadem viâ quâ recandi debuerat, in publicum prodire.

Quis enim celaverit ignem

Lumine qui semper proditur ipse suo?

Qualis est ardens gloriæ desiderium, quo huiusmodi Operum Authores ferri solent veluti istius monitionis sarcinatori contigit, eam nonnullis sua scilicet communicanti, qui noluerunt vel non potuerunt Ponere lucernam sub modio. Pluribus non opus est, Lector Benevole; intelligenti pauca: collatum enim beneficium, licet minimè gratuitum, in conferentium tamen perniciem nollem retorquere. Quidquid sit, voco Te in partem recentem inventi thesauri, ex quo mecum colligas salutem ex inimicis. Hac fructu, & curiositati nostræ, qua nullis laboribus nec sumptibus parcat ut tua inserviat, multos similes proventus exopta, & si possis conquire.

AMI.

AMICO-CRITICA MONITIO

AD

GALLIÆ LEGATOS, MONASTERIUM WESTPHALO- RUM PACIS TRACTANDÆ TI- TULO MISSOS.

ILLUSTRISSIMI EXCELLENTISSIMIQUE
DOMINI,

N conſcriben-
dis nuper ad
Diſtam Franco-
furtenſem litte-
ris, Excellẽtias
Vẽſtras ſummo
Proeſtantis Reli-
gionis & cauſæ
ſtudio ſerbuiffe (ut ſecretò monent)
nolim equidem inſiciari: ſed ne quid
in re tanti momenti diſſimulem, li-
berè dicam, potuiſſe maiori cum præ-
cautione ſuum in noſtras partes affe-
ctum conteſtari. Ad quid enim claſ-
ſicum illud, niſi ad excitandas eorum
vigilias, quos ſomnolentos deſide-
rabamus? Ad quid conuitia & com-
inationes in Auſtriacam Domum,
in Cæſaris perſonam & dignitatem;

niſi ut de impotenti Galliæ in eam in-
uidiã, eo tempore luculentius con-
ſtaret, quo non operiri modò, ſed
promptiſſimæ reconciliationis ſimu-
lacrã exhiberi necẽſſe fuerat? quod
hactenus Monafterij E.E. VV. ſatis
induſtριοſè præſtiterant, adeò ut Hi-
ſpani ipſi, ſicut audio, in huius pro-
penſionis vẽſtrę opinionem aliquan-
tulum deſcendiſſe viderentur.

Ad quid præterea inſerta huius-
modi litteris mentio Tractatus Paſſa-
uienſis? niſi ut vos vẽſtris armis mi-
ſerè confoderitis? quandoquidem
articulo VII. declaratur, Imperij
Principes ſcøderibus cum Gallo mi-
tis renuntiaturos, & rurfus articulo
IX. nullatenus ad Regem Francorum
res & negotia eiꝰdem Imperij perti-
nere.

nere. Ignorabantne EE. VV. non posse hunc lapidem moveri absque aperta & generali Papistarum offensione, eorum etiam, quos tantis sollicitudinibus & premiis sibi comparare Gallia conata est?

Ad quid pacis Pragensis tam concitata refutatio, nisi ut Electorem Saxonicum & Brandenburgicum communiis afficeretis, cum beneficiis omnibus fuissent devinciendi?

Ad quid Censuræ in Electorale Collegium, & insimulationes de suo in divisione Imperii consensu, nisi ad illius odium accerrimè provocandam? si enim EE. VV. in Germanicis Principibus generositatis sensus obstupuisse existimant, errant omnino, aut decipiuntur. Novi illorum magnanimitatem, parum huiusmodi exterrarum reprehensionum capacem, quas ne quidem à Rege vestro immediate ferre possent, ut palam profitentur.

Ad quid exprobrata præteritis Ducis Neoburgici in ditionibus Palatinianis; nisi ad Ducei Bavariæ & Electorem Colonensem à vobis irrevocabiliter alienandos & arctius Cæsari coniungendos, dum vident Dominus suæ incrementum ac remunerationem ipsi tyrannidi imputari?

Ad quid Amnistia interpellatio; nisi ad ipsius etiam Cæsaris benignitatem patefaciendam? Cum Ratisbonæ anno M. DC. XLI. subscribentibus Comitibus generalibus Imperii, hanc Amnistiam concesserit & unicuique satis amplas temporis inducias, ut ad propositas in eâ conditiones accederet; qualiter Principes Brunsvicenses fecerunt.

Ad quid indignabunda evulgatio secretarum quarundam petitionum, quas nonnulli confidenter in sinu Ministrorum Gallia deposueramus; nisi ut iam totius obtutibus, tanquā alieni patrocini, dissimulati quæsitores, & à proprio transfugæ, vnde quaque delignemur, cogamurque ad vitandum opprobrium & suspicionem amouendam hæc EE. VV. litteras unā cum aliis condemnare?

Ad quid denique Bullæ Auræ & aliarum Imperij Sanctionum impropèrata ignorantia ipsis earundem Sanctionum vel authoribus, vel interpretibus; nisi ad ostendendam superioritatis imaginem, quā nil potuit nostris intentis esse lethalius?

Ignoscat EE. VV. si tam ingenuè ipsis referam quod video, quod sentio, quod experior. Vbi enim agitur de curatione morbi acuti, qualis sit est, minimè sunt illius symptomata reticenda, ut quàm primum in urgente necessitate remedia adhibeantur. Et idcirco accuratè observavi quæcumque circa materiam, formam, & stylum earundem litterarum publicè & priuatim, seu à nostris seu ab aliis dicebantur; quorum compendiaras Notas, currenti calamo naviter expressas, hic annecto: ut si fortè Diata respondeat, anticipatis illius obiectionibus, facilius celeriusque aut elidi aut eludi queant; est enim periculum in morâ: alioquin si conceptæ de pravis EE. VV. intentionibus opiniones adolescant, vix amplius euelli poterunt.

Nomina propria differentium arcanis figuris designavi; ne, si in manus alienas inciderent, esset error

Q novissi-

nouissimus peior priore: si hæc ar-
na, vt illa Imperij, nondum ad E. E.
VV. peruenerint, habebunt ad ma-
num quem consulant Ioan. Adlerum
Saluium, versutissimum rerum Ger-
manicarum-exploratorem ? ?

Crebris interrogationibus ad pro-
mendos animi mei sensus penes E. E.

VV. usus sum, quod, vt puto, inur-
banitati non adscribent; quandoqui-
dem apud Electores, Principesque
Imperij in hoc desultorio dicenti ge-
nere quandoque acriter excandescūt.

Francofurti ad Moenum die x.

Iunij, M. D. C. XLIV. sty-
lo veteri.

OBSERVATIONES

EPISTOLAS,

Quas Gallia Legati Monasterio VVestphalarū ad singulos S. R. I.
Principes & Dietam Francofurtensē scripsere, die VI.
Aprilis, MDCXLIV.

VNIFORMITER omnes, tam Euan-
gelici nostri, quam
Papistæ, arguebant
supercriptionē A
Messieurs Messieurs
les Electeurs, Princes,
& Estats du saint Empire, quam parum
tanti Conuentus dignitati responde-
re querebantur, eò quòd vocabulum
illud *Messieurs* passim in Regno Gal-
liæ infimis quibuscumque Magistra-
tibus tribueretur, & idcirco Batauos
nuper ab Excell. Vestris huiusmodi
supercriptionis modum non admi-
sisse, adeò vt hoc temperamento vt
cogerentur *Aux Seigneurs, &c.* cuius
recentis correctionis Excell. Vestrae
non immemores, tantò minus ad e-
undem scopulum impingere debue-
rant; præcipuè apud S. R. I. Gremi-
um, cuius quanta sit dignitas, tot Au-
thores. Antiqui, & Neoterici desi-
gnarunt, vt EE. VV. quæ sunt litte-

ratissima; nullatenus possint igno-
rare.

Præterea, qui vestris nostrisque
partibus sunt addicti imitabantur,
quòd non euitatis fuisset prædictus
obex per latinam supercriptionem
internis titulis concomitantem Reue-
rendissimorum Serenissimorum &
Celsissimorum Principum; nec poterāt
capere diuersitatis rationem, nisi
quòd suis in Epistolis, sicut vestimē-
tis, Galli varietatem & multiuagam
inconstantiam sectentur.

PP.SS. (quamuis utique è nostris) III.
non ferebant EE. VV. ad Dietam,
pro suarum intentionum Archety-
po, exemplar misisse singularis epi-
stolæ, quam priuatim quibusdam Im-
perii Principibus conscripserant:
præterquam enim non sic seruabatur
decorum (a quo numquam in Ger-
maniâ declinandum est) per hanc de-
inde relationem sequebatur, non tā-
tam huic conuentui generali fiduci-

Q 2 am EE.

am EE. VV. adhibere, quin aliunde figillatim emendicatis suffragiis, rebus utcumque suis antea providere voluissent; quod eidem Conuentui iniuriosum videbatur, & porrigebat ansam in vnumquemque inquirendi, eius mentē & respōla inuestigāti, tū earūdē litterarum vim ac robur apud priuatos modis omnib⁹ infringēdi.

Plerique Regem Galliarū *Maximū* vobis appellari vel respuebant, vel irridebant, in hoc epitheto nimis Satyricē ludentes; mox ratione pusillā aetatis, mox comparatione factā cum grandævis Imperatoribus*, qui post subiugatam ipsammet Galliam *Magni* nomine contenti fuerant: mox allusione petitiā ab aliis quandoque infimæ notæ, quandoque insignis in Christianas crudelitatis, qui *Maximi* etiam vocabantur.

Quæ immediatē huic fastigiosissimo titulo subiiciebantur de tot tantisque victoriis, opibus & potestatibus eiusdem Regis, non superflue modò, sed Thraconicē dicta, & ex Milite glorioso apud Plautum desumpta apparebant. Inter huiusmodi scommata BB. & ego non siluimus, quin ilico obiecim⁹ sub isto Rege, licet pusillo, reportatam insignem victoriam ad oppidum Rocrense. Illi statim retorserunt argumentum per misericordiam Gallorum cladem ad Dutlingam, tantò alteri præferendam, quod in Rocrensi prælio Galli plures quàm Hispani occubuisent, & memorando posteris exemplo in ipso campo victi armatā manu victores coëgisent ad pacta & leges nullāquam auditas descendere: in Dutlingensi verò pugnā vix unus ex Gallo-

rum hostibus desideratus fuisset, cum Galli sortes suas non in manibus suis sed pedibus positas esse credidissent. Vix nos ab huiusmodi retorsionibus poteramus expedire, cum veluti controversiæ arbiter surrexit D. D. qui medium hæctenus se inter duas factiones præbuerat, & sic conclusit; Quod licet ex suppositione impossibili concederetur, huiusmodi iactantias veris solidisque fundamentis niti, tamen parum appositè his epistolis inferi; cum de earum validitate nemo quæstionem movisset; & quod pei⁹ erat, finē cui aptabatur, ad nimium totius Imperii despectum verti: quippe ab huiusmodi vaniloquionū pompā nihil aliud EE. VV. eliciebāt, nisi quod Germani Principes tāto Fideiussore & Patrono, quāt⁹ est Rex Galliarū, carere nō possēt; ipse verò illorū opē nullaten⁹ indigeret. Quib⁹ verbis expressè denotabatur affectata in Germaniæ Principes Dominatio, quos suæ Magnitudinis iam veluti pedissequos & tributarios faciebat.

Elegantiam illius phrasis, *Gravior VI. quidem consultatio nulla est, quàm cum de statu & de fortuna agit, sed nulla brevior, pauci capiebant, credebantque EE. VV. plus huic Rythmo, gravior & brevior, quàm sensui tribuisse, cum alioquin diu, quod emel deliberandum, ut omnis sapientum schola docuit, testudineoque gradu ad ea progrediendum sit, in quibus non datur amplius pœnitentiæ locus. Ostendi ego aculeatum esse dicendi genus, & volui exemplis comprobare, sed perperam; maiorem enim in EE. VV. intentionum quàm dictionum puritatem desiderant,*

rant; earumque aculeos sentire ac-
quidem, sed non probant.

Principium peculiaris prolixio-
risque ad quempiam Imperij Princi-
pem epistolæ, ironicum esse, nega-
rinon potuit, ubi EE. VV. suppo-
nunt, neminem latere quod Gallia capi-
de Pacem sanctam voluerit; & quin-
quennio integro ei consequenda menbue-
rit; quo elapso Austriaci Principes passi-
sunt se in eundem consensum trahi. Pa-
rum nobis propitium fuit, quod qui
huic Diætæ modò intersunt, ferè om-
nes iam postremæ Ratisbonensi in-
terfuerint; ubi tunc sibi constituisse
asserunt, ex ipsimet Coronæ Suecicæ
litteris, post compositas omnium sal-
vi conductum difficultates, solam
Galliam mutationem locorum, quæ
suo prius arbitrio Paci Generali tra-
ctandæ destinata fuerant; petiisse;
adeoque pertinaciter, ut eius votis
iterum fuerit acquiescendum ne hinc
occasionem caperet, totam harmo-
niam dissolvendi. Ex quâ mutatio-
ne locorum, processit mutatio salvi-
conductum, & nova præliminarium
constitutio. Addunt insuper, du-
rante eadem Ratisbonensi Diætâ, e-
ius urgentissimas in hoc pacis nego-
tio litteras, apud Regem vestrum sic
evluisse, ut per Bouthillierium, u-
num ex Secretariis suis, contumelio-
sè responderi curaverit, quasi quid-
nimum Imperialia Comitia ad Re-
gem scribendo, sibi arrogassent, pe-
nes quæ tamen alias citatus Franci-
scus Primus prædecessor suus, per
procuratores expressos comparie-
rat, ut sese ab initia cum Mahometa-
nis confederatione excusaret, Dice-
bant etiam, in hoc Secretarii respon-

observatas fuisse quasdam prædica-
mentorum species, quibus Regem
suum totius Orbis Monarchis, nemi-
ne prorsus excepto, anteferet; cu-
ius vestigiis modò in hærentes EE.
VV. eundem Regem *Maximum Re-
gem* nuncupabant, in conspectu al-
terius Imperialis Diætæ, ex cuius
chartophylæis apparet, Sigismun-
dum Imperatorem in medio Parisi-
ensi senatu folio sublimem, stipan-
tibus Imperii officiariis, iura dedisse,
equites creasse, leges condidisse, pro
supremâ quâ in Galliæ Regnum au-
thoritate pollebat.

Cæteras demonstrationes eius VIII.
quam dixi Ironica assertionis, circa
promovendum à Gallis Pacis nego-
tium hauriebant ex quodam libro,
qui inscribitur, *Amici ad Amicum,
super epistolâ Amici ad Amicum de sta-
tu Tractatum Pacis, Responsio*. Vbi
quotidianis actibus & documentis
evinci putant, Galliam, Sueciamque
omnibus viis & conatibus inchoati-
oni tractatum Hamburgi obstitisse,
quod & ipse Rex Daniæ ulterius dissi-
mulare nesciens, utriusque odium in
se excitarat.

Inde mali labes, spreteq; iniuria fama,
ut volunt isti Diætistæ, luridici ma-
gis quàm Politici rerum æstimatores.
Sed quæ postea absolutis prælimina-
ribus contigèrunt; nos adhuc in ma-
iores respondendi angustias, ex evi-
dentiâ. Quod EE. NV. non rectâ
Monasterium petierint, sed ad Bata-
vos diverterint; quod ibi menses
quinque consumpserint, in renovan-
dis & augendis belli, contra Austria-
cam domum continuandi, pactis &
conditionibus, quæ iam in publicum
exierunt,

exierunt, dum legati Cæsarei & Hispanici Excell. Vest. in Pacis theatro patienter expectantes, non sine maximis Christianorum populorum lamentationibus, feriarentur; qualiter iam per septennium ferè integrū ipsis contigerat, dum unà cum legato Pontificio Colonia morarentur, & vos continuo eiusdem Pacis Mediatore tam per Oratores suos Parisiis degentes, quàm frequentibus conceptissimisquē litteris ad eò proficiscendum hortarentur. Arguebant etiam, ad novas moras nectendas Cardinalem Roseti, iam operi prope accinctum, à Gallia fuisse repudiatum, quasi omnia suo nutu ubicumque terrarum effingi debeant, & *Nemo si qui se abscondat à calore eius.* Ingeminant severiores istarum litterarum Critici, qui utique interpretantur EE. VV. secum Lusitanos & Catalaunos, tamquam paratissima in eandem Pacem obstacula deduxisse; & in eundem finem, ipsissimo etiam inchoandorum tractatum tempore, Coronam Gallicam Suecum in Daniā, Tartarum in Poloniam, Transilvanum in Hungariam, & fere Turcam in Germaniam impulisse. Hæc postrema constanter negabamus, iamque ad manifestæ calumniæ vindictam provocabamus, quotquot vestris stipendiis meremur: sed multum elanguit nostra contentio ad aspectum foederum, per Ministros Gallicos ad id genus eruptiones procurandas sancitorum, quæ nunquam putassemus pessimo fato per Vulgi ora & manus typis mandata traduci debere. Denique ostendebant accurati illi Censores, EE. VV. Pleni-

potētias ab infinitis personis dependere, in quarum voluntatem & arbitrium, omnis quæ vobis concedebatur facultas, translata fuerat; ad eò ut, non Plenipotentia tantum sed Omnipotentia nominari deberent, eò quod per eas omnes aliquid possent seu nati seu nascituri, cum nullo prorsus nec temporum, nec qualitatum termino ij. sine quibus coniunctum nihil prorsus nec agere, nec tractare EE. VV. poterant, circumscriberentur. Post tot diversarum nationum & religionum congeriem, quæ ex Gallicis confederationibus, tum ex vestris procurationibus Monasterium vocanda est, stupendum erat, quod adhuc indifferenter omnes Imperij Principes & Status ad vos accerferentur, eosque vellet Gallus non minus quam Gallina ut pullos suos congregare, ex quâ tam vagâ tot differentium humorum ac capitum mixturâ & convocatione, nihil præter motum ac tumultum, turbam & turbines, præterdi & portendi, quæ tranquillitati publicæ & quieti Christianæ non tam pro sint quam adversentur.

Rati habitationes Imperatoris & Regis Hispaniæ non secutas esse qualiter EE. VV. audacter asserunt, non modo negabant VV. XX. sed negationis inconcussa fundamenta per Interpolatorum contrariam testificationem producebant, quibus maiorem quam EE. VV. fidem adhibendam omni iure contendebant.

Tum ulterius progredientes ad eam partem pervenerunt, quâ EE. VV. insinuant, se statim Hagâ Monaste-

missimum profectos; in quo vocabu-
lo *Statim*, multum hæserunt, & ad-
huc, ut puto, hærent, nisi iocose
T. T. dixisset, E. E. V. V. toto Episto-
larum contextu poetice locutas, ut
ex richmis, figuris, epithetis, & licē-
tiis apparebat; in huius vocabuli si-
gnificatione respexisse ad quantita-
tem, ex qua illud *Statim* erat longum.

Quod vero sibi E. E. V. V. impu-
tant, se Batavorum Ordines in suam
sententiam adduxisse, forsitan parum
ipsis Batavis arridebit; qui sui iuris
esse in omnibus volunt, & de Liber-
tate præ cæteris gentibus gloriantur.
Ita hic iudicant qui eos norunt, & vos
diligunt, iamque vltro illorum
Genium penetrare potuistis; socie-
tati quidem, sed nullatenus servituti;
accommodatum, quique ægrè se ex-
teriorum consiliis submittat.

Verum quod immediate subditur,
eosdem Batavos ex sententia E. E.
V. V. Monasterium versus propedi-
em iter adornaturos, nos aliquantu-
lum à metu prædictæ offensionis li-
berat; cum enim videamus eos non
moveri, facile credimus, cum E. E.
V. V. sic convenisse, ut ista omnia
scriberentur; sed minime executio-
ni mandarentur, aded ut unus idem-
que fuerit animorum consensus, ad
imponendum credulis; alioquin istud
Propediem, eiusdem naturæ esset ac il-
lud *Statim*, cuius superius iudicam
interpretationem referebam.

Sequitur exclamatio magna E. E.
V. V. per hæc verba, *Vtinam eandem
Cæsareanis viam insisteret visum esset*.
quam optativam amoris testificatio-
nem nonnulli approbant, quidam
reiciunt, alii distinguunt. Qui ap-

probant, hoc sensu utuntur; Vtinam
Cæsareani occasiones Galliam inua-
dendi non respuissent sed fouissent,
ut Gallia illas Germaniam diripiendi
non intermiserit, sed modis omnibus
excitavit: vtinam Cæsareani Regina
Matri Mariæ Mediceæ, & Gastonio
Regis Galliæ Fratri; contra Richelij
tyrannidem auxilia petentibus, non
recusassent, quemadmodum Galli
contra Imperium exteris suppedita-
runt, imò in eius excidium illos vl-
tro provocarunt. Vtinam Cæsareani,
dum omnia in Imperio florent,
& Gallia per civiles discordias intra
pupillarem defuncti Regis sui ætatem
aduum interitum rueret, saltem co-
pias contra eundem Regem colligi
non prohibuissent, vel Comiti Schö-
bergio alias, in eiusdem Regis sup-
petias, non concessissent; integrum
staret hodie & incolume Imperium
Romanum, nec tot Reguli Aquilæ
pennis fulgerent & induerentur. Qui
eamdem E. E. V. V. exoptationem
reiciunt, Absit, inquit, ut Gallo-
rum vestigiis vltaten^o insistamus, quæ
tantum à vis Pacis, quantum terra à
cælo, distant. Ad pacem bonâ fide
& sincero animo nos oportet con-
tendere, non effectis ad decipiendum
vocibus, & verborum flosculis; ceu
vepribus, ad renovandas in Imperio
dissensiones studiosè compositis. Sa-
tius erit adhuc cum aliquâ fortuna-
rum iacturâ, Germanam fidem reti-
nere, quam ritu Gallico per huius-
modi seditionum flabella quidpiam
consequi; omnemque pro tantillo
lucri Tractatum religionem exue-
re. Qui verò distinguunt, bifariam
hanc viam Gallorum partiuntur, cu-

ius primæ parti illæso Cesareanorum honore adhereri potuisse asserunt, vim vi, aggressiones aggressionibus, confederationes confederationibus, tempestivè opponendo: à secunda verò eiusdem propositæ viæ parte deflectendum esse, quâ videlicet à veris legitimisque pacis desideriis deflectitur, dum sola illius larva ostenditur, sub quâ belli apparatus, tamquàm in equo Troiano, licet pacifera Paladii consecrato, tutius delitescant.

XIV.

Ab explicatione prædictæ exclamationis transierunt ad integram declarationem, quam sic EE. VV. abrupto adoriuntur, *Vbi sunt quorum maxime causâ bellum susceptum est, & feliciter gestum? Vbi istæ voces Annuntiam flagrantium, & qua nunc ulro se offert, instaurandi Imperii occasionem?* Dicebam ego hic omnino Ciceronianè EE. VV. eloqui, sed respondit unus, non à Cicerone, quin à Ioanne Despoterio Ninivita hoc dicendi genus mutuatum, sub hac regulâ, *Questio si fiat per ubi*; unde nonnulli offensus debantur, eò quod EE. VV. cum illis tamquam cum Grammaticis & Rudimentariis agerent: nec mirum subiecit alter, agunt enim quod possunt, ut nos declinare doceant; atqui, addidit tertius, imò non coniugare, omnimodam enim tam inter nos, quàm cum Imperatore divisionis ansam præbent. Sed missis huiusmodi facetiarum præludiis, serio animadvertent in hæc vocabula, *Instaurandi Imperii occasionem*, non vel de instaurandi. Ergo dicebant, novam Imperium Galli cupiunt: novam formam, novam materiam introducere designant; ergo ipsæ sunt fundamenta

evertere, & nil penitus eorum quæ antea fuerunt, asservare meditantur: Tamen ad illam interrogationem, *Vbi sunt quorum causâ bellum susceptum est?* respondebant, vix EE. VV. nuntios reperturos, qui eis suas litteras deferre vellent, & Charontis cymbam idcirco conscendere: ut ad Fredericum Palatinum, Bertholemum Gaborium, Ernestum spurium Mansfeldium, Christianum Principem Anhaltinum, Christianum Brunsvicensem, Administratorem Halberstadensem, Gustavum Sueciæ Regem, Bernardum Ducem Weimariensem, aliosque id genus pervenirent: qui merito præterea è sepulchris suis EE. VV. essent refutaturi, cum arma potius pro Gallis suscepissent, quàm Galli pro illis: & unicam hodie superesse Landgraviam Hassiæ, quæ ad Tribunal Gallicum per EE. VV. tamquam per apparitores sisti possit. Quod si nec ipsa, quæ annuâ pensione à vobis dotatur, per ablegatos suos Monasterii comparuerit, Quid in alios tanto impetu, aiunt, isti Præcones invchuntur? Quid Imperatori hanc Hessianorum abselitiæ adscribunt, cum quæ aperto Marte cõgredi non perhorrescunt? Quid penes Diatam conqueruntur, in quâ nullum Deputatum habet eadem Landgravia? Quid denique per hæc verba, *Nullus ab singulis ablegatus*, unicuique Principum insulam penes hæc Comitia, à quibus nec ab Imperatore etiam detinentur, quin utriusque iteratis declarationibus, singulis ut singulis libertas relicta est Monasterium proficiscendi? Et quâ fronte possunt Galli quidpiam exprobare exteris

teris & alienis, ut sunt Imperii Principes eorum respectu; de morâ & cunctatione Monasterium conveniendi? Cum nemo Colligatorum suorum ibi adhuc appareat; ut sunt Batavi, Hassi, Sabaudi, Mantuani, reliquique; quos tam definite quam indefinite suis procurationibus inferuerunt. Vnde satis evincitur, istos vehementes oratores nil minus concitato epistolâ stylo sectari; quam quod obtinent, sed tantum modum querere; quo novos belli fomites subministrare queant.

XV. His præsertim considerationibus deprimentem præmentis orationis; quam EE. VV. in loco superius allegato magno impetû effuderunt; ego verò insuper moneo, nostros Evangelicos ægrè tulisse quod EE. VV. Gallos Suecis in eodem orationis contextu anteponan, tantò magis, quod ad huiusmodi inurbanitatem Sueci de seipsis scribentes, (ut EE. VV. satis sciunt,) nunquam devenerint. Abstineant igitur amabo à tantâ, quantam ubique exhibent, suæ sublimitatis opinione. Novi enim Suecos; & audi vi sapissimè de his rebus oblique loquentes, tum alios etiam multum in historiis versatos, qui à Gothis fusos domitosque aliquoties Gallos, nunquam verò Gothos à Gallis asseverabant.

XVI. Quod paulò inferius *De detrahenda personâ* EE. VV. insinuant, auspiciatissimum contigit: personatos enim legatos infensissimè Germani oderunt, quales dicunt se anno M. DC. xxx. expertos fuisse Dominum Brulard de Leon, & Patrem nescio quem Iosephum, primarium Richelii Satra-

pam, qui simul & semel ex uno eodemque foramine, contra præceptum Domini, aquam dulcem & amarâ, hoc est bellum & pacem, derivabat: sed hanc ilico in magnum illum gurgitem & torrentem absorbebat, optandumque fuisset, ut prius in hanc sententiam Galliarum Ministri venissent. Ita illi.

Ego contra, si crederem EE. VV. *de detrahenda personâ* seriò loquutas fuisse, ipsis multum obstreperem. Quid enim depositâ larvâ & fucò remoto illis supererit, nisi deformis nuditas iisdem pigmentis exesa & obrugata? Aut numquam inchoandum fuerat, aut usque ad consummationem perseverandum est; Contractus enim isti verè Anonymi, etsi initio fuerint voluntatis, postmodum fiunt necessitatis; imò etsi dum EE. VV. *de detrahenda personâ* sermonem faciunt, iterum magis personentur, sitque hæc recens maiorum deinceps similitatum præparatio & illecebra; melius tamen fuisset ab hac figurâ & inventionem abstinere: cum enim omnis priuatio supponat habitum, videntur per huiusmodi futuri emendationem, præteriti condemnationem incurrere.

Subiiciunt præterea EE. VV. *Gal. XVII. liam Germania Libertatem præstulisse* “
Es constanter tutam fuisse: Tum seri- “
em istam bellorum, quibuscum tam diu “
Christianus populus misere conflatur “
ab isto ferme capite fluxisse; quod neque “
Principibus, neque Ordinibus Imperii “
suis honor habitus sit, sua iura servata, “
nonnullis etiam Dominia, imò Es ipsa “
Corporis libertas erepta fuerit. Cuius
 vastæ assertionis & conclusionis sin-

R. gulas

gulas partes sic attringunt: Nullis Imperij legibus, statutis, nec Annalibus constat, Gallos Libertatis Germanicę tutores designatos fuisse, quin vice versâ illorum in rebus Germanicis interventio reiecta prohibitaque: Germania etiam, quę tantis dignitatis gradibus Galliam antecellit, nihil sibi in res Gallicas vendicat, non se inimiscet sublevandę oppressioni, quā mox Regij sanguinis Principes, mox Parliamenta, mox Provincię integre conteruntur. Unde ergo immanis illā propagandę authoritatis libido? Unde eruenta hęc nec ab Imperij Ordinibus, nunquam, quę sita protectio; Et quid commune habet cum quovis protectionis genere, Episcopatus Basileensis, Ferrerę, & Alfatię, Briscovię, Uberlingę, & Brissaci per Gallos violenta occupatio? Hęc uest Libertas Germanię, ut opibus, fortunis & ditionibus exuatur; Hięc honos a Principibus suis desideratur, ut ad extremam inopiam, & servitutem a Gallis, Tutorum officio fungentibus, redigantur? Nec sunt ista nova pænes Gallos: quippe iam dudum eodem prætextu tuendę Libertatis Imperij, illi Henricus Secundus tres Episcopatus, Principatusque insignes, Virodunensem, Metensem, Tullensem, subripuit: tum protectionis nomine iam tunc temporis, Comitem Montisbelliardiditionibus suis spoliavit, & sub confederationis titulo Argentoratū fraudulenter interciperere conatus est, qui se tamen Germanorum Principum Tutorem nominabat; quumque hoc tutelę officium gerebat exemplo Ludovici Undecimi, qui

pupillā suā Marię Burgundicę hereditatem expilavit. Hęc maiora sunt & apertiora, quā quę verborum involucris, nudisque in Austriacam domum convitiis dissimulari possint.

Crebris postea cachinnis & subfannationibus exceperunt hanc EE. XV. assertionem, quā voluit eā de causā *Populum Christianum tantis bellis hactenus conflatum, quod Principibus Imperij neque Ordinibus suis honores habitus sit.* Quasi verō, ingeminant, Ducatus Lotharingię, Barensis, Sedanensis usurpatio; Comitatus Burgundię devastatio; Belgij numquam intermissa seu per se, seu per Batavos aggressio; Rhetorum & Vallis Teliinā incolarum commotio; Pignarolij, Sulsę, Trini, Casalij etiam adversus ipsos Gallię foederatos detentio, Danię oppugnatio; Lusitanicę, Cathalaunicęque rebellionis fomentatio; Transilvani & Tartari magno pretio empta irruptio; ad restituendos Principibus, Ordinibusque Imperij honores (si qui eis adempti essent) quidpiam conferant.

Plures etiam multo quā existimasset habuit contradictores impetitio. Domus Austriacę, quę velut admoto ariete labem illis Principibus inferre EE. XV. minimē verentur; tum ex crudelitatis notā, cuius eos incusant, tum ex suppositā actestatione universa per Europam Monarchię. Inter alios KK. parum sibi temperavit, tantaque verborum acrimonia usus est, ut in discrimen vitę EE. XV. adducere velle videretur, infinitis authoritatibus & exemplis probans, nullibi gentium a pœnā & supplicio immunes esse Legatos, qui nō
laccessi-

inaccessi sed inoffensi supremos totu
locorum Dominos in quibus degunt,
atrociter offendere non dubitassent;
& saltem ex titulo Cod. *Si quis impe-
ratoris maledixerit*, nefanda huiusmo-
di temeritatis monumenta illico interi-
cibus flammis abolenda esse, nec
Galliae Comitibus tales umquam penes
se & in Regem suum illatas iniurias
cuiquam esse condonatura.

XX. *YV. & ZZ.* quamvis faterentur,
inaudita haecenus audacia Imperij
Caput, suprema Maiestatis radiis
fulgens, coram membris ab eo de-
pendentibus per *EE. VV.* quati &
conculcati; suadebant nihilominus,
ut aliquid Galliae levitatis, turbulen-
tis temporibus, & Pacis desiderijs in-
dulgeretur; sed unanimiter omnes
tantarum iniuriarum non refutatio-
nem modo, quin & retortionem in
Coronam Gallicam approbabant;
cuius refutationis & retortionis (nisi
mea me fallit memoria) haec synopsis
esse potest.

Innumera Austriae clementiae ex-
empla, nulla severitatis; multa col-
latorum in ipsos rebelles beneficiorum;
nulla illatorum suppliciorum
suppetere: & idcirco *EE. VV.* de-
bacehari quidem multum, probare
verò nihil, nec vel minima facti spe-
cificatione; sed crudis tantum & ge-
neralibus calumniis agere, unde ni-
hil boni *EE. VV.* portendi ipsamet
iudicarent si diuinis comminationi-
bus terrentur, per haec verba; *Non
est bonum inferre damnum bestiae, nec
percutere Principem, qui recta iudicat,*
qualiter se Imperatorem in omnibus
gerere existimant.

Quodenim *EE. VV.* illi obici-

unt, libertatem & Dominia quibus-
dam Imperij Principibus eripuisse,
nullum penitus praetextum habere
videntur, nisi in Treurenti Archie-
piscopo, qui non in ergastulis con-
tabescit, ut Princeps olim Condus,
ut multi Galliae Cancellarii, & Re-
giorum sigillorum custodes, ut dux
Vindobonensis, ut Marscallus Orna-
nius, Marscallus etiam de Bassom-
pierre & hodie Dux de Beaufort, qui
arctissime coereiti fuere; sed hone-
ste & commodè ipse Archiepisco-
pus Treurentis Viennae quemad-
modum Regina mater quondam Ble-
si ad Ligerim detinetur: addo ut per
totam urbem ab squirellis captiuitatis
insignis, imò tribus ab urbe milliari-
bus, quocumque tempore possit ex-
spatari. Quod cum ab ipsius Electo-
rali Collegio decreto ob grauissimas
causas (ipsique Galliae notissimas)
procedat, mirantur, *EE. VV.* Ca-
sari soli hanc detentionem imputare;
& eas etiam pluraliter loqui, in re
omnino singulari.

De aliorum Electorum & Principum
exiliis, cum nemo quidpiam au-
diuerit, & contrarium omnium oculo-
lis pateat, vix capiunt, cur *EE. VV.*
non diuilius & obscurius quoddam
argumentum susceperint, ut in illud
liberè commentarentur. Petunt de-
inde, An aliquis Principum vel Ma-
gnatum Imperij à centum fere annis
securi percussus, aut quovis alio sup-
plicio affectus fuerit? Cumque nemo
tale exemplum inter nos recollere po-
tuerit, tantò fortius arguunt non pu-
dere Gallos, si columbinam Austriae
eorum mansuetudinem immanitatis
carpent, dum ipsi Ducis Monmo-

R. 2. rancij,

XXI.

rancii, Marchionis Bouthevilli, Comititis Challesij, Mareſcalli Ancoritan, Mareſcalli Mariliaci, Senatoris Thuani Præſidis Fil. Comititis Capelli, aliorumque id genus innocentium ſanguine madent; & luſtuofis carniciniſis cruentantur, Improperare Cæſari imaginaria exilia, quæ etſi vera eſſent, non ſub Gallorum tamen cenſuram caderent; & nil aliud à viginti prope annis in Gallia auditum præter exilia, & proſcriptiones, in iſſam Regis Matrem, quam Colonia Agrippina rerum omnium egentem Germania vidit, doluit, & obſtupuit, in ipſum Regis Fratrem, terque à Regno profugum, & ab exteris Principibus vitæ commoda erogantem, tum ſucceſſione Regni, & ſanguinis iuribus, ſine cauſa, publico tamen iudicio delectum. An putant nobis excidiſſe Principis Caſimiri, Poloniæ Regis Fratris, Principis Palatini, natu maioris, violentam in Gallia incarcerationem? Guiſiandrum Ducum, Eleboui, Valettani, Vandomii, Bullionii, Subiſij, Marchionis Bargij, Marchionis de la Vieuille, Cancellarij le Cogneux, Secretarij Monſigot, & Secretarij etiam de Seruient qui ad nos hodie ſcribit tamquam Plenipotentiarius, plurimorum Episcoporum, Pœminatum illuſtrium exilia, deportationes & ſpoliationes? Inter tot tantaque domeſtica feritatis exempla, ſtatim ac in Impartum peruenire ibique humaniſſimè excepti fuere, duo iſti Galliei Advena, omne telorum genus in Cæſaream diademata eiſculantur, & ſacram Cæſaris perſonam, ea ex parte inuadunt, quæ omnium aliarum nationum encomia

& applauſus abundè promeritus eſt. Quippe tantum abeſt, vt cuiuſvis Principis Imperii ſanguinem effuderit, quin captiuos, & in ſagranti delicto rebellions comprehenſos, amplexatus eſt, & liberauit: vt Robertum Principem Palatinum, Marchionem Turlachium, & nupetrimè Ducem Wirtembergensem. His ſerè motibus indignationem ſuam exhalabant, pro defendendâ Auſtriæ eorum benignitate ſequentibus verò, pro eliminandâ opinione affectatâ ab illis Monarchiæ vniuerſalis.

Mirum eſt quàm parum ſibi conſent Galli, & quàm diuerſa in eodem ſubiecto commiſcantur, Protei aut Vertumini inſtar, eas ſtatim formas aſſumentes, quas pro re natâ cupiditatibus ſuis, (quibus omnia metuntur) magis putant conuenire. Nuper Auſtriacam Domum, veluti precariam animam trahentem, vltimosque agentem ſpiritus, repræſentabant: hodie verò ſua magnitudine, cunctis formidabilem, & vniuerſæ Monarchiæ inhiantem delineant. Aut hoc aut illud diceret Comicus; at nec hoc nec illud nos dicimus, quia neutra illatum propoſitionum, quæ in extremis verſantur, quidquam ſeu veri ſeu veriſimilis continet, quin vtræque vel in ſenſu diuiſo eſt, ridicula, puerilis, & vix apud Anticyròs admittenda: præterquam enim, vna aliam deſtruit, ambæ tam coniunctæ quàm ſeparatæ cum euidentiâ facti pugnant & collidunt ſed priori nobis non immorandum, cum inter Peritromata Tûrcica, peritromate tertio, à Gallo iam Gallo-Græco in grâtiâ Othomannorum, rubiginosâ acu

acu depicta, postea insigniter & Christianè refutata fuerit in Aulæis Romanis, peristromatibus Turcicis oppositis, Aulæo tertio.

Ad secundam igitur, quam solam Gallici Plenipotentiarii modò vrgēt, & in quâ *sibi somnia fingunt*, de immoderato in Austriacis dominandi vsurpandique ambitu, non opus est alio, quàm rerum temporumque testimonio; vt tandem aliquando anilia huiusmodi deliramenta fatuis tantum relinquuntur. Nam si Austriacis bona hæreditaria decreuerunt, qualia Helueticas Prouincias, Ducatum Burgundiæ, Matisconensem Comitatum, Wirtembergicam ditionem fuisse, nemo inficiabitur. Et si hæc hæreditarias suas portiones, contemplatione publicæ quietis, numquam repetierunt; poterit ne sub sensum communem cadere hæc Monarchiæ vniuersalis affectatio in iis, qui ne quidem domestica ambiunt? si ea omnia quæ belli iure occupauerant, sponte volentesque restituerunt, eo tempore quo maioribus vnde quaque viribus potiebantur; vt in pace Veruinianâ, in restitutione Statuum Ducis Sabaudiz Caroli Emanuelis, Ducis Parmensis, Ducis Mantuani, in gratuito deposito Vallis Telinæ, inter manus VRBANI VIII. Romani Pontificis: si de bonis fisco additis nihil sibi retinuērunt; vt tam in Belgio, quàm Burgundiâ Nassouianæ confiscationes; in Imperio, Saxonicâ, Hassianâ & multæ aliæ fidem faciunt; si non tantum alienas possessiones non sibi vendicarunt, licet iure apertissimo delatas: si non tantum antiquas sibi ab aliis ereptas non in-

uasērunt; sed si patrimoniales, immemoriali quietâque possessione in domo suâ radicatae, nemine cogente, exteris concesserunt, vt Siennam, Lusatiam: si cum rebellibus subditis amabiliter componere non renuērunt, vt cum Hollandis: si aliis veniam petentibus non recusarunt paternos amplexus, vt multis Bohemis, Hungaris & Superioris Austriæ incolis; ab omni ratione alienum esset, concludere, eos ad vniuersam dominationem contendere; cum nō minis huic conclusioni prædicta cō aduersentur, quàm volatui alarum amputatio contradiceret. Siue originem, siue progressum, siue consistentiam illius Domus inspiciamus, nihil non legitimi, temperati, & quieti reperiemus; adeò vt verè de illâ dicatur:

Péragit tranquilla potestas,

Quod violenta nequit.

Huiusmodi lenibus & moderatis gradibus per matrimonia, successiones, & domesticam concordiam, ad eum dignitatis apicem conscendit, quem illius æmuli turbulentis suis factionibus, & machinationibus, omnia susque deque miscendo, & homogenea cum heterogeneis congregando, nonduin attingere potuerunt. Numquam de confiniis Austriacis id quod de Gallicis dictum;

Quam male vicinis sunt condita mœnia Gallis,

Quam tristi damnata loco.

Septemdecim tantum annis aliâs Galij Siciliam obtinuerunt, cum abominandam eorum intemperantiam ulterius populi ferre non potuerint: Austriaci verò plusquam à sæculo,

R. 3. ibidem

ibidem pacatè & laudabiliter regnant. Hæc est utriusque gentis diversitas. toto orbe notissima, quâ tamen non istis modo Legatorum suorum epistolis, sed innumeris aliis eiusdem livoris & petulantiae scriptis; Gallia pervertere conatur; Dominationis suæ maculas in Austriacos reiciendo; sed frustra apud quempiam mortalium, qui quantulocumque rationis & veritatis, non verò partium studio ducetur: in nostrâ enim Germania ex tanto Principum & civitatum numero quo constat, neminem reperire est, qui sibi ab Austriacâ Domo quidpiam detractum possit ostendere: idem prorsus in Italiâ, quæ nunquam tranquillior intra se fuit, nec contra Turcatum invasiones tutior, quam ubi pars illius non infima Austriaco sanguini legitime cessit; cuius etiam beneficio & liberalitate sum, imò totius Christianitatis propugnaculum, in Melitensi Insula obtinet.

Verum pungit Gallorum animos, illisque stomachum movet, non interrupta à Ducentis annis Austriacorum Imperatorum series. Sed non minus hac in parte quam in aliis, densa immoderate ambitionis suæ caligine offuscantur: ex dispositione enim Aureæ Bullæ (quam exteri isti Censores tantoperè commendant) non possunt nisi Germani Principes in Imperialem dignitatem cooptari; ut in exclusione Francisci Primi Galliarum Regis, iam tunc temporis pessimis artibus in eandem dignitatem irrepentis, declaratum fuit. An putant Galli, Germaniam non perhorrescere immane iugum, sub quo af-

flicissima illorum patria iam dudum gemit, ubi nec Ecclesiastici nec Nobiles à vectigalibus, neque ab oneribus personalibus eximuntur: ubi publica omnium officiorum inundatio & sordidum beneficiorum commercium? ubi pueri facti Senatores, publicè populis iura dicunt; ubi Parlamenta nihil amplius præter nominis umbram retinent; ubi omnes Regni Ordines exauthorantur; ubi ne quidem libere sunt ipse cogitationes, multò minus voces & scripta, adeo ut exterorum etiam, in quos nullum ius Gallia habet, Carnificis manulacerentur; vel hac tantum ratione, quod omni tempore, & omnibus scholis agitatam de tyrannicidio quaestionem, obiter & genericè attigant, quasi solos Galliarum Reges hoc nomine designari, illos Gallia tererentur, ubi denique populus novis tantisque quotidie exactionum, concussionum & extorsionum generibus sic extennatur; ut duriori conditione quam ipsa bruta animantia lucis usura fruatur. Quam vivendi gubernandique methodum, absit ut umquam in Imperium transire patiamur, & tantum à debito patriæ amore distrahimur, ut eam, seu dominationi, seu protectioni, seu consiliis eorum submittamus, quibus licet quod libet, nec ulla maior gloria, quam nullo penitus legum vinculo abstrin-

gi. Atqui forsân obiicient, non sibi-XXXIII
met Cæsareum Diadema querere, sed amicis, ne alioquin hereditarium in Austriacâ Domo censeatur. Sed quomodo præsumi potest hereditas, ubi numquam cessat Electio, nec

nec in Electione libertas? sine quibus, & non nisi rite observatis Imperij constitutionibus, nullus Austriacorum ad illam supremam Maiestatis culmen pervenit. Quid igitur quiescentibus & applaudentibus universis Imperij Electoribus & Principibus, (quorum interest egregium & legitimum Imperatorem habere.) Exotici Aristarchi insurgant? & in Septemvirale iudicium censoriam virgam intendunt? quam si non ilico discerpamus subinde ferream stringent, quâ nos instar plebis Gallicæ regant.

Non mirantur, quod quamdiu Caroli Magni progenies durarit, penes eam steterit Imperium: quod quamdiu ex Othonum stirpe aliqui reperti sunt, in Imperialem utique dignitatem conscenderint: quod idem antea in Augusti & Tiberij descendentibus contigerit, approbatis etiam adoptionibus: tum post divisionem Imperij in familia Constantis, Constantini, Constantij, Gratiani & aliorum. Suevicam & Angliam ab electione in hæreditatem transisse, non conqueruntur: imò ipsum et Regnum Gallicum ab electivo hæditarium factum gloriantur: sed in Austriacam Domum tantum frendent & fremunt, licet ex ea nemo, nisi per legitimam, liberrimamque Electionem Imperij fasces susceperit: eiusque iura & dignitatem sustentarit: non modò sine quovis peculiari eiusdem Austriacæ Domus emolumento, sed multâ rerum suarum iacturâ. Est enim Imperium, Mulier sine dote: Nomen Maiestatis & splendoris, non verò utilitatis & opulentia: nul-

lam enim FERDINANDUS III. nec ullus Prædecessorum suorum hoc Cæsaris titulo, neque Provinciam, neque urbem, neque arcem, neque domum in toto Imperio obtinet; unde multi Germaniæ Principes, qui se huic oneri impares existimabant, illum olim recusarunt; prudenterque hætenus Electorale Collegium iudicavit, quod si infirmis manibus & humeris tanta moles imponeretur, multæ hinc in Rempublicam Christianam clades essent derivandæ; quâ Electorum prudentiam ex tot eisdem Christianitatis nationibus soli Galli improbant. Et tamen non audent Polonis obicere, quod in lagellonicâ stirpe Regiam Coronam licet Electivam perennare faciant, haud ignari, Polonis huiusmodi audaciam in exteris, sese rebus suis immiscendi, minime passuros. De Græci Imperij reformatione; de potentia Solimannæ familiæ restringendâ; de spargendis ibi divisionibus; de Electione in eodem Græcò Imperio restaurandâ, numquam curarunt aut cogitarunt; licet inde Reipublicæ Christianæ multa beneficia contingere potuissent: sed diminutionem potestatis & divisionem in Domum Austriacam continuò intentarunt, per quam eiusdem Solimannæ familiæ impetus contra Christianos communi videbant. Apud Othomanum Imperatorem Legatum habere non cessant, apud Christianum semper: Sulthanum Abraham illico pro Imperatore nuper salutarunt, & eius solenne iuramentum ad tuendum propagandumque Alcoranum, festivis ignibus, pretiosissimisque donis celebra-

lebratunt. Sed FERDINANDUM III. licet Regi suo tot sanguinis & affinitatis nexibus coniunctum, soli, non ex Christianis modò, sed ex Barbaris etiam & Infidelibus, Imperatorem cognoscere noluerunt; cumque illum nec patrimonialibus terris, nec subditorum obedientiâ (uti præsumebant) privare potuerint, debitis nominibus, titulis, & honoribus privare decreverunt.

Sed cunctis hanc Enceladicam in superos temeritatem irridetibus paulatim detumescere, quem Galli tumorem non minori ludibrio Aquila habuit, quam Taurus illum Bufonis quo crepuit, dum illius magnitudinem ipsa invitâ naturâ æquare contenderet. Iisdem immensis usurpationum cogitationibus (quas dum aliis affingunt, Galli undequaque fovent) ipsos tandem obrui iudex Vindexq; Deus patietur, præcipue cum & ipsius etiam attributis non Reges modò suos, sed Regis ministros ornare haud perhorrescant: Sic *Divinam intelligentiam*, *Numen sublime*, *Tutelarem Genium*, *Creatorem Gallia*, *Universi Motorem*, *Cardinalem Richelium* nominabant.

De meditatâ verò ab illis totius Europæ invasione nemo dubitare potest, post publicatum Iacobi Casani de iuribus Coronæ Gallicæ Tractatum, non cum licentiâ modò & approbatione, sed cum mandato Regis: nihil enim ibi à prætensionibus Gallorum intactum & immune, ad præparandos videlicet animos, & iacienda tantæ dominationis fundamenta, quæ integris voluminibus, magno pretio empti alii scriptores,

ut Aroyius, Sillonius, & iam ante Hotomanus, stabilire aggressi sunt. Vidimus etiam Tragicomœdiam Europæ triumphatæ: vidimus emblemata Iovis Gallici, alteram Europam suis impositam humeris transportantis: vidimus Icones Principum Europæorum, Regi Gallia variis modis famulantium: vidimus eiusdem Regis statuas, sub cuius pedibus supplices Europæ partes iacebant: vidimus suarum imaginum Inscriptiones; quibus Orbis domitor designabatur: vidimus in tormentis eius bellicis expressam his verbis usurpationis animam: *RATIO ULTIMA REGVM.*

Multiloquium illud, ut verum faciat, iuris & facti rationibus turgens, veluti fulgur, magno strepitu crebrisque ignibus evibratum, me percussit & obruit; concidique haud aliter, quam aristarum vertices, dum nimio grandinis impetu quassantur. Multoties aliquid in benefactricis meæ Gallia defensionem componere, tum postea recitare meditabar; sed nescio quæ vis occulta veritatis & reverentia, invitum licet ac reluctantem, ad silentium coegit. Sperabam saltem post tam prolixam & acerbam crism, residuum epistolæ EE. VV. examinis severitatem evasurum: sed observârunt insuper, intra duodecim verba contradictionem manifestam, dum EE. VV. minantur. *Compositis cæteris Europa partibus, solam Germaniam de statu suo deiecitam iri, tum ilico ab Hispanis, ut è resuâ erit, bellandam quiescendi suspensas rationes habituram.* Si enim componantur cæteræ Europæ partes, utique & Hispania: (quæ re verâ in Europâ partem aliquam facit)

facit) composita verò Hispaniâ, quomodo è resurâ bellandi rationes esse poterint? (ut inquit) Galli nullarentis in in pacis federa servare velint, quamvis nihil aliud in ore habeant, præter Pacem firmam, tutam & inviolabilem.

In epitheto, *Legibus soluti*, quod Imperatori tribuitis, vos maxime dissolutos credunt, eum nemini reverius quam sibi imperet, tantoque magis secundum Leges vivat, quanto legibus est superior. Præterea, vos bilingues nonnulli hac in parte nominant, eo quod Hispanis non semel significaveritis, brevi cum illis conventuros, & negotium pacis absolute, si separatim ab Imperatore & Imperio tractare vellent. vide versâ Cæsareis, si ab Hispanis disjungerentur, quæ vafrities & versutia vix EE. VV. vultu & apparatu digna videbatur, cum haud dubitare potuissent, Cæsareos, Hispanosque sibi invicem tales propositiones communicaturos. Et istum in vobis pruritum introducendæ in omnibus divisionis, comparant eximia temeritati Milonis Crotoniatæ, qui nimium viribus suis confusus, annosam quercum dividere cupiens, subitâ violentaque distentatum partium reünione, sic interceptus est, ut semel applicatas huic divisioni manus, amplius evellerenon posset, adeo ut immobilis steterit, & supervenientibus feris in prædam cesserit. Sed dixit XX. si hæc doctrina fuit Richellii, ad titulum de *Communi dividundo*, in cuius verba & manes Gallia iuravit, qui in ipsa Aula Regia Filium à Matre, Fratrem à Fratre, & quandoque Virum ab uxore

revertit, qua ratione poterunt discipuli deferere Magistrum? & cum habeant Legem & Prophetam, tantisper ab utraque præceptis aberrare? Verum, respondit OO. vivente adhuc tali Magistro isti Discipuli à longè steterunt, multò minus igitur mortuò adhærerebunt: atqui, replicuit XX. nescis eum resurrexisse, & novum alium Pseudoprophetam duplici spiritu, Richellii & suo moveri, cui omnes Galli obtemperare cōguntur? *Dederunt enim regnum suum & gloriam suam alienigenæ. Dixitque ei Regina: Tu eris super Domum meam & adjuvoris Imperium cunctus populus obediet, & uno tantum Regni solio te præcedam.* Is est Cardinalis Mazzarinus, patre Siculus, patria Romanus, dignitate Gallus, qui hac ingenii duplicitate fruitur, & idèd *Omnes domesticis eius vestiti sunt duplicibus.* Ad quam explicationem OO. contieuit, & quiescere audit alios, sic huius interindii progressum abruptentes.

Multo nostro damno nos Hispanorū in Imperio potentiam sensisse, ut inculcant Gallici Plenipotentiarii, equidem investigatione dignum est, & idcirco singulatim petitis suffragiis quæstio procedere debet. Quod unicuique attulit, meque primum Directorii Præses, tamquam illius Hispanicæ nationis notissimum Censorem, his verbis compellavit: *Hoc tu Hispano Mastix*

Facundum concuso pectus.

Statim de fastu, de modo incedendi, de ampullatis verbis, de tetricâ fronte, de vestitu peculiari illius gentis sermonem instituit, sed nusquam de illis rebus agi talem Præses declaravit,

ravit, quin peti exempla calamitatum per Hispanos in Germaniam illatarum, secundum huius epistolæ tenorem quæ modò pensitabatur. Efflagitavi temporis inducias, ut collectiones, quas domi habebam, consulerem, & obtinui; cumque nihil prorsus reperiam quo hanc E. E. VV. assertionem tueri possim, enixè peto, ut si quid veri & probati ipsis occurrat, per citatissimos cursores mittant.

E regione mihi oppositum P. P. statim audire voluerunt. Ille quæ dixerant de vestitu, moribus, incessu, & loquendi modo Hispanorum, refutavit; comparatione cum Gallis factâ, quos tamquam Mimos, Histriones, Simias, desultorias, & Funambulos Circulatores graphice nimis representabat. Tam parum hâc parenthesis tulit Director, quin statim ad nodum difficultatis ipsum reuocauit, quem audacter admodum ilico soluit, unicuique nostrum denuntians, se contra quemlibet magno pignore certaturum, quod nec Historiis, nec quouis alio documento posset doceri, vllò vnquam tempore Hispanos Imperium inuasisse, aut tantisper infestasse. Et hoc posito fundamento, cum illud à nemine impugnaretur, sic progressus est: Rex Hispaniarum à Germania originem ducit, Imperii Princeps est, sanguine & dignitate, cuius idè præsentem in hoc conuentu Deputatum intuemur. Non potest inter nos non hostis modò, sed nequidem alienigenæ loco haberi, quin amici, Socij, Fœderati, imò Fratris coniunctissimi; & ideo ab iisdem omnino ho-

stibus quibus nos, & eodem tempore impetitur. Non Mediolanensis Ducatus Feudum Imperio denegat, quemadmodum Gallus Delphinatus, Ditionis Sebastianorum, & Comitatus Prouinciæ: Ciuitates & vrbes Imperij, ut Brisacum, Constantiam, Nordlingam, Rhinfeldiam; auxiliaribus copiis alias liberauit; Gallus verò Brisacum & Rhinfeldiam occupauit; Constantiam verò & Nordlingam cū Suecis oppugnauit. Ditiones præterea integras illè quibusdam Imperij Principibus, ut Electori Coloniensi, propriis sumptibus & viribus recuperauit; Gallus verò alios Imperij Principes suis Statibus spoliavit, ut episcopum Basileensem & Virodunensem: Ille pro defendendo Imperio ab anno M. D. C. X. V. insignes nouem exercitus & plusquam octo auri miliones suppeditauit, cum Gallus pro eodem Imperio opprimendo & inuadendo parem auri sanguinisque Teutonici quantitatem consumpserit: Ille, contemplatione pacis Germanicæ, restitutionem grauitatam Inferioris Palatinatus (quem pro tot tantisque belli impensis possidet libens volensque obtulit; ut Legatus Anglicus publico scripto contestatus est; Gallus, quæ vi aut dolo in Imperio obtinet, non modò retinere, sed nouis vsurpationibus augere prætendit, ut per antiqui Regni Austrasiæ toties buccinatum recuperationem satis explicauit, licet nihil prorsus ex prædicto Regno ad Regis Galliæ Antecessores vnquam spectarit, cum nullatenus ipse ex Caroli Magni prosapia sit oriundus, & cum non natione Gallus sed Germa-

mus fuerit Carolus Magnus, Impera-
torioque tantum nomine Regnum
illud tengerit.

XXVI. Ex quibus præmissis & antece-
dentibus, iste vehemens & semper ad
dicendum paratus Orator, inferebat;
malè de hac Dieta sentire E. E. V. V.
de ipsa rebus in omnibus versatissi-
mæ, imponere præsumunt in iis,
quæ nequidem notitiam plebecula
fugiant, & videri existimare, sibi rem
esse cum vertiginosis, qui quæ infima
sunt, suprema putent; qui reos
achostes pro Iudicibus & benefacto-
ribus habeant, qui ex solâ eorumdem
hostium, reorumque sententiâ opti-
mè de Imperio meritos damnent ac
eiciant.

XXVII. Repentina hæc deductio mihi
multum displicuit; præcipuè cum il-
lius approbationem in omnium ferè
oculis legerem, nō verò sermonibus:
cum enim vix quidpiam huic deduc-
tioni addi posse iudicarent; nutu
tantum præeuntem sequebantur.

XXIX. Deuenerunt tandem ad conclu-
sionem Epistolæ vestræ, vbi in par-
tem victoriarum Gallicarum Ger-
maniæ Principes vocatis, quod pas-
sive interpretati sunt: vbi etiam asse-
ritis, eodem quo Bohemiâ fatō, Ger-
maniam ruituram; atqui Bohemiam
corruisse negant, quin asserunt eam-
dem hodie esse quæ fuit aliàs, eodem
penitus vinculo, titulo & officio, Im-
perio coniunctam: quo verò iure ab
Austriacis possideatur, satis demon-
strasse Nicōlaum Vernulæum cap. 4.
Apologiæ pro gente Austriacâ, &
Fabium Hercynianum in Appendice
ad Cancellariam Anhaltinam; ad-
dunt, hanc de Bohemia quærelam

exoluisse, nisi fortasse rebelles illius
Regni, ab omnibus verè Christianis
Principibus damnati, eam postremis
testamenti tabulis, legati nomine,
Galliæ reliquerint, tanquam nouum
in Austriacos seditionis tintinnabu-
lum, & perduellionis incensium.

Repetitiones & toties geminata
exhortationes ad vnumquemque Prin-
cipem Imperii de libertatibus, digni-
tatibus & iuribus recuperandis, non
tantum nauseam sed indignationem
sibi parere professi sunt; eam liberta-
tem condemnantes, quæ membra ca-
piti legem sint impositura; hanc di-
gnitatem improbantes, quæ sacro-
sancta suprema Principis Maiestas
violatur, & ea iura detrectantes, quæ
perpetuam discordiam iam satis su-
perque afflictis Germaniæ populis &
ordinibus inferre debeant: non ob
immensam hanc Coronæ Galliæ in
Austriacos inuidiam, (cui iam tot
tantisque innocentium victimis lita-
tum est) omnium gentium quietem
ulterius turbendam, & reliqua socie-
tatis humanæ vincula dissoluenda:
iam Augustissimum Cæsarem ad pa-
cem procurandam veluti è solio de-
scendisse, multaquæ Christianæ &
Germanicæ tranquillitatis intuitu &
affectu dissimulasse, quæ in Austria-
cum nomen, in Cæsaream Domum,
in Imperatoriam dignitatem insulta-
bant. Vno verbo, de suo iure iam ul-
trò remisisse, ad eandem publicam
quietem assequendam, & idcirco à
quibusdam FRIDENANDVM, non
minus quàm FERDINANDVM, hoc est
PACIFICVM, ex idiomate Germanico
vocari; neque hoc sæculo, neque
aliis retro ante lapsis, quempiam Au-
stria-

Striacorum Principum vñquam à
Pacis conditionibus quas pepigerāt,
discessisse, quin integrā fide & ab om-
nibus approbatā constanter eas
obseruasse; secus verò Gallia Reges
cupiditatibus, commoditatibusque
suis eorundem pacis tractatum reli-
gionem posthabuisse; vt recentē e-
videntissimè ostēdit Georgius Braud-
lacht L. C. V Vestphalus in sua hi-
storia Pacificationum Austro-His-
pano-Gallicarum.

Hæc sunt Excellent. Domini, quæ
singulari obseruatione mihi digna vi-
sa sunt, & etiam E. E. V. V. promptā
communicatione; vt illis attentis
& serio perspectis, maturius deinceps
rebus suis consulant. Monebo de re-
solutione istius Conuentus quæ ad-
huc in suspenso manet, donec vnus-
quisque Deputatorum ad suos Prin-
cipales rescripserit, & distinctiorem
instructionem habuerit, quam intra
paucos dies præstolantur. Credant
E. E. V. V. me nullatenus officio meo
defuisse, nec defuturum, sed

Non est in Medico semper retentum
(ut agor)

Interdum doctâ plus valet arte
(malum.

Itaque si votis & sollicitudinibus
meis successus non respondeant,
spero quòd E. E. V. V. cum se Comi-
tes nuncupent, pro sua Comitatu me
excusatum habebunt, &c.

Non fini t verecundia me hîc dei
promere ea omnia quæ præstiti, ad
mitigandos animos & temperandam
multorum acerbitatem, quâ in E. E.
V. V. fervebant. Sufficit quòd teste
conscientiâ asserere possim, me tan-
tum hac in parte non Gallia modò,
sed E. E. V. V. personis inferuisse,
quantum operis difficultas patiebatur.
eorum verò quæ tam in Galliam
quàm in E. E. V. V. proposita & agita-
ta fuerunt; pauca omitto, & maximā
ingenuitate in illis referendis vtoryt
sine fūco ac ornamentis vniuscuius-
que figuram & dicendi modum ex-
primam; & idcirco veluti in Scena
Actores introduxi, quo magis E. E.

V. V. illorum intentiones
perscrutarentur.

EPISTOLA PRIMA,

AD

DIÆTAM FRANCOFURTENSEM.

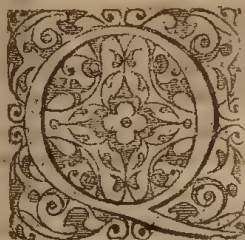
Inscriptio erat talis :

A Messieurs, Messieurs les Electeurs, & Princes & Estats
du S. Empire, assemblés à Francfort.

REVERENDISSIMI, SERENISSIMI,

AC

CELSISSIMI PRINCIPES.

*Q*UAS singulis Imperii Principibus dedimus literas, harum exemplū ad Celsit. Vestras mittimus, quotquot sunt Francofurti de rebus gravissimis consultantes. Gravior quidem consultatio nulla est, quam cum de Statu & de fortune agitur, sed & nulla brevior. Nisi sibi quisque vestrum caveat, decedet ipsis multum de dignitate, atque etiam libertate. Cautio autem hac est, ut Monasterium Westphalorum conveniant, publicae pacis tractationi, in qua salus Germaniae tantopere vertitur, interfuturi; auctore & adiutore Christianissimo Rege (quod

a nobis prolixè offertur) usuri. Neque vero Rex maximus, est societatem Germanicam plurimi faciat, adeo enixè praesentiam vestram urget, quasi illā carere non possit. Tot opibus enixis, tot victoriis aucto, atque imprimis divinā providentiā confiso, non multis defensoribus est opus. Vestris Celsit. prospiciendum videtur, ne in constituendis rebus suis tanto fideressore, quantum ipse est, careant. Nos studia in hanc rem nostra & ad aliud omne officii genus promptissima pollicemur. Monasterii Westphalorum die VI. Aprilis M. DC. XLIV.

Celsit. Vestr.

Observantissimi

CLAUDIUS DE MESMES
SERVIENT.

S 3 EPISTO

EPISTOLA SECUNDA, AD SINGULOS SACRI ROM. IMPERII PRINCIPES.

SERENISSIME PRINCEPS,

V pridem Gallia, ut cupide pacem totâ Christianitate sanctam voluerit, nec Celsitudo Vestra nec de Germania Proceribus quisquam nescire potest. Anniam nobis quinque in hanc rem intentis perierunt, cum tandem conspirare nobiscum nissunt, & in idem publica tranquillitatis studium trahi Dominus Austriaca Principes. Pepigimus Hamburgi utriusque partis cum potestate legati, tempusque & locum habendo conventui ediximus. Pactionem proximè consecuta sunt & Gallie & Sueciae archiepiscopos: Imperatoris & Regis Catholici non sunt consecuta. Ex actio deinde anno, Adversarij quiescit rursus consilia amplecti, & pactis conventis subscribere. Ut primum pacis spes illa rediit, Lutetiâ moturi eramus. Interecessit luctuosa mors Regis nostri, gloriosissima memoria, qua non est passa nisi rebus domi constituta, aliud fors agitare. Invenit verò Re-

gnum felicibus auspiciis LUDOVICO IV. Regina Matri ac Regenti, sapientissima in xia & sanctissima Principi, nihil antiquius fuit, quâ votis mariti defungi, publicamq; omni ope promovere concordia. Ipsius mandato statim profecti Hagâ iter fecimus, & Belgii Ordines, huc quoque propediem legationem adornaturus, in nostram sententiam adduximus. Nimirum pacis diuturnitati prospicientibus nobis cautio fuit, ut neque sine belli sociis ullo modo, neque cum iis indiligenter res tanta ageretur. Nunc a nulla re imparati adsumus, nec in nobis mora, nec in Fœderatis erit. Utinam eandem Casarianis viam insistere visum esset, & vos, Germania Principes, magnam instituti operis materiam, ad congressum hunc accersere; expeditiores exitus haberet negotium, & seriorem agere crederemus. Iam verò nullus hic ab universis Imperii Ordinibus, nullus a singulis ablegatus. Vbi sunt quorum maxime causâ bellum susceptum est, & feliciter gestum? ubi illa voces Amnistiam flagitantium, & que nunc ultro se offert, instaurandi Imperii occasionem? Hanc vel precipuam inter belli

belli causas sibi statuerunt Galli Sueci-
que, ac publice contestati sunt: eo confi-
lio arma sumpserunt, non nisi reddita
Germania libertate ponenda. Id secus
interpretari Austriaci, ita accipi volue-
runt, quasi res sua Regnis solummodo
cordi essent, commoda vestra obtende-
rentur. Virtus partis sincerior fuerit
oratio, magnâ alterutrus mercede hic
parefiet.

Nunc demum detrahenda est perso-
na, proficiendumque palam in hoc con-
ventu, qui sibi quisque bello parari vo-
luerit. Accedat igitur Celsissimus Prin-
ceps, veniant in rem presentem quotquot
sunt Germania Proceres, consiliorum fa-
ctorumque nostrorum testes futuri, at-
que hand dubie adiutores. Sane, si ritè
atque ex ordine publicam Europa cau-
sam auspiciari, & absolvere fas est, non
nisi cum Imperatore & Statibus, simul
ac semel, transigatur oportet. Neque
enim ius belli & pacis ei uni competit, ne-
que Gallia, quæ Germanicam prætulit
& constanter tutata est libertatem, in
eâque non parum præsidii sibi esse sentit,
hæc legitima Imperii & propria securita-
tis fundamenta convelli patietur um-
quam.

Norunt omnes, feriem istam bellorū
quibuscum tamdiu Christianus populus
misere conflatur, ab isto ferme capite
fluxisse, quod neque Principibus, neque
Ordinibus Imperii suus honor habitus
sit, sua iura servata, nonnullis etiam Do-
minia, imò & ipsa Corporis libertas erepta
fuerint. Quæ verò ad omnes ab ipsis Im-
perii primordiis, ac primum latis legibus
pertinent, ea ad unum ferè contraxit
paucorum potentia. Quid opus est verbis?
iam diu circumfertur, Domum Aus-
triacam Europæ Mores obliam moliri:

basinanti adificij constituere in summo
dominatu Imperij Romani, seu centri
Europæ. Hac ut stabiliat, omnia Martis
iura, vim legum, & munia Magistra-
tuum Ordinibus Imp. paulatim ire a-
demptum. Sola certè Electores & Princi-
pes aliquot in exilium egit; sola hætenus
armorum ius sibi asseruit, & nunc quo-
que Francofurti in eo tota est, ut sibi soli
vindictæ tractanda pacis arbitriū. Quod
nisi Celsitudo Vestra, caterique quibus-
cum diuisum Imperium Caesar habet,
maturè prohibuerint, actum est de liber-
tate Germanica; iactum firmatumque
fundamentum Monarchiæ ubique re-
gnatura.

Cum verò Dei beneficio ita se dent tē-
pora, ut liceat tantis malis mederi, eius-
que rei causâ frequentes Fœderatorum
Principum legati Monasteriæ West-
phalorum & Osnabrugam conuenerimus,
imposituri toti orationibus pulcherrimum fi-
nem, hortamur Celsit. Vestram nomine
Christianissimi Regis, ne cum publicæ rei,
tum priuata in tantâ omnium expecta-
tione desit; & suos continuo Ministros
mittat, daturos nobiscum operam, ne
armis iam penè parca, tractatu dilaba-
tur cautio communis securitatis. Idcirco
Celsit. Vestra, & vniuersis Imperii Or-
dinibus saluum conductum impetramus,
nec nisi impetrato pacis negotium
processisset: certè unum fuit prælimina-
ribus in quo diutius hæsimus. Renuebat
omnino Imperator: longo post tempore
concedebat iis verbis, quæ infra dignitate
vestræ essent, eâ sententiâ, quæ auctori-
tatem nullam præstaret. Vobis prou-
dendum est, ne quod tandem magnâ
contentione vestri causâ expressimus, in-
super habeatis. Sin ita visum fuerit, si
tanti in finatis re bene gerenda opportuni-
tatem

ratem corrumpi; pace vestra dictum sit, hac non erit vestra pax. Compositis ceteris Europa partibus sola Germania de statu deserta, non tantum a soluto legibus Imperatore, sed etiam vi et re Hispanorum fuerit ab extremis Gadibus aut bellandi, aut quiescendi suspensas habebit rationes. Itaque negotium Germanorum in primis agitur. Quanto suo malo, quam miseranda patria calamitate summum illud in Imperio Imperium ipsis steterit, superfluum est eloqui. Experti sunt, & Pragensis pax fidem facit. Si vocatis, ut par erat, omnibus Imperii Principibus instituta fuisset illa tractatio, profecto libere gravisque sententiae dictae fuissent, & incenditum istud, quo Germania finitimaque provincia arserunt, quodque hodie ne ruina quidem rest inguitur, numquam foret excitatum. Sensissent, qua pollent praudentia, Ordines, sub nomine eiusmodi pacis, irritamenta belli latere, ut docuit euentus: quae pollent autoritate, monuissent auertissentque. Tot malis ac triste experientia doctos, ut credimus seferunt, sum praeteriri passuros, in hoc maxime loco ubi de summa rerum agitur. Nec si liceat ipsis per Imperatorem (& quidem facile licebit) alibi seorsim Collegium habere, nullius qua hic gerentur in se, & inconsultis, salva dignitate consentient. Moti scilicet celeberrimo Conventu, tanti Principes in loco peregrino starent, additamentum partium. Sed non solum in eo vertitur dignitas, vana illa sunt & transmutantur. De iure, de foris res est. Magnis iuneribus hunc diffusi manare rerum ad ipsos perferentur, a canorum ignari, neque sincerum quicquam audirent, quod aliter quam est, referri ipsis, alterius interesset. Nimirum in tantis & impediteffimis negotiis, os ori admodum est, omnia coram administranda:

Internunciis, Epistolis, relationibus quodeumque lubitum est, interpolatur facile adulteraturque. Animadvertant denique, in peculiaria illa comitia gratiam facile irrepere (sordidum enim ibi esse locum, vix quisquam suspicari audent) ut vis sit, omnia Imperatoris arbitratu gerantur necesse est. Quod non perinde visum venit in maioribus comitiis, ubi numerus & autoritas aequitati suffragantur, veritatem in aperta luce collocant. Quae quidem etsi aliter quam veremur casura, nullus prestare possit, quis moram pensabit pacis tantopere concupita, cuius mirros amores cum profiteantur Caesariani, non est cur ad ambages confugiant, quae necessaria succordanea & subordinata illa comitia consequetur. Postremo, quis non inveniatur, ne inter longiores moras ex subitus armorum casibus nova consilia capiantur, quibus negotium pacis omnino intercidat.

Hae sunt, Celsissime Princeps, quae ex munere nobis imposito Celsi. Vestra significata oportuit, pro publico quidem, ac singulari Imperii Principum bono, si serid animum adiecerim. Sin autem cunctantiae sua, (quod absit) vel ad verariorum acerbissimam, ut praesentissimam opererent, eosque in partem victoriarum vocanti amicissimo Regi non ausculient, frustra posthac, errore an culpa amissum Imperii decus quaesierint, frustra auream Bullam, Constitutiones Imperiales, Transactionem Passaviensem, frustra Capitulationem & Sacramenta Caesarum, aut sanctionem Pragmaticam, ob soluta nomina, imploraverint. Vnius Domus patrimonium iri Germania, & quo Bohemia fato, primarium membrum, eodem utique totum Imperii corpus corruet. Denique sic habeat Celsitudo Vestra, & quosquot estu Germania Principes, proximam dignitatem, iura, libertatem, aut hic recuperanda esse, aut nullibi: talique impofterum fortuna usuros, qualem sibi communicari consilium in hoc Christianioribus senatu fuerint. Datum Monasterii in Westphalia die vi Aprilis MDCLXIV.

Inferius

Gelsitudini Vestrae
ad omnia officia paratissimi.

EPIGRAMMATUM
FASCICULUS
DE LITTERIS,

A

LEGATIS GALLI-
CIS PER GERMANI-
AM SCRIPTIS,

VIII. Eid. APRIL, clō. Iōc. XLIV.

DECADES TRES.

clō. Iōc. XLIV.

T

EPI-

EPIGRAMMATUM DECAS PRIMA.

I. Ad Lectorem.

*Vos legis; oblitos dedit indignatio versus;
Et voluit nugas, Lector amice, meas.
Dum scribunt Galli Satyras, Epigrammata redde:
Talis non poterat iustior ulla dari.
Carmina si placeant famosis scripta tabellis,
Nunc Décades, totidem post dabo Chiliades.*

II. In Legatos.

*CÆSARIS Augusti nomen famamque lacescis,
Per populum sparsis, Gallo, voluminibus.
Sollicitas Proceres; Urbes compellis; Et omnes.
Imperii Cives dissociare studes.
Ergo venis nostris admissus sedibus hospes,
Ut Patriæ probrum, perniciemque struas?
Scilicet haud curas, populi rumpere iura,
Et, quam sanxerunt publica pæcta, fidem.*

III. De Litteris.

*Vix gressum tulerat legatio Gallica Pacis:
Colloquio, quin mox Arma Virumque canat.
Dum Caput Imperii, missis quæcumque libellis,
Ipsaque de Membris vellere Membra cupit.
Hoc non est terris optatam reddere Pacem:
Hoc est bellorum velle referre facem.*

IV. De Inscriptione litterarum ad Comitæ Messieurs.

*Dicite, Grammatici, num congrua scriptio vobis,
Lemmate dum Gallo, chara Latina datur?
Fortè solacisnum si fecit epistola verbis,
Id leve; maiorem retamen ipsa facit.*

V. Ad verba Litterarum: Sed & nulla brevior.

Nulla Status Vitae satis cunctatio longa;
 Illam ni facit littera longa brevem.
 Si modo tam facilis res hac tibi, Galle, videtur;
 Ut credam, cur tu non breviora facis?

VI. Ad verba: Atque etiam Libertate.

En Libertatis Vindex, qui publicus hostis
 Cunctos fortunis exuit atque Statu:
 Imperii populos qui subingat, & studet omnes
 Germanos fieri Gallica mancipia.

VII. Ad verba: Authore & adiutore Christianissimo Rege.
 In Legatos.

Non querit CÆSAR, quid Gallica facitet Aula;
 Quid Dux Vindocinus, quidve Sedanus agant.
 Arbiter & nostris vis Censor rebus adesse,
 Galle: domi cura, res & habeto tuas.

VIII. Ad eadem.

Cunctas quas habuit causas Germania, Summi
 Has semper liquit CÆSARIS arbitrio:
 At nunc, nostrarum quæ sunt discrimina rerum,
 Esse sub externa cognitione vident.
 Moribus antiquis veniet Concordia: verum
 Vindice, vel Gallo Iudice, non veniet.

IX. Ad verba: Rex Maximus.

Henrici, Caroli, facta in clyta Constantini,
 MAGNORVM celebrat nomine posteritas.
 Ipse puer, titulos superat LUDOVICUS Avorum?
 Et necdum Magnus, Maximus esse queat?
 Qui Delphinus heri, si nunc Balanus; puellam
 Hercule matorem sacula nostra dabunt.

X. Ad verba: Societatem Germanicam.

Germanos, Socios & dicit Gallus Amicos:
 Credo, leoninam vult is amicitiam.

EPIGRAMMATVM DECAS ALTERA.

DE LITTERIS AD PRINCIPES IMPERII.

I. Ad verba: *Vi pridem Gallia.*

*Am dudum cupidam Pacis se Gallia dicit,
Undique qua turbas fœdera & arma movet.
Si satis est fictis populos eludere verbis;
Fallere, mentiri, genus ea moris habet.*

II. Ad verba: *Anni iam nobis quinque.*

*S*eptima iam Messis spectat præludia Pacis;
Dum Gallus variâ protrahit arte moras.
Cur tam sera. venit nostris Pax debita terris?
An quia stat Gallus Paxque quiesque domi?

III. Ad verba: *Tota Christianitate sanctam.*

*G*allia bellorum nutritrix, inimica quieti,
Cunctas qua gentes undique ad arma vocat;
Quæ coniuratos in Christum concitat hostes;
Quæ Transilvanum, quæque Achæronta movet;
Quæ Cataloniacos, Lusitanoque rebelles
Armat, & in Regem bella ciere docet;
Non expectatum quæ Dano sustentat hostem,
Auspice quo cœpit tam bene Pacis opus:
Cum totum Bellis nunc pene implerit Orbem,
Sanctum Pacificæ nomen habere cupit.

IV. Ad verba: *Belgii Ordines.*

*O*mnia quæ miscet, fax & sentina malorum,
Gens Batarum, Paci denique turbæ gravis;
Hanc vocat ad Pacem, renovato fœdere Belli,
Gallia. Non tali Pax eget auxilio.

V. Ad verba: *Neque sine belli sociis.*

*N*on nisi coniunctis vult Pacem Gallia Sœcicis;
Hassis, & Bataris, Allobrogumque Duces.

*Inguit & ignotos socios quoscunque: ciendi
Sic Transilvanus, Sarmata, Tarcuserunt.*

VI. Adverba: A nulla re imparati adsumus.

Qua mandata dedit tractanda Gallia Pacis;
Bellorum causas Iustitiamque movent.
Res caret exemplo: ferrum miscetur Oliva,
Et quam fert Pacem dextra, sinistra negat.

VII. Adverba: Amnistiam flagitantium.

Ad CÆSAREM Augustum.

Traiano melior, terrarum gloria, CÆSAR,
Tanto quo constat Praside nostra salus.
Das libertatem victis; das premia victis;
Sontibus indulges; dasque reis veniam.
Quin etiam votis poscentibus, apta quieti
Das Amnistia munera supplicibus.
Si semel optata dederis solatia Pacis,
Diceris cunctis, esse Pater Patria.

VIII. Adverba: Non nisi reddit à Germania Libertas.

Publica Libertas Gallorum obtenditur armis:
Regnandi studium palliat iste color.
Hac arte, internis petitur Germania Bellis,
Quam (nisi se vincat) vincere nemo potest.

IX. Adverba: Europa Monarchiam.

Omnes hos populos fors aut natura dederunt,
Quos regit AVSTRIADVM Casareana Domus.
Per fas, perque nefas, vi, ferro fraude, doloque
Invadit cunctos Gallia finitimos.
Eiicit Alsatia Dominos, stirpemque Lothar I;
Incumbit Rbeno, teque, Mosella, petit.
Quin etiam scriptis Gentes sibi vendicat omnes,
Atque ipsum, latè quàm pater, Imperium.
Exhibet Europa dominata schemata: Nonne
Ista Monarchiam cogitat Ambitio?

X. Ad verba: *Principes aliquot in exilium egi.*

E Xilus Procerum, vinclis, fiscique rapinis,
 Et nuper tremuit Gallia supplicis.
 Extorres, Matrem, Fratrem, Regisque Propinquos
 Vidimus; & nostris occidit illa locis.
 Non fert crudeles tellus Germana Tyrannos:
 Non hac Austriacis cognita Caesaribus.

EPIGRAMMATVM
DECAS TERTIA.I. Ad verba: *Vi è re Hispanorum fuerit.*

In Legatos.

Ispano Caesar quod tam coniungitur arē,
 Vincula sunt Thalami; Sanguinis & Fidei.
 Sed tibi Turcus adest, tibi Tartarus, atque Ragascus.
 Quenam sancta magis fœdera, Galle, putas?

II. Ad verba: *Obsoleta nomina.*

In eosdem.

A Vrea Bulla, sacra pactum, Pacisque prophana;
 Regia lex, omnis Sanctio Pragmatica;
 Antiqua leges; & nomen inane vocatur.
 Parce precor: Salicam quis tibi, Galle, dedisti?

III. De Litteris ad Civitates Imperij.

N On satis est Proceres scriptis concire, sed ipse
 Tentandus pariter Civicus Ordo fuit.
 Magnidicis captat verbis, blanditur, & insat;
 Et quod Leno solet, Gallica charta facit.
 Non ista populus corrumpitur arte fidelis:
 Hoc fel melle latet; vina venena ferunt.

IV. Ad

IV. Ad verba: *Qui civitatibus vestris non solum
bene velit.*

H Agenôa docet, Colmaria dicit, Et urbes
Alsatice, Galli qua sit amicitia:
Hocque Verodunum, Metis, Tullumque loquuntur;
Portio Romani non minima Imperii.
Milite, praefidiis, censuque exhausta fatiscunt;
Externoque iacent oppida lassa iugo.
Id Gallistudium, tam mollia verba sonantis.
Hic Libertatis testificatus amor.

V. Ad verba: *Singulari studio vos Gallia nostra complectitur.*

Mirus amor, nostras quo Gallus diligit Vrbes:
Gracas dilexit sic quoque Rex Macedo.

VI. Ad Cæsarem Augustum.

Debuerat Gallas Vulcano tradere chartas,
Aut fera carnificis dilacerare manus.
Hoc tua non patitur, Caesar, Clementia: Mitis
Semper Et invictus, Victor es ipse Tui.

VII. Ad Germaniæ populos.

Armis atque fide semper, Germane, cluisti;
Qua laus est priscis iam data temporibus.
Armis invictum, quia scis te Gallia, tentas
Artibus Et variis sollicitare modis.
Degeneres animos nescit tua mascula virtus,
Fluxa nec est Gallæ garrulitate fides.

VIII. Ad Insigne Imperij, Aquilam.

Aspice, quam gracili cuccurrit guttere Gallus:
Nil gallicinium Regia curat avis.

IX. In Legatos.

Eloquio polles, Messini: sed que tua venit
Scriptio, plus fellis, quam Ciceronis habet.

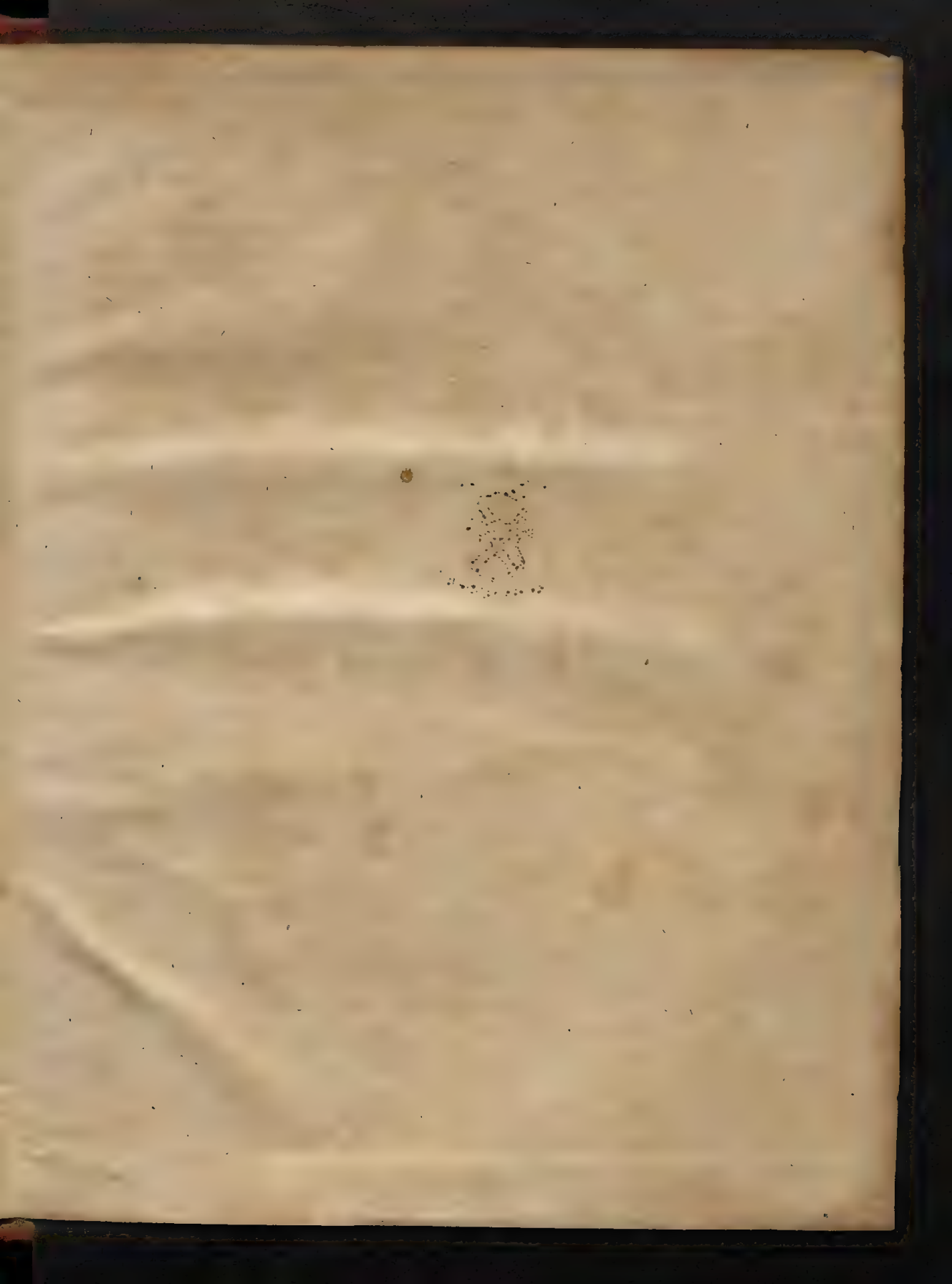
E

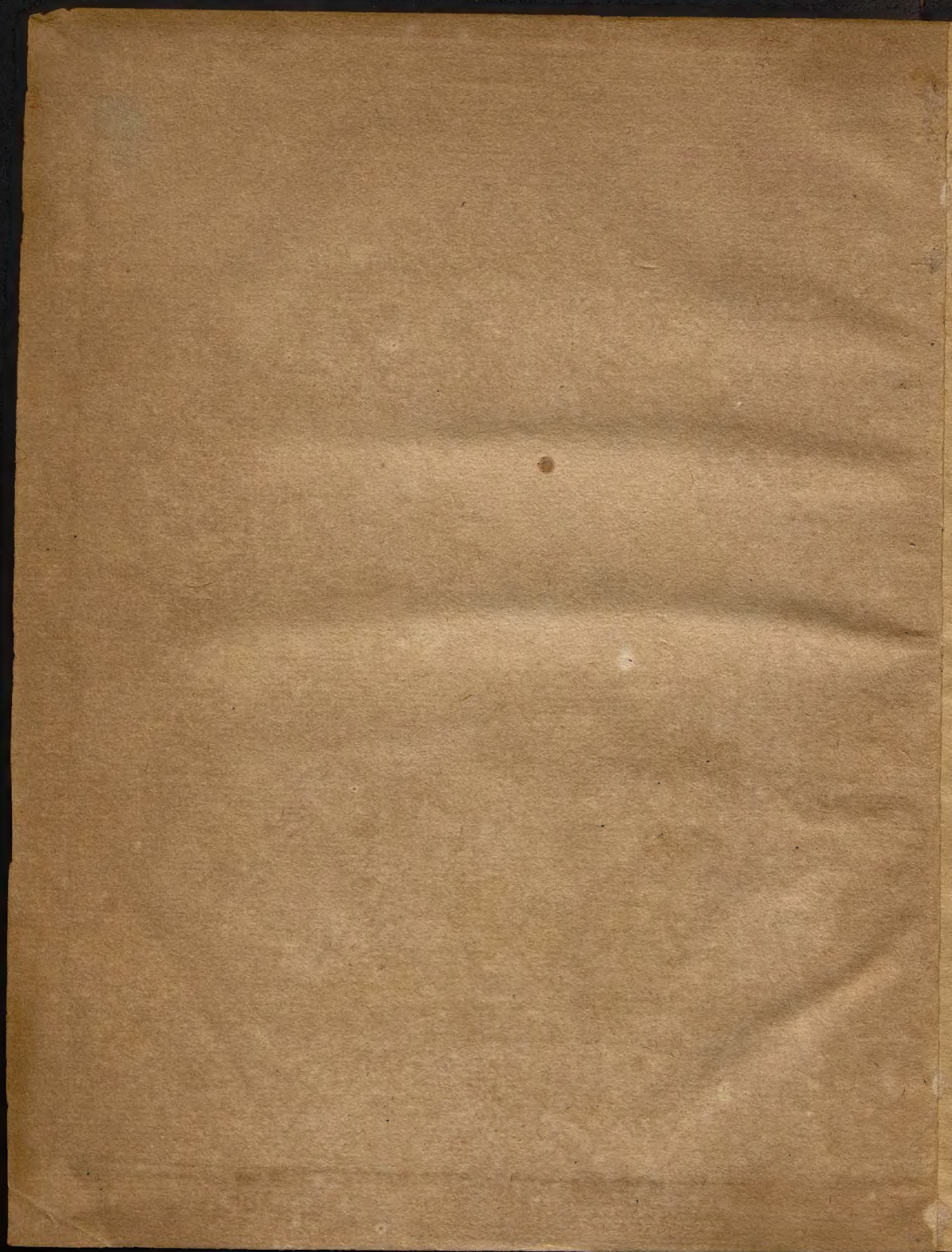
152
Es circumspectus tu Serviennae: sed ista,
Ambobus vellem lecta fuisse oculis.

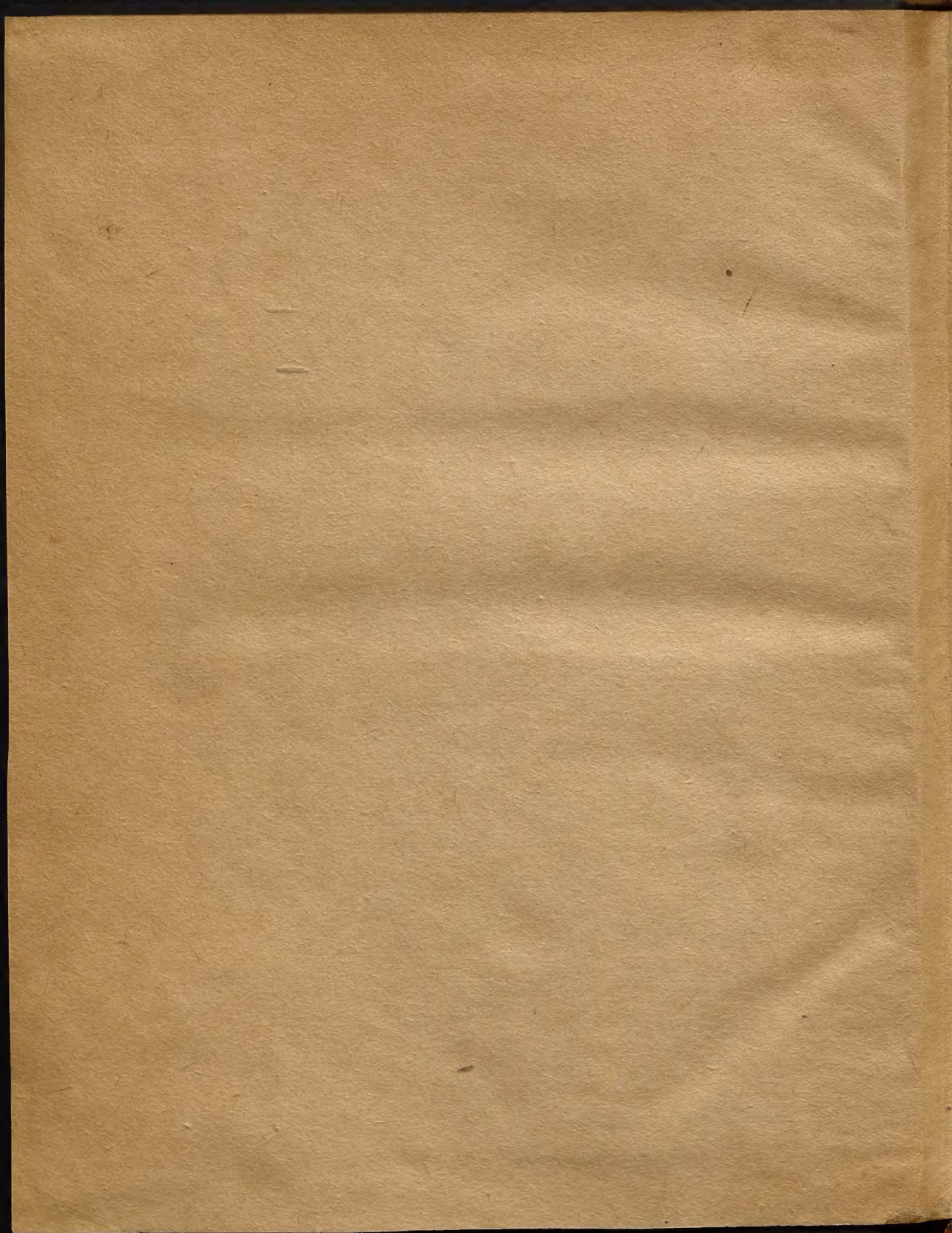
X. In Gallicum novorum compilatorem.

Quicquid agit rerum lectus pro pace Senatus:
Quicquid & arcani convenit esse loco:
Ipsas, de quibus est nobis nunc sermo, tabellas,
Gallica Gazette pagina dat populo:
Mendax tam ficti quam facti nuntia. Gallus
Sic retinet populos, Marte vel Arte suos.

FINIS.

Biblioteka Jagiellońska

stdr0017760

